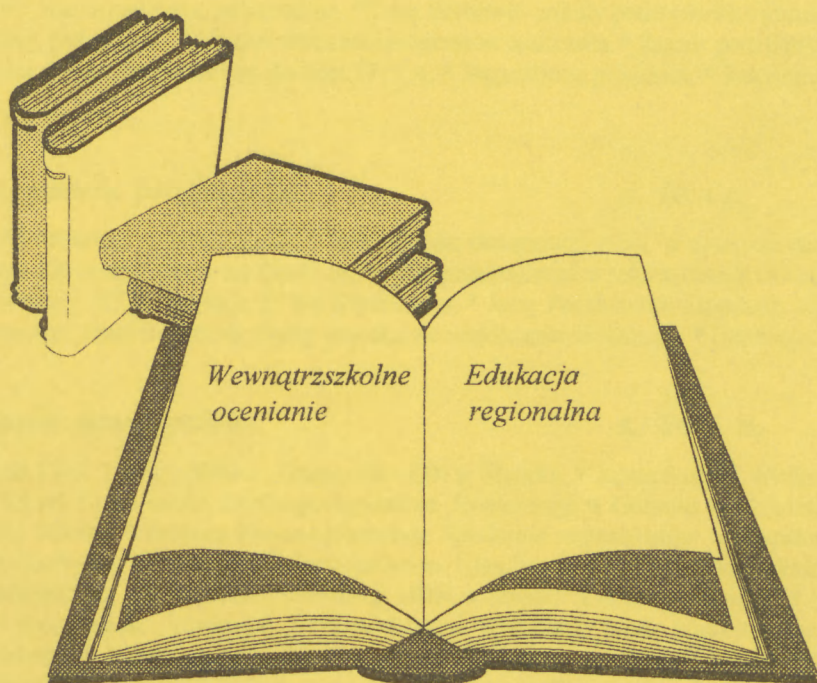

INFORMATOR OŚWIATOWY

Biuletyn Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Zawiera m.in.:

- ☞ Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- ☞ Informacje o placówkach oświatowych
- ☞ Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- ☞ Propozycje doskonalenia nauczycieli
- ☞ Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów uczniów
- ☞ Recenzje, nowości wydawnicze i informacje prasowe
- ☞ Komunikaty

INFORMATOR OŚWIATOWY

W NUMERZE 10 - 12/99

I. Przepisy, zalecenia, wyjaśnienia

s. 3 i n.

* Polecamy. Ustawy, rozporządzenia, zarządzenia. * Dane liczbowe - szkoły podstawowe i gimnazja * Narada kuratorów. * Podstawa, programy, podręczniki. * Uzpełnienie listy programów nauczania. * Zasady podziału części oświatowej subwencji ogólnej w 2000 roku. * Promocyjny dostęp do sieci TP S.A. * Nagrodzone programy. * Rekrutacja do szkół Zjednoczonego Świata.

II. Informacje, opinie, propozycje

s. 10 i n.

* Wokół problemów kształcenia ustawicznego. Ogólnopolska inauguracja r.szk. w oświacie dorosłych. 75 - lecie urodzin Profesora Stanisława Kaczora. * Krystyna Witek: Innowacje pedagogiczne w reformowanej oświacie. * Renata Lemisiewicz: Ocenianie uczniów klas I - III. Propozycja SP we Włynkówku. * Jerzy Paczkowski: Standardy wymagań egzaminacyjnych. * Małgorzata Kowalska. Anna Suchocka: Domy dziecka we współczesnym świecie. * Edukacja, czyli niezbędna utopia.

III. Doskonalenie nauczycieli

s. 24 i n.

* Granty edukacyjne 1999. * Alicja Nykiel: Granty dla ODN w Słupsku. * Adam Sasiuk: Wychowanie do życia w rodzinie w świetle ankiet. * Lech Kowalewski: Edukacja regionalna. Konferencja w Gołuniu k. Kościerzyny. * Łucja Knop: Klub Dyrektora Twórczej Szkoły. * Barbara Major-Milewczyk: Spotkanie regionalistów w Słupsku. * Polecamy publikacje. * Anna Rombalska: Studyjny wyjazd. Program Socrates-Arion. * Jan Tyborczyk: XI Ogólnopolska konferencja konsultantów ds. informacji pedagogicznej. * Małgorzata Kowalska: ODN w Słupsku a reforma oświaty. * Maria Kozak: Współpraca ODN w Słupsku z samorządami lokalnymi. * Maria Grażyna Wieczorek: Punkt konsultacyjny Nowej szkoły w ODN w Słupsku. * Ewa Misiewicz: Odbyło się w ODN. * Szkolenia wyjazdowe pracowni. * Maria Pietryka i Mariola Łukasiuk: Ogólnopolska konferencja bibliotekarzy. * Zmiany proponowane przez MEN w ustawach - O systemie oświaty i O bibliotekach. * Komunikat o ukazaniu się informatora o konkursach przedmiotowych. * Studia podyplomowe: Sztuka - muzyka z plastyką.

IV. Olimpiady, konkursy

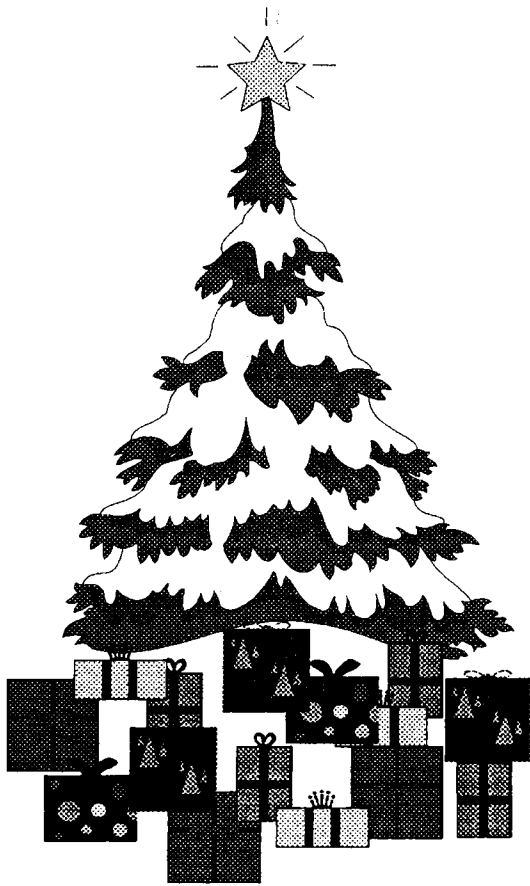
s. 40 i n.

* Interpretacje maturalne-99. * Gimnazjum moich marzeń - finał i laureaci konkursu. * Ewa Kumik: Konkurs o Stanisławie Moniuszce. * Jerzy Jobczyk: Muzyka Chopina i wiersze. * II Międzypowiatowy Konkurs Plastyczny „Okno”. * II Międzypowiatowy Konkurs Wiedzy o Sztuce. * Maria Pietryka i Jolanta Wiśniewska: XVI Ogólnopolski Konkurs Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży Gimnazjalnej. * Jerzy Paczkowski: Międzynarodowy Konkurs Matematyczny „Kangur - 2000”. Rozliczenie konkursu. * Europejski Konkurs Szkolny - Europa w Szkole. * Polecamy prenumeratę *Informatora Oświatowego*.

V. Książki i czasopisma

s. 48 i n.

* Stanisław Kaczor: Przegląd treści wybranych pism pedagogicznych (Niemcy, Szwajcaria, Słowenia). * Jan Tyborczyk: Wydawnictwa STSK - Koła Miłośników Regionu i Przyjaciół Parku Krajobrazowego *Dolina Słupi*. * Odnutowano w prasie. * Maria Pietryka, Mariola Łukasiuk: Jubileusz 50-lecia pracy twórczej Wandy Chotomskiej. * Edward Lutczyn: „Wywiad”. * Wanda Chotomska: „Jubilatka o sobie”. * Edukacja regionalna - wybór materiałów bibliograficznych ze zbiorów PBW.

*Szanowni Państwo!
W Wieczór Wigilijny niech będzie wolno nam,
pracownikom Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku*

*Złożyć Państwu
życzenia najserdeczniejsze, najlepsze, najgorętsze.*

*Życzymy Państwu wytrwałości
w znoszeniu trudów codziennych,
cierpliwości w pokonywaniu przeciwności,
skuteczności w osiąganiu zamierzonych celów
oraz radości jaką daje niepowtarzalny klimat
Świąt Bożego Narodzenia.*

*Życzymy spełnienia oczekiwań, marzeń
i tęsknot najcichszych,
ale choćby i najmniejszej szczypty optymizmu
oraz spokojnej nadziei na lepsze dni
nadchodzącego Nowego 2000 Roku*

W Święta

- radości z prezentów,
dużo gwaru, dużo gości ,
- koled śpiewania,
świateł migotania,
życzeń składania i opłatkiem łamania.

Nowy 2000 Rok

- niech będzie pełen blasku -
jak ta choinka na obrazku.

Wesołych Świąt

Do Siego Roku

Małgorzata Kowalska

*Dyrekcja i Pracownicy
Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku*

Słupsk, 24 grudnia 1999.

Przepisy, zalecenia, wyjaśnienia

Polecamy

1. Ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz.U. Nr 90, poz. 999)

Ustawa składa się ze Wstępu oraz z 5 rozdziałów.

We Wstępie Parlament Rzeczypospolitej Polski uzasadnił potrzebę odrębnego uregulowania statusu i potrzeby prawnej ochrony języka polskiego:

„- zważywszy, że język polski stanowi podstawowy element narodowej tożsamości i jest dobrem narodowej kultury,

- zważywszy na doświadczenie historii, kiedy walka zaborców i okupantów z językiem polskim była narzędziem wynaradawiania,

- uznając konieczność ochrony tożsamości narodowej w procesie globalizacji,

- uznając, że polska kultura stanowi wkład w budowanie wspólnej, różnorodnej kulturowo Europy, a zachowanie tej kultury i jej rozwój jest możliwy tylko poprzez ochronę języka polskiego,

- uznając tę ochronę za obowiązek wszystkich organów i instytucji publicznych Rzeczypospolitej Polskiej i powinność jej obywateli uchwała niniejszą ustawę”.

W Rozdziale 1 zawarto Przepisy ogólne.

W Art. 3.1. zaznaczono, że „Ochrona języka polskiego polega w szczególności na:

1) dbaniu o poprawne używanie języka i doskonaleniu sprawności językowej jego użytkowników oraz na stwarzaniu warunków do właściwego rozwoju języka jako narzędzia międzyludzkiej komunikacji,

2) przeciwdziałaniu jego wulgaryzacji,

3) szerzeniu wiedzy o nim i jego roli w kulturze,

4) upowszechnianiu szacunku dla regionalizmów i gwar, a także przeciwdziałaniu ich zanikowi,

5) promocji języka polskiego w świecie,

6) wspieraniu nauczania języka polskiego w kraju i za granicą”.

W Rozdziale 2 przedstawiono zakres Ochrony prawnej języka polskiego w życiu publicznym.

W Rozdziale 3 - Radę Języka Polskiego i jej kompetencje.

W Rozdziale 4 podano Przepisy karne (przewiduje się kary grzywny do 100.000 zł).

W Rozdziale 5 przedstawiono Zmiany w przepisach obowiązujących i zawarto w nim Przepisy końcowe.

2. Obwieszczenie Ministra edukacji narodowej z dnia 18 sierpnia 1999 r. w sprawie wykazów podręczników szkolnych i książek pomocniczych dopuszczonych lub zalecanych do użytku szkolnego (MP. Nr 27, poz. 420);

Zawiera:

1) wykaz podręczników szkolnych przeznaczonych do kształcenia ogólnego dopuszczonych do użytku szkolnego, stanowiący załącznik nr 1 do obwieszczenia,

2) wykaz książek pomocniczych przeznaczonych dla oddziałów przedszkolnych dla dzieci sześciolletnich, zalecanych do użytku szkolnego, stanowiący załącznik nr 2 do obwieszczenia,

3) wykaz podręczników szkolnych i książek pomocniczych przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla mniejszości narodowych i grup etnicznych, dopuszczonych lub zalecanych do użytku szkolnego, stanowiący załącznik nr 3 do obwieszczenia.

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 października 1999r. w sprawie wymagań, jakim powinni odpowiadać egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych, oraz warunków wpisywania i skreślenia egzaminatorów z ewidencji egzaminatorów (Dz.U. Nr 93, poz.1071).

Paragraf 1. Egzaminatorem okręgowej komisji egzaminacyjnej(...) może być osoba, która:

1) posiada kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkole, z zakresu której przeprowadzany jest sprawdzian lub egzamin, albo jest nauczycielem akademickim prowadzącym pracę dydaktyczną w dziedzinach związanych z zajęciami edukacyjnymi, wchodzącymi w zakres odpowiednio sprawdzianu lub egzaminu,

2) ukończyła z wynikiem pozytywnym szkolenie dla kandydatów na egzaminatorów organizowane przez okręgową komisję egzaminacyjną,

3) posiada co najmniej trzyletni staż pracy;

a) dydaktycznej w szkole publicznej, szkole niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, w zakładzie kształcenia nauczycieli lub w szkole wyższej,

b) na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w placówkach doskonalenia nauczycieli, w urzędach organów administracji rządowej, w kuratoriach oświaty, w specjalistycznej jednostce nadzoru oraz organach podporządkowanych ministrowi właściwemu do spraw sprawiedliwości,

- w okresie 6 lat poprzedzających złożenie wniosku, o którym mowa w paragrafie 2,

4) spełnia warunki określone w art. 10 ust.2 pkt 2-4 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1118).

Paragraf 2. *Przed rozpoczęciem szkolenia dla kandydatów na egzaminatorów zainteresowany składa do okręgowej komisji egzaminacyjnej wniosek o skierowanie na szkolenie zawierający dane osobowe oraz dokumenty potwierdzające spełnienie wymagań, o których mowa w paragrafie 1 pkt 1,3 i 4.*

Paragrafy 3, 4, i 5 dotyczą wpisu do ewidencji oraz skreślenia z ewidencji egzaminatorów.

4. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 5 listopada 1999 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. Nr 93, poz.1077)

Załącznik nr 1: *Rejestr przybytków - Wzór A i Wzór B,*

Załącznik nr 2: *Księga inwentarzowa - Wzór,*

Załącznik nr 3: *Wykaz jednostek ewidencyjnych stosowanych w sumarycznej i szczegółowej ewidencji wpływów,*

Załącznik nr 4: *Zestawienie zinwentaryzowanych jednostek ewidencyjnych - Wzór,*

Załącznik nr 5: *Protokół ubytków - Wzór,*

Załącznik nr 6: *Protokół komisji w sprawie ubytków - Wzór,*

Załącznik nr 7: *Rejestr ubytków - Wzór,*

Załącznik nr 8: *Zestawienie ubytków - Wzór.*

5. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 października 1999 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu postępowania leczniczego, rehabilitacyjnego i readaptacyjnego w stosunku do osób uzależnionych umieszczonych w zakładach poprawczych (Dz. U. Nr 88, poz. 991).

6. Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 10 września 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania egzaminów eksternistycznych w publicznych szkołach artystycznych oraz zasad odpłatności za ich przeprowadzenie (Dz. U. Nr 87, poz. 974).

7. Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 10 września 1999 r. w sprawie organizacji oraz zasad przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad dla uczniów publicznych szkół artystycznych (Dz. U. Nr 87, poz. 975).

8. Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 7 września 1999 r. w sprawie zasad i warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki artystyczne (Dz. U. Nr 86, poz. 961).

9. Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 7 września 1999 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do publicznych szkół i placówek artystycznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. Nr 85, poz. 943).

10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustalenia wykazu wyrobów, które nie mogą być nabywane przez szkoły i placówki, jeżeli dostawca nie przedstawi odpowiedniego certyfikatu (Dz. U. Nr 74, poz. 829)

(J.T.)

16.316 szkół podstawowych i 5.706 gimnazjów

Informacje zebrane przez kuratoria oświaty z gmin wskazują, że w bieżącym roku szkolnym funkcjonuje w Polsce:

- **16 316 szkół podstawowych;** w tym: 773 - szkoły specjalne. 2261 szkół podstawowych prowadzi naukę w klasach łączonych. Do szkół podstawowych uczęszcza ogółem 3 mln 950 tys. uczniów.
- Najwięcej szkół podstawowych prowadzą gminy w województwach: mazowieckim- 2018, małopolskim - 1560, wielkopolskim - 1520, śląskim - 1444. Najwięcej dzieci uczy się w podstawowych szkołach woj. mazowieckiego - prawie 480 tys. i woj. śląskiego - 424 tys.
- Tam, gdzie było to konieczne, gminy utrzymały małe szkoły. 217 szkół ma nie więcej, niż 20 uczniów; 1085 - mniej, niż 50 uczniów; 3 207 - mniej, niż 100 uczniów. Najwięcej małych szkół funkcjonuje w województwie lubelskim i mazowieckim.
- **Powstało 5706 gimnazjów;** w tym - 660 specjalnych. Najwięcej - 762 gimnazja (107 specjalnych) - powstało w woj. mazowieckim i w woj. śląskim - 630 gimnazjów (81- specjalne). Ogółem w gimnazjach uczy się 638 tys. dziewcząt i chłopców.
- 4735 gimnazjów ma siedzibę w jednym budynku, a 971 - ma oddziały w budynkach innych szkół.
- 2803 gimnazja funkcjonują samodzielnie, 2102 - w zespole ze szkołą podstawową, 89 - w zespole z liceum, 451 - w zespole szkół, 261 - z placówką opiekuńczo - wychowawczą.
- **Szkoły niepubliczne.** W 310 podstawowych szkołach niepublicznych uczy się ponad 29 tys. dziewcząt i chłopców. Z dniem 1 września 1999 roku powstało 301 gimnazjów niepublicznych i uczy się w nich ok. 5500 uczniów.

Strona Domowa MEN

Narada kuratorów

2 - 3 grudnia 1999 r. w Wildze odbyła się narada kuratorów. W spotkaniu uczestniczyli: minister edukacji narodowej - Mirosław Handke sekretarz stanu - Irena Dzierzgowska, podsekretarz stanu, Andrzej Karwacki, kuratorzy, doradcy polityczni, dyrektorzy departamentów/biur MEN, przedstawiciele związków zawodowych. Tematem była: racjonalizacja sieci szkolnej, informacja na temat dalszych prac nad reformą edukacji, w tym omówienie projektu nowelizacji ustawy Karta Nauczyciela oraz finansowanie oświaty w roku 2000. Opracowany został projekt harmonogramu działań kuratorów w sprawie racjonalizacji sieci szkół wraz z arkuszem ich monitorowania. Ministerstwo Edukacji Narodowej zapowiedziało, że w styczniu 2000 r. pracownicy Biura Nadzoru Pedagogicznego przeprowadzą kontrolę działań związanych z harmonogramem racjonalizacji sieci szkolnej.

Strona Domowa MEN

Stypendia Ministra Edukacji Narodowej

16 listopada br. minister edukacji narodowej, prof. dr Mirosław Handke wręczył uczniom stypendia za wybitne osiągnięcia. Podczas uroczystości Minister pogratulował stypendystom dobrych wyborów i mądrego inwestowania we własny rozwój.

Podziękował nauczycielom za pracę z uzdolnioną młodzieżą i wyraził wdzięczność rodzicom, którzy w swoich domach tworzą atmosferę, skłaniającą dzieci do podejmowania starań o własny rozwój. Minister Handke zwrócił uwagę na szkoły, z których wywodzi się po kilku stypendystów. Wymienił krakowskie Liceum im. A. Witkowskiego i warszawskie Liceum im. S. Staszica - każda z tych szkół ma w tym roku sześciu stypendystów. Wspominał, że olimpiady nie są mu obce, gdyż dwa razy był laureatem olimpiad chemicznych.

Stypendia Ministra Edukacji Narodowej otrzymują uczniowie szkół średnich za wybitne osiągnięcia w ostatnim roku szkolnym. W tym roku otrzymało je 96 osób, a kandydatów było 368. Wśród stypendystów znalazło się 37 zwycięzców międzynarodowych olimpiad i konkursów oraz laureaci ogólnopolskich olimpiad i konkursów na prace badawczą. 12 uczniów średnich szkół zawodowych znalazło się na tegorocznej liście stypendystów. Najwięcej wyróżnionych pochodzi z województw: małopolskiego - 21, mazowieckiego - 17 i śląskiego - 13. Łącznie, w szkołach tych trzech województw uczy się 51 stypendystów. Tylko po jednym stypendium Ministra Edukacji Narodowej otrzymali uczniowie, wywodzący się z województw: lubelskiego, opolskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Stypendium ma formę jednorazowej nagrody pieniężnej. W tym roku wynosi 2,5 tys. zł.

Z województwa pomorskiego stypendia otrzymali:

- Adrian Kosowski** - III LO im. Bohaterów Westerplatte w Gdańsku, klasa II
- Marek Krysiak** - II LO im. Adama Mickiewicza w Słupsku, klasa III
- Michał Miąskiewicz** - III LO im. Marynarki Wojennej w Gdyni, klasa III
- Łukasz Piesiewicz** - Liceum Ekonomiczne w Gdyni, klasa IV
- Jarosław Tusiński** - VI LO w Gdyni, klasa III
- Dominik Wojtczak** - III LO im. Marynarki Wojennej w Gdyni, klasa II
- Karol Wolff** - III LO im. Marynarki Wojennej w Gdyni, klasa II

Strona Domowa MEN

Podstawa, programy, podręczniki

Wszystkie sześciolatek szkoły podstawowe i gimnazja obowiązują podstawa programowa kształcenia ogólnego, zawarta w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 15 lutego 1999 roku. Tylko dla szkół, w których uczą się dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym Ministerstwo zleciło opracowanie odrębnej podstawy programowej. Przygotowują tę podstawę Lidia Klaro-Cełej i Lidia Mossakowska - współautorki dotychczasowego programu nauczania tych dzieci. Po zakończeniu pracy, podstawa ta ukaże się jako załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej o podstawie programowej kształcenia ogólnego.

Do Departamentu Kształcenia i Wychowania MEN wpłynęły programy nauczania przygotowane dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, dla dzieci niesłyszących - dla szkoły podstawowej i gimnazjum. Ponieważ podstawa programowa kształcenia ogólnego (z 15 lutego br.) obowiązuje także dzieci niepełnosprawne - z wyłączeniem upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym - nauczyciele szkół specjalnych mogą korzystać z programów już dopuszczonych do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej. Każdy nauczyciel może przygotować też autorski program nauczania - zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zachęcamy szkoły, nauczycieli i metodyków do tworzenia nowych programów nauczania. Zespół ds. Programów MEN stale pracuje i na bieżąco ocenia nadesłane projekty - a w przypadku pozytywnej oceny Minister Edukacji Narodowej dopuszcza je do użytku szkolnego.

Ministerstwo widzi konieczność wypracowania nowego modelu zaopatrywania uczniów niepełnosprawnych w podręczniki. Dotychczasowy system był mało elastyczny i nieekonomiczny. Teraz, gdy na rynku księgarskim pojawiło się wiele podręczników do poszczególnych klas i przedmiotów, należy odstąpić od sztywnego zamawiania odrębnych książek dla dzieci niepełnosprawnych. Jeśli chodzi o podręczniki dla uczniów z wadą wzroku, trwają prace nad wytypowaniem tytułów do adaptacji brajlowskiej i druku powiększonego.

Rozpoczęte zostały też prace nad przewodnikiem metodycznym dla nauczycieli tej grupy uczniów. Przewodnik pomoże nauczycielom w realizacji podstawy programowej. Ramowe statuty szkoły specjalnej Minister Edukacji Narodowej wyda rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów szkół ogólnodostępnych. Dotychczasowe przepisy zostaną uzupełnione o treści związane z kształceniem specjalnym. Oznacza to odejście od stosowanego do tej pory w aktach prawnych rozdziału szkół specjalnych i ogólnodostępnych. System kształcenia w naszym kraju jest jednorodny, ale uwzględnia różnice w możliwościach poszczególnych uczniów.

Ukazała się publikacja zawierająca zbiór materiałów z konferencji, która odbyła się 11-13 marca 1999 r. w Kościelisku. Książka nosi tytuł: „Kształcenie specjalne i integracyjne”. Zostały w niej zebrane wystąpienia prezentujące współczesne tendencje: w kształceniu uczniów niepełnosprawnych, w zakresie wczesnej rewalidacji, kształcenia na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum, przygotowania do pracy zawodowej. Ograniczoną liczbę egzemplarzy tej książki otrzymały kuratoria oświaty oraz placówki doskonalenia nauczycieli. Szczegółowych informacji na temat książki udziela główny wizytator, Jacek Kwapisz tel. 0-22/628-04-61 wew. 137

Strona Domowa MEN

Uzupełnienie listy programów nauczania

Ministerstwo Edukacji Narodowej informuje, że wśród programów nauczania dopuszczonych do użytku szkolnego dla zreformowanej sześciolletniej szkoły podstawowej i gimnazjum, których wykazy zamieszczono w internecie, istnieje grupa programów dotychczas nie wydrukowanych, które nie są powszechnie dostępne.

W przeważającej większości dotyczy to przypadków, w których autorzy tych programów - nauczyciele bądź szkoły nie dysponowały odpowiednimi środkami finansowymi na wydrukowanie lub zwielokrotnienie nakładu w innej technice i udostępnienie wg zamówień. Należy przypuszczać, że sytuacja ta jest również wynikiem niedostatecznego przepływu informacji i kwestią pozyskania odpowiednich kontaktów.

Zachęcamy zatem wydawców edukacyjnych oraz inne jednostki zainteresowane reformą systemu edukacji i

szeroko pojętą oświatą do zapoznania się z tą ofertą. Prosimy o pomoc w upowszechnieniu tych programów. Sądzymy, że poza wszystkim jest to okazja do nawiązania nowych, twórczych kontaktów, jako że autorzy tych programów należą z reguły do najbardziej aktywnych w środowisku nauczycielskim.

Poniżej zamieszczamy wykaz programów dotychczas nie wydrukowanych wraz z adresami do korespondencji. W przypadku „przejęcia” określonych programów przez wydawnictwo lub inną jednostkę uprzejmie prosimy o przesłanie informacji na adres: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Departament Kształcenia i Wychowania, Al. Szucha 25, 00-918 Warszawa lub faksem (0-22) 621-31-60 - na nazwisko Halina Kowalczyk.

1999-11-22

1	DKW-4014-21/99	Program kształcenia zintegrowanego	Dorota Dankowska, Joanna Mateńko, Renata Gwardzik, Szkoła Podstawowa Nr 5, ul. Piłusa 1, 76-200 Słupsk
2	DKW-4014-239/99	Program nauczania wczesnoszkolnego (elementy techniki, plastyki, wychowania technicznego, środowiska, informatyki)	Wiesław Korpikiewicz, Os. Rosochy 44/ 17, 27-400 Ostrowiec Św.
3	DKW-4014-243/99	Przyjazna szkoła	Lucyna Koryl, Alicja Niemiec, Irena Sitarska, Szkoła Podstawowa Nr 17, ul. Bulwarowa 3, 35-051 Rzeszów
4	DKW-4014-251/99	Program nauczania integracyjnego w klasach I - III szkoły podstawowej	Beata Mrosek, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Ustawicznego, ul. B. Chrobrego 15, 64-100 Leszno, tel. 529-95-01, tel./fax 529-90-62
5	DKW-4014-269/99	Program nauczania elementarnego z elementami edukacji ekologiczno - krajoznawczej klasy I - III szkoły podstawowej	Janina Kowalcze, Anna Kowalczyk, Alicja Sliwińska, Zespół Szkół Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 6, Szkoła Podstawowa Nr 19, ul. E. Hoene 6, 80-041 Gdańsk, tel. /fax (0-58) 306-75-00
6	DKW-4014-32/99	Innowacja pedagogiczna - autorski program wychowania zdrowotnego w zintegrowanym nauczaniu wczesnoszkolnym	Renata Wolińska, Samorządowa Szkoła Podstawowa Nr 18, ul. Krasickiego 28, 81-385 Gdynia, tel. (0-58) 20-69-43
7	DKW-4014-171/99	Program klasy z językiem niemieckim w oparciu o zagadnienia Euroregionu Pomerania i szeroko pojęte działania plastyczne w sześciolletnim cyklu kształcenia	Leokadia Mirosława Modzelewska, Anna Glita, ul. Mickiewicza 27/3, 73-110 Stargard Szczeciński, tel. (0-91) 577-51-15
8	DKW-4014-259/99	Nauczanie języka angielskiego w systemie zintegrowanym w klasach I - III szkoły podstawowej	Zuzanna Schabek, ul. Piastów 2, 72-100 Goleniów, tel. (0-91) 418-48-92, Szkoła Podstawowa, ul. Piastowska, 72-123 Kliniska, tel. (0-91) 418-14-06
9	DKW-4014-135/99	Kształcenie umiejętności twórczego myślenia na lekcjach języka polskiego	Krzysztof Gierszał, Szkoła Podstawowa Nr 40, ul. Lipowa 29, 44-100 Gliwice, tel. (0-32) 31-17-45
10	DKW-4014-187/99	Język polski program nauczania dla II etapu sześciolletniej szkoły podstawowej	Aleksandra Ewa Księżycka, Izabella Miszewska, Społeczna Szkoła Podstawowa Nr 1, ul. Braci Wagów 1, 02-791 Warszawa, tel. (0-22) 649-12-00, 648-66-44
11	DKW-4014-137/99	Historia i społeczeństwo	Piotr Mulkowski, ul. Gierymskiego 67, 67-100 Śrem, tel. (0-61) 283-88-55, fax 282-73-37
12	DKW-4014-158/99	Sztuka (plastyka-muzyka)	Bożena Marczykowska, ul. Andersena 4, 26-630 Jedlnia Letnisko, tel. (0-48) 322-15-00, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3, 26-670 Pionki, ul. Leśna 1
13	DKW-4014-168 /99	Matematyka	Bronisław Ladaczek, ul. Trwała 19/1, 53-335 Wrocław, tel. 0-601-73-20-78
14	DKW-4014-197/99	Program nauczania matematyki z elementami fizyki i obsługi komputera dla klas IV-VI szkoły podstawowej	Lidia Halczuk, Jadwiga Maślak, Lidia Halczuk: ul. Powstańców Warszawy 2c, 73-110 Stargard Szczeciński, tel. (0-92) 576-04-14

15	DKW-4014-271/99	Język polski: program do gimnazjum	Wiktoria Thierry-Frańczak, Bożena Janczak, Zespół Szkół Ogólnokształcących STO, ul. Braci Wagów 1, 02-791 Warszawa, tel. (0-22) 649-12-00, 648-66-44
16	DKW-4014-122/99	Program nauczania historii dla gimnazjum	Piotr Krzesicki, Piotr Ścieżka, Jarosław Pytlak, Społeczna SP Nr 24 STO, ul. Powstańców Śląskich 67a, 01-381 Warszawa, tel. (0-22) 665-92-42
17	DKW-4014-110/99	Proces podejmowania decyzji	Elżbieta Bernaciak, Teresa Błaszczewicz, Dorota Nowak, Zespół Szkół Elektrycznych, ul. PCK 1/3, 87-100 Toruń, tel. (0-56) 622-26-56, fax 622-49-45
18	DKW-4014-169/99	Wychowanie do aktywnego udziału w życiu gospodarczym	Roman Sobiecki, ul. Kasztelańska 4/ 18, 18-400 Łomża, tel. (0-86) 218-97-25, 0-603-68-86-45, 0-601-95-83-38 lub Szkoła Główna Handlowa. Katedra Analizy Rynków i Konkurencji, Al. Niepodległości 164, Gmach F p.617, tel. (0-22) 849-12-51 w. 237
19	DKW-4014-140/99	Pracownia matematyczna dla gimnazjum	Bogdan Podlecki, skr. poczt. nr 7, 57-320 Polanica Zdrój, tel. (0-74) 868 18 25 lub Zespół Szkół Ogólnokształcących, ul. Sempołowskiej 13, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, tel./fax (0-74) 811-04-29
20	DKW-4014-162/99	"Matematyka dla przyszłości"	Maciej Bryński, Norbert Dróbka, Karol, Janusz Kaja, ul. Legendy 3/8, 01-361 Warszawa, e-mail: janusz.kaja@wsjp.com.pl
21	DKW-4014-198/99	Matematyka do gimnazjum	Lucyna Duma, Prywatne LO, ul. Królewska 11, 20-109 Lublin, tel. (0-81) 532-30-84
22	DKW-4014-211/99	Program nauczania matematyki dla gimnazjum	Ewa Ludwikowska, Sienno, ul. Kotomierska 19, 86-022 Dobrcz, tel. (0-52) 381-92-15
23	DKW-4014-222/99	Program nauczania dla gimnazjum: matematyka	Wiera Greczan, Alina Popiołek, Wiera Greczan: WOM, ul. Złota 4, 15-016 Białystok, tel. (0-85) 732-98-67, fax 732-98-65 lub ul. Grotgiera 3/23, 15-225 Białystok, tel. (0-85) 744-77-25 lub Alina Popiołek: Społeczne LO STO, ul. Fabryczna 10, 15-483 Białystok, tel. (0-85) 675-49-00 lub ul. Berlinga 19/67, tel. (0-85) 654-24-78
24	DKW-4014-229/99	Matematyka: program nauczania dla Gimnazjum	Małgorzata Świsł: ul. Jagodowa 12, 85-343 Bydgoszcz, tel. (0-52) 345-83-18, Barbara Zielińska, WOMetodyczny, ul. Jagiellońska 9, 85-067 Bydgoszcz, tel. (0-52) 349-31-50 w. 37, fax 349-31-03
25	DKW-4014-191/99	Chemia program nauczania dla gimnazjum	Ludomir Kwietniewski, Prywatne LO, ul. Królewska 11, 20-109 Lublin, tel. (0-81) 532-30-84
26	DKW-4014-215/99	Program nauczania chemii w gimnazjum	Ewa Węgrzyn-Kamela, ul. Suwalska 10/ 147, 03-252 Warszawa, tel. (0-22) 811-39-68
27	DKW-4014-117/99	Geografia	Dorota Kwaśniewicz – SP Nr 18, ul. Fitelberga 8, 43-100 Tychy, tel. (032) 227-34-85, Bernadeta Seweryn - SP Nr 10, ul. Borowa 123, 43-100 Tychy, tel. (032) 218-36-12
28	DKW-4014-179/99	Praktyczne zastosowania informatyki	Marek Kmita, LO PP Prezentek, ul. Św. Jana 7, 31-017 Kraków, tel./fax (0-12) 422-50-42, e-mail: kmita@lloprez.krakow.ids.edu.pl
29	DKW-4014-228/99	Program nauczania informatyki i technologii informacji w gimnazjum	Jacek Gowin, ul. Wyzwolenia 41/ 3, 09-300 Żuromin, e-mail: dajgowin@friko6.onet.pl
30	DKW-4014-28/99	Filozoficzne dociekania z dziećmi i młodzieżą	Beata Elwich, Anna Łagodzka, Brygida Pytkowska-Kapulkin, Politechnika Warszawska, Kolegium Nauk Społecznych i Administracji Studium Podyplomowe "Nowoczesna dydaktyka w szkole. Dociekania filozoficzne z dziećmi i młodzieżą", ul. Nowakowskiego 18/20, 00-668 Warszawa, tel. 660-62-67, 660-65-31
31	DKW-4014-188/99	Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w Małopolsce	Urszula Bednarczyk-Dudek, Monika Górkiewicz, Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr XVII, ul. Mackiewiczza 15, 31-214 Kraków, tel. (012) 415-56-66
32	DKW-4014-194/99	Program nauczania filozofii w gimnazjum	Irena Bukowska, ul. Witosa 13/ 72, 80-809 Gdańsk, tel. (0-58) 302-77-48
33	DKW-4014-270/99	Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie	Wanda Walkowiak, ul. Erazma z Zakroczymia 4/25, 03-187 Warszawa, tel. 614-66-16

Zasady podziału części oświatowej subwencji ogólnej w 2000 roku

W roku 2000 nastąpi zmiana zasad podziału części oświatowej subwencji ogólnej. Umożliwi to wprowadzenie „bonu oświatowego „A”, czyli zasady - „pieniądz idzie za uczniem”. Po raz pierwszy część szkolna subwencji naliczana jest na podstawie liczby uczniów uczęszczających do szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Zostały przyjęte określone wagi dla wybranych grup uczniów i różnych typów szkół. Kwota subwencji na ucznia przeliczeniowego stanowi finansowy standard A. Skutkiem tego, nastąpi korekta finansowania oświaty na poziomie szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej - na korzyść szkół ponadpodstawowych.

„Zasady podziału części oświatowej subwencji ogólnej w 2000 roku”, czyli: projekt rozporządzenia, algorytm podziału subwencji, symulator subwencji oświatowej dla gmin, powiatów i województw samorządowych oraz wstępny podział subwencji oświatowej na rok 2000 zamieszczamy w dziale „Projekty i dokumenty reformy”.

Algorytm na 2000 rok

Zawarte w projekcie Rozporządzenia propozycje algorytmów finansowania oświaty w roku budżetowym 2000 wprowadzają parę istotnych zmian naliczania części oświatowej subwencji ogólnej. Trzy podstawowe cele tych zmian to: wprowadzenie zasady „pieniądz idzie za uczniem”, skorygowanie nierównowagi podziału środków na oświatę podstawową i ponadpodstawową, oraz ułatwienie restrukturyzacji sieci szkolnej i szkolnictwa zawodowego.

Po raz pierwszy, część szkolna subwencji oświatowej jest naliczana wyłącznie na podstawie liczby uczniów uczęszczających do szkół prowadzonych bądź dotowanych przez daną JST. Zasada ta jest wprowadzona przez konsekwentne stosowanie pojęcia „ucznia przeliczeniowego”. Oznacza to przyjęcie zróżnicowanych wag dla wybranych grup uczniów i wybranych typów szkół w celu określenia uzasadnionych zwiększonych potrzeb oświatowych. Kwota subwencji na ucznia przeliczeniowego stanowi finansowy standard A podziału subwencji jest swoistym, kalkulacyjnym BONEM OŚWIATOWYM na ucznia dla JST.

Przyjęty system wag zrównuje - z punktu widzenia naliczanej subwencji - uczniów w miejskich szkołach podstawowych i uczniów liceów ogólnokształcących. Jednocześnie Rozporządzenie odchodzi od stosowania dolnych i górnych ograniczeń dla poziomu całej subwencji oświatowej, a więc od gwarancji stałej realnej wartości subwencji niezależnie od malejącej skali zadań oświatowych. Stanowi to pierwszy krok do skorygowania opisanej powyżej nierównowagi w finansowaniu oświaty podstawowej i ponadpodstawowej. Oznacza to jednak uzasadnione przesunięcie środków finansowy od gmin do powiatów, co dla wielu gmin wywoła sytuację szoku dostosowawczego. Aby zminimalizować ten szok, Rozporządzenie przyjmuje zasadę utrzymania 100 % nominalnej wartości subwencji na ucznia w stosunku do bazowych kwot roku 1999. Mechanizm ten jest kompensowany ograniczeniem nominalnego wzrostu kwoty subwencji na ucznia do 120 % kwoty z roku 1999.

Rozporządzenie wprowadza na 2000 r. zasadę jednej wagi dla niemal wszystkich typów szkół zawodowych. Wagę tę określono na poziomie nieco wyższym niż średni koszt jednostkowy wszystkich szkół zawodowych. Z jednej strony zachęci to samorządy lokalne do restrukturyzacji szkolnictwa zawodowego. Z drugiej strony umożliwi finansowanie części nieuniknionych kosztów samej restrukturyzacji. JST prowadzące szczególnie drogie szkoły zawodowe chronione będą przez „szokiem dostosowawczym” wspomnianą wyżej zasadą utrzymania wartości subwencji na ucznia.

Rozporządzenie uwzględni oddzielną wagę na dofinansowanie racjonalizacji sieci szkolnej proporcjonalnie do liczby uczniów dowożonych do szkół w gminach wiejskich. Rozporządzenie po raz pierwszy wprowadza naliczanie części subwencji na zadania pozaszkolne, proporcjonalnie do skali pozaszkolnych zadań oświatowych, mierzonych liczbą uczniów lub liczbą korzystających z różnego typu placówek. W tej części subwencji, w celu uniknięcia poważnego „szoku dostosowawczego”, proponuje się przejściowe dolne (nie mniej niż 95 %) i górne (nie więcej niż 115%) ograniczenia w relacji do bazowych kwot roku 1999 r.

Rozporządzenie w sposób jawny określa wysokość dotacji dla szkół niepublicznych prowadzonych na terenie danej JST. Na podstawie artykułu 90, ust. 2a i 3 Ustawy o systemie oświaty samorząd jest zobligowany do przekazania szkołom niepublicznym co najmniej 50% wartości subwencji na ucznia przeliczeniowego, z uwzględnieniem odpowiednich wag.

Ustalone w przedstawionym powyżej trybie kwoty subwencji oświatowej dla JST zostają wskaźnikowo zwiększone o środki na wdrożenie nowego wykazu stanowisk nauczycieli w następstwie nowelizacji ustawy Karta Nauczyciela oraz na sfinansowanie 1 % realnego wzrostu wynagrodzeń nauczycieli w 2000 r.

Promocyjny dostęp do sieci TP S.A. pracowni internetowych

1. Promocja rozpoczyna się z dniem 1 grudnia 1999 r. i kończy się z dniem 31 grudnia 2000 r.
2. Promocja obejmuje uzyskanie dodatkowej linii telefonicznej (PSTN) po promocyjnej cenie 1 zł + VAT.
3. Promocja dotyczy szkół dla których istnieją warunki techniczne niezbędne do instalacji dodatkowej linii telefonicznej.
4. Promocyjna cena dotyczy uzyskania jednego, dodatkowego dostępu do sieci TP S.A., kolejne linie instalowane są na warunkach ogólnych.
5. W promocji mogą uczestniczyć szkoły podstawowe, gimnazjalne i średnie o statusie publicznej lub niepublicznej placówki oświatowej.
6. Udział w promocji uwarunkowany jest osobistym zgłoszeniem się Dyrektora szkoły lub osoby przez niego upoważnionej do właściwego terytorialnie BOK w celu podpisania Umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych.
7. Warunkiem zawarcia umowy jest złożenie w BOK podpisanej przez Dyrektora szkoły „Deklaracji o wykorzystaniu linii telefonicznej na potrzeby szkolnej pracowni internetowej” oraz kopii dokumentu zaświadczonego o publicznym lub niepublicznym statusie szkoły. W przypadku szkół publicznych wymagany dokumentem jest - akt założycielski szkoły, w przypadku szkół niepublicznych (o uprawnieniach szkoły publicznej) - zaświadczenie o wpisie do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego. Jeśli umowę zawiera osoba upoważniona, wymagane jest również przedstawienie stosownego upoważnienia Dyrektora szkoły.

Nagrodzone programy dla sześciolletniej szkoły podstawowej i gimnazjum

MEN informuje, że na apel Ministra do dnia 15 stycznia 1999 r. wpłynęło wiele programów nauczania dla zreformowanej szkoły podstawowej i dla gimnazjum.

Dziękujemy wszystkim autorom za podjęcie wysiłku i gotowość podzielenia się swoimi edukacyjnymi doświadczeniami. Liczba zgłoszonych wówczas i napływających nadal programów jest dowodem wielkiego potencjału intelektualnego polskich nauczycieli, ujawnianego dzięki wprowadzanej reformie szkolnej. Aktywność zaprezentowana na tym polu świadczy niezbitnie o twórczym charakterze zawodu nauczyciela, możliwości podejmowania przez szkoły wyzwań związanych z podnoszeniem jakości kształcenia i wychowania.

Wyróżniono niżej wymienione programy, których autorzy zostaną uhonorowani:

- Program kształcenia zintegrowanego abc - I etap edukacji: Janiny Korzańskiej, Renaty Mreńcy, Małgorzaty Żyto, Nr dopuszczenia DKW-4014-18/99 * *za budowanie modelu kształcenia zintegrowanego z usytuowaniem ucznia w centrum działań edukacyjnych oraz za projekt opisowej oceny ucznia.*

- Program nauczania języka angielskiego dla klas IV-VI szkoły podstawowej: Ewy Dzierżawskiej, Ilony Kubrakiewicz, Magdaleny Szpotowicz, Nr dopuszczenia DKW-4014-42/99 * *za klarowność opisu z jednoczesnym wskazaniem możliwości modyfikacji programu oraz za określenie corocznych osiągnięć ucznia, ułatwiające nauczycielowi planowanie dalszej pracy; a uczniowi przejmowanie odpowiedzialności za własną naukę.*

- Matematyka dla Ciebie: program nauczania matematyki dla klas IV-VI szkoły podstawowej: Marianny Ciosek, Marii Legutko, Stefana Turnau, Elżbiety Urbańskiej, Nr dopuszczenia DKW-4014-60/99 * *za wykorzystanie bezpośredniego otoczenia ucznia w nauczaniu matematyki poprzez działanie oraz za wskazanie uniwersalnych sprawności myślowych kształtowanych w czasie zajęć.*

- Program nauczania przyrody w klasach IV-VI szkoły podstawowej: Władysława Błasiaka, Nr dopuszczenia DKW-4014-65/99 * *za udaną integrację zagadnień przyrodniczych oraz za uwzględnienie potocznej wiedzy uczniów ich zainteresowań i możliwości poznawczych.*

- Jednolity program nauczania blokowego dla klas 4-6 szkoły podstawowej: Jarosława Pytlaka, Katarzyny Benczkowskiej, Małgorzaty Cieślak, Hortensji Gulbinowicz, Barbary Kamińskiej, Agnieszki Kober, Bożeny Kości, Piotra Krzesickiego, Ewy Sejbuk, Piotra Ścieżki, Anny Marii Wołyniak, Nr dopuszczenia DKW-4014-2/99 * *za modelowy przykład integrowania przedmiotów, budowania koncepcji pracy całej szkoły i kształtowania jej kultury oraz wspólnej odpowiedzialności uczących i nauczanych za efekty pracy.*

- Świat człowieka: program bloku humanistycznego dla gimnazjum: Krystyny Starczewskiej, Marty Ługowskiej, Anny Dzierżawskiej, Piotra Laskowskiego, Ewy Korulskiej, Barbary Nartowskiej, Nr dopuszczenia DKW-4014-82/99 * *za trafne połączenie przedmiotów wchodzących w skład bloku humanistycznego z jednoczesnym zastosowaniem metody chronologicznej i problemowej.*

- Program KOSS: program nauczania wiedzy obywatelskiej w gimnazjum: Krystyny Brząkałak, Anny Klimowicz, Jacka Kowalskiego, Elżbiety Królikowskiej, Tomasza Masny, Tomasza Merty, Alicji Pacewicz, Macieja Podbielkowskiego, Małgorzaty Rutkow-

skiej-Paszy, Cezarego Trutkowskiego, Jacka Strzemiecznego, Elżbiety Suskiej, Jana Wróbla, Marty Zahorskiej, Nr dopuszczenia DKW-4014-3/99 * *za wskazanie jak, przez działanie i doświadczenie, przygotować ucznia do podejmowania różnych ról społecznych i odpowiedzialnego, aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym na miarę swoich możliwości.*

Słowa podziękowania kierujemy również do Wydawców za ogromny wkład w przygotowanie i opublikowanie programów nauczania. Na szczególne wyróżnienie zasługują programy nauczania języków obcych, przygotowane z inicjatywy Wydawnictwa Szkolnego PWN oraz Oxford University Press, za ich modelowe opracowanie i nowoczesne podejście do nauki języka obcego.

Informacji udziela: naczelnik wydziału w Departamencie Kształcenia i Wychowania Wanda Szymanderska, tel. MEN 628-04-61 lub 629-72-41 wew. 683

MEN i Towarzystwo Szkół Zjednoczonego Świata ogłaszają rekrutację do szkół UWC na rok szkolny 2000-2001-2002

Kandydaci powinni spełniać następujące warunki:

- wiek 16-17 lat (II klasa liceum ogólnokształcącego),
- dobra znajomość języka angielskiego,
- średnia ocena z przedmiotów ogólnokształcących z kl. I - min. 4,5,
- wybitne, udokumentowane osiągnięcia pozaszkolne,
- doświadczenie w pracy charytatywnej, społecznej, artystycznej i (lub) sportowej.

Polscy uczniowie kierowani są do szkół w:

Wielkiej Brytanii - Atlantic College,
Kanadzie - Pearson College,
USA - American West College,
we Włoszech - Adriatic College,
Norwegii - Nordic College.

Pełne stypendia, oferowane przez ww. szkoły, na dwa ostatnie lata nauki, zakończone międzynarodową maturą IB, pokrywają koszty nauki i utrzymanie w UWC.

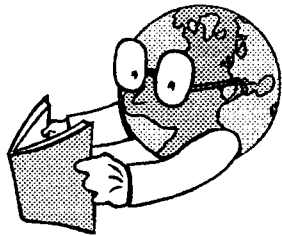
Postępowanie kwalifikacyjne odbywa się w 3-etapach. Pierwsza kwalifikacja odbywa się na podstawie dokumentacji zawierającej:

- oświadczenie przygotowany list motywacyjny i życiorys (w języku angielskim i jęz. polskim),
- kserokopię świadectwa szkolnego z pierwszej klasy licealnej,
- dyplomy, zaświadczenia z działalności pozaszkolnej.

Dokumenty należy przesłać do dnia 31 grudnia 1999 r. na adres: MEN, Departament Integracji Europejskiej i Współpracy z Zagranicą z dopiskiem na kopercie „Szkół Zjednoczonego Świata”, 00-918 Warszawa, Al. Szucho 25

Do kolejnych etapów - II w miesiącu marcu, III w miesiącu kwietniu - są zaproszeni uczniowie, którzy zaliczyli etapy poprzednie. Ponieważ Ministerstwo nie zwraca dokumentów, prosimy o nadsyłanie kserokopii. Dodatkowe informacje można otrzymać w: Kuratorium Oświaty lub Departamencie Integracji i Współpracy z Zagranicą u p. Ireny Wawrzyńczak tel. 628-04-61 w. 589 lub 363.

Strona Domowa MEN

Informacje, opinie, propozycje

Wokół problemów kształcenia ustawicznego

Ogólnopolska inauguracja roku szkolnego w oświacie dorosłych 99/2000

75-lecie urodzin Profesora Stanisława Kaczora

W dniu 20 września 1999r. w siedzibie Stowarzyszenia Oświatowców Polskich w Warszawie odbyła się "Ogólnopolska Inauguracja Roku Szkolnego w Oświacie Dorosłych 1999/2000" oraz Seminarium naukowe nt. "Wokół problemów kształcenia ustawicznego – w 75-lecie urodzin Profesora Stanisława Kaczora".

Uroczystość Inauguracji Roku Szkolnego w Oświacie Dorosłych otworzył prezes Oświatowców Polskich – Zbigniew Kuźmiński, który podniósł sprawę znaczenia i obecnego stanu oświaty dorosłych. Oświata dorosłych jest czynnikiem rozwoju i postępu, daje gwarancję, że społeczeństwo będzie nadążać za postępem cywilizacyjnym. Jednak oświata dorosłych nie zawsze znajduje pełne zrozumienie czynników rządzących, np. w Ministerstwie Finansów tego zrozumienia jest za mało. Organizacje pozarządowe w zakresie oświaty dorosłych działają prężnie, jest w nich duch niepokoju i dążenia do nowoczesności, dzięki ich działalności nie musimy się wstydzić za funkcjonowanie systemu oświaty dorosłych. Jednak pełnego rozwoju oświaty dorosłych nie mogą zagwarantować organizacje pozarządowe, które obecnie stwarzają warunki dla rozwoju oświaty dorosłych, ale tylko w ramach skromnych możliwości, którymi dysponują. Żle się dzieje, że w budżecie państwa nie przewidziano odpowiednich środków także na ten cel. Działalność organizacji pozarządowych na rzecz oświaty dorosłych daje jednak nadzieję utrzymania tego ważnego ogniw edukacji. Następnie powitał ponad stu gości, przedstawicieli różnych instytucji i organizacji państwowych i społecznych, pozarządowych z kraju i z zagranicy oraz zaapelował, aby idee tu prezentowane zostały przeniesione do wszystkich ogniw naszego życia.

Pierwszą część Seminarium prowadził Przewodniczący Karty Porozumienia organizacji Oświaty Dorosłych – Prof. Henryk Bednarczyk. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na udział organizacji społecznych w edukacji dorosłych. Nasze państwo jakby zapomniało o tym, że starsze pokolenie ma trudności w nadążaniu za dokonującymi się przemianami, głosimy piękne idee dotyczące kształcenia ustawicznego, uczących się organizacji, społeczeństwa wiedzy, nie zauważając poszerzającego się marginesu społecznego ludzi, których realizacja tych haseł nie obejmuje, zapominając, że poszerzający się margines społeczny grozi destabili-

zacją, a organizacje społeczne, bez znacznego udziału państwa, temu zjawisku nie są w stanie przeciwdziałać. Następnie przypomniał okoliczności powstania **Karty Porozumienia Organizacji Oświaty Dorosłych**, nazwiska głównych jej inicjatorów: Stanisława Kaczora i Zbigniewa Kuźmińskiego, jej główne cele, tj. wymianę doświadczeń i tworzenie odpowiedniego klimatu dla rozwoju oświaty dorosłych, niektóre osiągnięcia oraz zakres działania. Wyraził uznanie dla przedstawicieli samorządu terytorialnego Ziemi Zamorskiej, gdzie odbył się II Sejmik Oświaty Dorosłych oraz niebawem powołana zostanie **Wszechnica Roztoczańska** i podobnych przedsięwzięć planowanych w innych regionach kraju. Złożył serdeczne życzenia obecnemu na uroczystości Prof. Czesławowi Kupisiewiczowi, który obchodził na początku tego roku swój jubileusz 75-lecia urodzin. Na zakończenie swojego wystąpienia poinformował o tym, że niektóre referaty zostały wydrukowane we wręczonym uczestnikom czasopiśmie "Edukacja Ustawiczna Dorosłych" 3/99.

Przedstawiciel MEN Ryszard Szubański – wicedyrektor Departamentu Kształcenia i Wychowania podziękował za zaproszenie MEN sygnatariuszom Karty Porozumienia i SOP, z którymi – jak stwierdził – łączą go nie tylko kontakty służbowe, ale i osobiste. W imieniu ministra Książka i własnym złożył serdeczne życzenia Profesorowi Stanisławowi Kaczorowi z okazji Jubileuszu 75-lecia urodzin. Przyznał, że nakłady państwa na edukację dorosłych są niewystarczające, w MEN istnieje tego świadomość, ale nie byłibyśmy w porządku, gdybyśmy powiedzieli, że państwo nie partycypuje w ogóle, po czym przedstawił zakres udziału państwa w kształceniu dorosłych w formach szkolnych i pozaszkolnych, w tym związanych z przekwalifikowywaniem osób bezrobotnych. Po wizytach za granicą, a szczególnie w Wielkiej Brytanii, ma poczucie, że nam bardzo daleko do Europy uczącej się, że tam panuje atmosfera wielkiej nauki. W naszym kraju przeznaczenie skromnych środków na te cele wynika nie ze skąpstwa, ale ze szczupłości kasy państwowej, konieczności zaspokajania innych potrzeb społecznych. MEN dysponując skromnymi środkami musi ustalać priorytety i nimi się kierować. Obecnie są to obszary wiejskie, gdyż poważnym źródłem niezadowolenia jest ogromny niedostatek edukacji na wsi. Zwrócił się z prośbą do obecnych o włączenie do swojej działalności także obszarów wiejskich. Dostrzega mankamenty naszego prawa oświatowego w zakresie uregulowań dotyczących edukacji dorosłych i dlatego należy zainicjować odpowiednią ustawę. Akt prawny rangi ustawy musi być poparty finansami, co z kolei rokuje nadzieję na poprawę istniejącej sytuacji w tym zakresie. W MEN istnieje duża świadomość tego, że społeczeństwo nasze musi się uczyć, że drogą do postępu jest edukacja, a edukacja szkolna wszystkich problemów nie rozwiązuje. Dlatego też na zakończenie swojego wystąpienia prelegent podziękował zgromadzonym za to co robią na rzecz edukacji dorosłych.

Prof. Tadeusz Aleksander w referacie nt. "Stan i przyszłość edukacji dorosłych w Polsce" przedstawił dynamikę wzrostu ilościowego edukacji dorosłych: wzrost liczby szkół dla dorosłych i liczby osób uczących się, wzrost liczby organizatorów edukacji dorosłych na przestrzeni kilku ostatnich lat; przeszkody na które napotyka kształcenie dorosłych; elementy wyznaczające kierunek i granice rozwoju edukacji dorosłych oraz perspektywy rozwoju polskiej edukacji dorosłych. (Pełny tekst referatu zamieszczony jest w czasopiśmie "Edukacja Ustawiczna Dorosłych" Nr 3/1999r.).

Andrzej Kirejczyk w referacie "Z prac nad projektem ustawy o systemie oświaty dorosłych" wyjaśnił przyczyny podjęcia działań mających na celu opracowanie projektu

nowego uregulowania prawnego w zakresie edukacji dorosłych, przebieg dotychczasowych mało skutecznych działań w tym zakresie oraz prac podjętych przez sygnatariuszy organizacji działających na rzecz kształcenia dorosłych zrzeszonych w Karcie Porozumienia organizacji Oświaty Dorosłych, która powstała w 1996 roku. Na zakończenie wypowiedzi zwrócił się z prośbą o kierowanie wniosków i propozycji rozwiązań do siedziby Zarządu Głównego Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego, gdzie wspomniany zespół ma swoją siedzibę. (Pełny tekst referatu zamieszczony jest w czasopiśmie "Edukacja Ustawiczna Dorosłych" Nr 3/1999r.).

Dr Stanisław Karaś w referacie "50-lecie Towarzystwa Wiedzy Powszechnej" przedstawił historię TWP, ważniejsze wydarzenia i działania TWP w pięćdziesięcioletniej historii jego istnienia oraz jego stan dzisiejszy. (Pełny tekst tego referatu będzie opublikowany w czasopiśmie "Edukacja Ustawiczna Dorosłych" Nr 4/1999r.).

Prezes SOP Zbigniew Kuźmiński przedstawił tezy referatu napisanego wspólnie z prof. Stanisławem Kaczorem "Rozwijanie oświaty dorosłych przez samorządy lokalne", zachęcił do zapoznania się z tekstem tego referatu i innymi zamieszczonymi w przekazanym numerze czasopiśmie oraz zaapelował do organizacji pozarządowych, aby podjęły współpracę z samorządami lokalnymi, którym potrzebna jest odpowiednia wiedza, umiejętności i możliwość wymiany doświadczeń dla zwiększenia efektywności pracy i samoorganizacji środowisk lokalnych w zakresie rozwoju edukacji dorosłych. (Pełny tekst referatu zamieszczony jest w czasopiśmie "Edukacja Ustawiczna Dorosłych" Nr 3/99r.).

Prowadzący pierwszą część Seminarium Henryk Bednarczyk podsumował obrady, podziękował uczestnikom za przybycie i wzięcie w nich udziału oraz złożył życzenia sukcesów i zadowolenia z pracy w rozpoczętym, nowym roku szkolnym w oświacie dorosłych.

W drugiej części spotkania prof. H. Bednarczyk zaprezentował książkę "Wokół problemów kształcenia ustawicznego", wydaną na 75-lecie urodzin Profesora Stanisława Kaczora. Podziękował autorom za artykuły, które zdecydowały o tym, że jest to publikacja bardzo wartościowa, przedstawiająca podstawy teoretyczne, doświadczenia i tendencje rozwojowe kształcenia ustawicznego na progu wdrażania reformy oświaty w Polsce. Jako redaktor chciał, aby książka przedstawiła Profesora w całości jego działalności, stąd szata graficzna i fragmenty wybranych pozycji pisarskich profesora.

Z osiemnastu wypowiedzi uczestników i licznych adresów odczytanych lub przesłanych na ręce Profesora wyłonił się obraz Jubilata zarówno jako Naukowca, jak i Wspianego Człowieka, który wniósł ogromny wkład w kształcenie ustawiczne nie tylko pojedynczych, szczególnie mu wdzięcznych osób, ale całych grup – uczestników prowadzonych przez Jubilata seminariów i bezpośrednich współpracowników, z czasów wcześniejszych, gdy kierował instytucjami edukacyjnymi, w tym Instytutem Kształcenia Zawodowego i z czasów późniejszych, aż do chwili obecnej, współpracy ze Stowarzyszeniem Oświatowców Polskich, z Instytutem Technologii i Eksploatacji w Radomiu, z Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym oraz utrzymywania związków merytorycznych, metodologicznych i przyja-

cielskich z WSP w Bydgoszczy i Katedrą Pedagogiki Pracy, która to Uczelnia nadała Jubilatowi w 1994 roku Medal Pamiątkowy, co było już wówczas wyrazem tego, że społeczność uczelniana wysoko sobie ceni kontakty i przyjaźnię z Profesorem. "Serce rośnie patrząc na to ilu znakomitych ludzi tak dużo zawdzięcza Jubilatowi" – powiedział profesor Tadeusz Nowacki.

W swoich wypowiedziach poszczególni mówcy przypomnieli idee i poglądy głoszone przez Profesora, jego osiągnięcia naukowe i dydaktyczne, osiągnięcia literackie, cechy osobowości sprawiające, że stał się niedoścignionym wzorem na płaszczyźnie współpracy międzynarodowej, pasje podróżnicze, wysoką kulturę i umiejętności także na niwie życia towarzyskiego oraz liczne podziękowania i życzenia.

Zdaniem Prezesa SOP – Zbigniewa Kuźmińskiego prawdy, które głosił Jubilat są prawdami umożliwiającymi "bycie sobą, bycie kimś", zdawałoby się oczywistym, ale nie zawsze dogłębnie rozumianymi i przyswajanymi, jednak o tym jak je należy rozumieć Jubilat nie tylko mówi, ale zaświadcza całym swoim życiem. Prawdy: "bądź człowiekiem", "bądź pracowity", "bądź wierny środowisku", wyrażają się w obdarzaniu przyjaźnią, dotrzymywaniu słowa, pracowitości rzetelnej i niezawodnej, dochowywaniu wierności swojej Ziemi Zamojskiej.

W adresie od Zarządu Głównego SOP czytamy: "Całym swoim pracowitym życiem dowiodłeś słuszności tezy wygłoszonej przez Cycerona, że nie wystarczy zdobywać mądrość, ale że trzeba z niej korzystać. Korzystałeś i korzystasz ze swej wiedzy i ogromnego doświadczenia wobec wszystkich, z którymi i wśród których żyjesz i pracujesz ku pożytkowi społecznemu".

Profesor Kazimierz Denek w imieniu własnym i Prof. Józefa Skrzypczaka powiedział, że z triady "prawda, dobro i piękno" Jubilat szczególnie oddany jest prawdzie, jednak warunkiem dochodzenia do prawdy jest aktywność, stąd też cechą wyróżniającą osobowość Profesora jest jego ustawiczna piękna praca, która dała rozliczne plony, z których czerpiemy my i uczestnicy oświaty dorosłych.

Według Elżbiety Marszałek – Dyrektora Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Stanisława Staszica nr 2 w Szczecinie – Profesor był i jest dla kadry pedagogicznej Mistrzem i niedoścignionym wzorem w jej trudnej pracy edukacyjnej, a złote myśli Profesora są drogowskazem na szlaku nowych wyzwań, krzepią w chwilach wątpliwości, ukazują radość dzieła tworzenia. Dzięki Profesorowi powstał Klub Szkół Staszicowskich, w którym szkoła aktywnie uczestniczy.

W wypowiedziach na temat osiągnięć naukowych Jubilata składano gratulacje znaczącego dorobku naukowego i publicystycznego na niwie pedagogiki, wyrazy pełnego uznania i szacunku dla jego przebogatej aktywności naukowej i dydaktycznej nacechowanej twórczością i postępowaniem, wyrażano przekonanie, że dorobek Jubilata będzie miał trwały charakter, że trwać będą sformułowane przez Niego uogólnienia.

Profesor Czesław Kupisiewicz przywołał sytuację z przed ponad ćwierć wieku temu, kiedy to jubileusz 75-lecia obchodził Profesor Tadeusz Kotarbiński, który powiedział "Moi drodzy jak się ma 75 złotych, to się ma też 25 złotych, a jak się ma 75 lat, to się już nie ma 25 lat" oraz stwierdził,

że "te słowa nie odnoszą się w pełni do dzisiejszego Jubilata, gdyż pracuje On z ogromną werwą i energią. Prowadził badania zarówno empiryczne, jak i hermeneutyczne, czynny jako nauczyciel, kierownik dużych zespołów ludzkich, wniósł ogromny wkład do pracy Komitetu Ekspertów".

Prof. Tadeusz Nowacki działalność Jubilata określił mianem "transgresyjnej", polegającej na przelamywaniu własnych cech i ograniczeń. Obserwował Go przez wiele lat, miał możliwość zauważenia, że co chwila przekracza granice i sięga do nowych terenów i stało się to Jego stałą cechą. Zaskoczeniem było, kiedy dowiedział się, że Profesora uznawanego za uczonego, pragmatyka owiewa mgiełka poezji. To też jest ta transgresyjność, przelamywanie własnych stereotypów i rozwijanie własnych możliwości. Przywołując cytowaną wypowiedź T. Kotarbińskiego "kiedy ma się 75 lat, to nie ma się 25", wydawałoby się, że w wieku 75 lat ma się skłonność do podsumowań, patrzenia w przeszłość, zgłębiania dokonań, nie dotyczy to jednak Jubilata, i w związku z tym życzy Mu, aby ten okres podsumowań pojawił się w jego życiu najpóźniej i żeby zdobywał coraz to nowe terytory.

Jest to dorobek wszechstronny, wciąż aktualny, o czym świadczy chociażby liczba cytowań przez młodszych pedagogów" – powiedział Prof. Stefan Kwiatkowski, który jako członek Zespołu Pedagogiki Pracy Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, podziękował także za ten rodzaj działalności, którą Profesor prowadził, będąc wielokrotnie wiceprzewodniczącym tego Komitetu, a który to Komitet, ze znaczącym udziałem Profesora, opracował wiele materiałów, do których się często wraca.

Dyrekcja i pracownicy ITE złożyli podziękowania Profesorowi za zaufanie jakim obdarzył tę instytucję jeszcze wtedy, gdy była prawie nieznaną i dopiero rozpoczynała swoją działalność na polu pedagogiki pracy, za wkład pracy w jej rozwój i rozwój jej kadry pedagogicznej. Piszą w adresie, że "działalność Profesora stanowi niepodważalny wkład w dzieło doskonalenia oświaty zawodowej w Polsce", to dzięki Profesorowi reaktywowane zostały czasopisma "Pedagogika Pracy" i "Edukacja Ustawiczna Dorosłych", skupiając znakomitych pedagogów, pasjonatów kształcenia zawodowego i ustawicznego, oraz że "wysoko cenią pomoc jakiej Profesor udziela pracownikom Instytutu w podnoszeniu naukowych kwalifikacji i są dumni ze współpracy, która pozwoliła wynieść ich Instytut na tak wysokie szczyty poważania i szacunku publicznego".

Redaktor Naczelny czasopisma pedagogicznego "Nauczyciel i Szkoła" Górnośląskiej WSP w Mysłowicach – Dr Piotr Kowolik w przesłanym adresie napisał: "bogata twórczość Pana Profesora stanowi zjawisko osobliwe, wnoszące elementy autentycznej i jak najbardziej sprawdzającej się oryginalności, wnosi do nauki o edukacji stale nowe wartości, jest równocześnie siłą inspirującą odbiorców do poszukiwań i badań".

Starosta Powiatu Zamojskiego Henryk Matej złożył wyrazy szczególnego uznania oraz szacunku za wieloletni trud pracy na rzecz szerzenia i rozwoju oświaty w kraju oraz poza jej granicami, za fascynację i ogromną pasję twórczą, które w dalszym ciągu mają olbrzymi wpływ na kształtowanie młodego pokolenia Polaków, a także pozwalają zachować na przyszłość bogactwo polskiej nauki.

Maciej Prószyński reprezentujący Związek Rzemiosła Polskiego, podziękował Jubilatowi za współpracę, wyjaśnił, że jako przedstawiciel środowiska słabo związanego z pedagogiką uczestniczy w tej uroczystości, ponieważ pogląd Profesora na potrzebę powiązania kształcenia z gospodarką są znane, cenione i w ich środowisku chcą, aby były realizowane oraz złożył Profesorowi życzenia wielu chęci i możliwości dalszej współpracy.

Jubilat Swoją przyjaźnią obdarza nie tylko rodaków, utrzymuje również szerokie kontakty zagraniczne, zawsze zaskakiwał tym, że mówi w języku kraju w którym przebywa. Biorąc udział w uroczystości Prof. Antonina Bielajewa wyraziła radość, że może uczestniczyć w tym ważnym wydarzeniu w życiu Profesora Stanisława Kaczora. Jubilat przez prawie 30 lat współpracy w środowisku Akademii Nauk Rosji i Instytutu Kształcenia Zawodowo – Technicznego zdobył uznanie jako wybitny uczonec, wychowawca kadr, uznanie dla utrwalania przyjaznych stosunków między uczonymi Polski i Rosji, a także na terenie międzynarodowym. Dla ich Instytutu jest ciągle najważniejszym autorytetem, chętnie słuchanym podczas konferencji, wykładów itp. W imieniu własnym i współpracowników przekazała życzenia wielu dalszych lat owocnej pracy i współpracy na polu nauki, w zdrowiu i poczuciu zadowolenia z życia. Adres z okazji Jubileuszu Profesora przesłał również Prof. dr Wolfgang Rudolph z Instytutu Badawczego we Frankfurcie nad Menem. Wyraża w nim nadzieję na kontynuowanie współpracy i przyjaźni oraz składa serdeczne życzenia w imieniu własnym i pozostałych przyjaciół z Niemiec.

Profesor zapisał na stałe Swoją kartę w różnych społecznościach instytutowych, uczelnianych, szkolnych, gdzie pracują Jego uczniowie, doktoranci, którzy dziękowali mu za to, że nie szczędził rad i zawsze miał czas na rozmowy dotyczące różnych problemów, traktując swoich rozmówców jak partnerów. W swojej działalności dydaktycznej profesor nie tylko przemawiał do rozumu, ale chwytął za serce, udowodnił, że zawód nauczycielski musi i może być wykonywany z przekonania, ale najważniejsze jest chyba to, że pozwalał uczyć się od siebie. Prowadząc różnego rodzaju zajęcia tak je organizował, że był czas na prezentację wyników badań, dyskusję, rozmowy, w czasie których można było liczyć na Jego życzliwe wsparcie. Każdy, kto się chciał wsłuchać w krytyczne słowa Profesora, był w stanie zrozumieć sens tej krytyki, choć Profesor nigdy nie narzucał swojego zdania i nie uważał je za jedynie słuszne. Umiał też skupić wokół siebie ludzi o różnych poglądach, były to zespoły, których członkowie bardzo często nie byli pedagogaми, jednak dzięki życzliwej krytyce Profesora, umiejętności mediacji, podjęta w tych zespołach działalność stała się dla wielu z ich członków zawodem.

Uczniowie nazwali Jubilata Mistrzem, Nauczycielem i Wychowawcą wielu polskich pokoleń pracowników, swoim Przyjacielem i Człowiekiem Wielkiego Ducha, podziękowali za cenne wskazówki i rady, za to, że nie tylko nauczał, ale za to że pełnił rolę latarni morskiej rozświetlającej drogę, że w całej swojej działalności był w pewnych kwestiach niezłomny, pełniąc rolę drogowskazu, że dawał wzór starannego przygotowania prac i wystąpień, będącego wyzwaniem do rzetelnej i wytrwałej pracy, za to że umiał,

gdy trzeba, skarcić, zganić, wskazać błędy, ale dostrzec i docenić podjęte starania i wkład pracy, za to, że zaszczyił nieodpartą potrzebę poznania prawdy, i także za to że umiał się z nimi weselić i radować.

Również ja – autorka niniejszego opracowania i uczestnik prezentowanej uroczystości – miałam okazję uświadomić sobie jak wiele Profesorowi zawdzięczam, sądzę, że zarówno moje doświadczenia i pragnienia na przyszłość, jak i wszystkich, którzy mieli szczęście współpracować z Profesorem niezwykle trafnie ujmuję przytoczony poniżej wiersz napisany na tę okoliczność przez Dr Krzysztofa Symełę, jednego z uczniów Jubilata.

Oda do Profesora Stanisława Kaczora

*O Ty, co wykwinitym słowem nasz raczysz,
O Ty, co w Pedagogice Pracy kierunki znaczysz,
O Ty, co nas karcisz, bawisz i radą wspierasz,
O Ty, Mistrzu Pióra, na skrzypcach zagraj nam teraz.
To My, Twoi uczniowie tej muzyki słuchamy,
Badamy jej konteksty i w życie wdrażamy,
Zechciej nie paprzestawać, graj dla naszej uciechy.
Ku chwale Edukacji Dorosłych i niech dociera pod strzechy.*

Uogólnieniem wypowiedzi na temat cech osobowości Jubilata może być motto autorstwa Gustawa Flauberga: "Serce jest bogactwem, którego się nie sprzedaje, ani nie kupuje, ale które się ofiaruje", zamieszczone w adresie przekazanym przez społeczność Zespołu Szkół Ekonomicznych nr 2 w Szczecinie. W wypowiedziach podnoszono, że Profesor jest człowiekiem czynu i jest taki bardzo człowieczy w tym co robi i jak robi, a jednocześnie wszechstronny, otwarty i niezwykle odczytany, przyjazny ludziom. Jego optymizm, pracowitość i konsekwencja w dążeniu do osiągania wyznaczonych celów pozwoliły skutecznie realizować i zakończyć wiele znakomych przedsięwzięć na niwie działalności oświatowej. Jest osobą niezwykłą, osobą instytucją i nawet krótka znajomość pozostawiła niezatarty ślad.

Twórczość literacka Jubilata, znanego przede wszystkim jako naukowca, pragmatyka była zaskoczeniem nie tylko dla Prof. Tadeusza Nowackiego, także dla innych. Na przykład Prof. Mieczysław Marczuk przyznał, że chociaż zna Profesora już 40 albo 50 lat, to jednak do tej pory nie wiedział o Jego piarstwie literackim, dopiero niedawno przeczytał tomiki wierszy Profesora, które dotyczą życia codziennego, a nie nauki. W ich świetle Profesor ukazał mu się jako Człowiek, którego nie znał i tego mu gratuluje. To jest niezwykła umiejętność łączenia pracy naukowej, która wymaga ścisłości i tej pracy, która wyzwala bogactwo wspomnień, swobodę, wyrażanie uczuć i piękna. Serdecznie tego Jubilatowi gratuluje i życzy aby tę dziedzicę działalności nadal uprawiał.

W wielu wystąpieniach i adresach przekazywano Jubilatowi wyrazy szczególnego uznania i szacunku oraz wdzięczności z nadzieją na dalszą owocną współpracę. W zakresie działalności naukowej i dydaktycznej złożono życzenia długich lat życia, nadal tak znaczących dla rozwoju nauki polskiej, wielu kolejnych rocznic i sukcesów, dalszej twórczej, owocnej pracy i współpracy na polu nauk pedagogicznych i na rzecz środowiska nauczycielskiego, aby aktywność Jubilata, która "współpracujących z Nim ludzi uskrzydla", miała zawsze postać postępu, aby spełniały się wszystkie Jego zamierzenia i nadzieje, aby społeczność, a którymi współpracował nadal, tak jak zawsze, obdarzał zyciowym uśmiechem, wspierał doświadczeniem i motywował do pracy. Życzono Profesorowi także długich lat życia w zdrowiu, wytrwałości, wszelkiej pomyślności, pogody ducha, poczucia zadowolenia z życia, wiele radości i satysfakcji na każdy nowy dzień, aby nie było ciemnych chwil w jego życiu, żeby jeszcze długo mógł pomagać i cieszyć się życiem, żeby mogli się radować Jego obecnością wśród nich.

Jubilat – Profesor Stanisław Kaczor zwrócił się do zebranych słowami "drodzy, kochani przyjaciele", określając Seminarium i Uroczystości Jubileuszu jako fakt i zjawisko społeczne dla niego szczególne, zmuszając do spojrzenia wstecz. Obejrzał zatem film życia jaki zjawiał mu się przed oczyma. Odnosząc się do wypowiedzi i przysłanych adresów stwierdził, że przyjemnie było ich słuchać, choć na pewno było w nich dużo przesady, na razie jednak nie stracił jeszcze krytycyzmu, wie, że jeszcze wszystko jest przed nim i wszystko można zrobić lepiej i to go trzyma na duchu. A zastanawiając się nad swoim życiem nie umie powiedzieć ile zawdzięcza sobie, a ile innym. Od początku zjawienia się osób, z którymi się zetknął, zaczynał się od nich uczyć, tak uczył się przez całe życie. Nie umie powiedzieć, które osoby zdecydowały, że dokonał dzięki nim skoku, przełamał bariery, zwiększył swoje możliwości. Przywołał następnie wspomnienia zdarzeń i osób znaczących w jego życiu, tych najbliższych i dalszych - z okresu dzieciństwa, młodości, dorosłości, którym wiele zawdzięcza i które ukazały mu sens pracy i życia. Stwierdził, że zawsze miał więcej niż łut szczęścia. Przedstawił rolę jaką w jego życiu odegrał profesor Czesław Kupisiewicz, który był jego mistrzem i przewodnikiem, niezapomniane spotkania z profesorem Tadeuszem Nowackim, od którego nie tylko się uczył ale również dostawał "szturchnięcie" mobilizujące do bardziej docieklivej i wytrwałej pracy. Ceni sobie także kontakt z uczestnikami Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Pracy i Seminarium Nauczycieli Badaczy, wytworzyli bowiem prawdziwą więź teorii z praktyką i praktyki z teorią. Jest im wdzięczny za udział także w tej uroczystości. Kiedy IKZ był skazany na likwidację profesor T. Wujek zaoferował Mu pracę w SOP i do dzisiaj jest związany z tym Słowarzyszeniem - z członkami Zarządu Głównego, prezesami oddziałów terenowych, dyrektorami szkół. Zachęcił przedstawicieli samorządu terytorialnego Zamojszczyzny, aby kontynuowali podjęte dzieło powołania Wszechnicy Roztoczańskiej, będzie ich w tym wspierał. Profesor związany jest także z Instytutem Technologii Eksploatacji w Radomiu. To środowisko pokazało, że można coś zrobić w zakresie edukacji ustawicznej, że nie warto utyskiwać na przeszkody. Profesor współpracuje również z Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym. Do tego dochodzą kontakty zagraniczne i współpraca z Niemcami, Francją, Węgrami, Rosją (z prof. A. Bielajewą od 1972r.). Serdecznie podziękował wszystkim za osobiste kontakty, za kartki i listy, które otrzymuje, za miłe słowa, zyciliwość i sympatię. Wyraża też podziękowanie organizatorom tego dzisiejszego spotkania. Ma nadzieję, że dalsza współpraca przyniesie dobre efekty, wierzy, że kropla wydrąży skalę i że wspólnym wysiłkiem, który mobilizuje do przekraczania własnych możliwości wiele uda się osiągnąć.

Podsumowując stwierdzam, że seminarium było jedną z form edukacji dorosłych, że było mądre, ciepłe i niezwykle kształcające. Sądzę, że nie tylko dla mnie.

dr Teresa Z. Sarleja

WSP w Kielcach-Filia w Piotrkowie Trybunalskim

Dołączamy się do licznych gratulacji i życzeń. Gratulujemy Panu Profesorowi wspaniałego Jubileuszu. Życzymy dalszej pracy twórczej, optymizmu i dobrego zdrowia. Dziękujemy za współpracę także na łamach "Informatora Oświatowego".

Dyrekcja i pracownicy ODN w Słupsku

Krystyna Witek
waj. kujawsko-pomorskiego

Innowacje pedagogiczne w reformowanej oświacie

Autorskie programy, ścieżki przedmiotowe (regionalne, ekologiczne, zdrowotne...), bloki przedmiotowe (humanistyczne, ścisłe), nauczanie zintegrowane (ośrodki dzienne, tygodniowe) – to innowacyjne rozwiązania, które od roku szkolnego 1991/92 realizowane są w szkołach przez twórczych nauczycieli i dyrektorów.

Okazuje się, że dotychczasowe doświadczenia nowatorów oświatowych "wchłonęła" reforma. To wspaniały dowód ich efektywności.

Co dalej z innowacjami pedagogicznymi? Obowiązujące jeszcze zarządzenie nr 18 MEN z dnia 30.06.1993r. w sprawie zasad i warunków prowadzenia działalności innowacyjnej, po wprowadzonych przez reformę zmianach, stało się częściowo nieaktualne. W sytuacji, gdy szkoły, uwzględniając podstawę programową, mogą tworzyć własne, autorskie programy (rozporządzenie MEN z 15.02.1999r. – w sprawie warunków i trybu dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania...), znika sens innowacji pojętej jako modyfikacja czy poszerzenie obowiązującego programu.

W codziennej działalności szkół będzie możliwe, bez dodatkowych rejestracji i zezwoleń, tworzenie bloków przedmiotowych, wewnątrzszkolnych systemów oceniania czy nowych zajęć edukacyjnych w ramach godzin do dyspozycji dyrektora.

Czy w nowej sytuacji potrzebne będą w ogóle przepisy o innowacjach? Oczywiście. MEN już przygotowuje nowe rozporządzenie w tej sprawie. Koncepcja ogólna projektu rozporządzenia z czerwca 1999r. przewiduje nadal prowadzenie działalności innowacyjnej, która będzie mogła obejmować wszystkie lub wybrane zajęcia edukacyjne, całą szkołę (placówkę) lub jej część (oddział, grupę, ciąg klas lub grup). Przewiduje się również ich opiniowanie i rejestrowanie w KO. Czego mogą dotyczyć innowacje w edukacji?

Wszystkiego, na przykład:

1. metod nauczania,
2. sposobów organizowania klasy, lekcji, szkoły,
3. sposobów kontaktów między uczniami, między uczniami i nauczycielami, między nauczycielami itp.,
4. sposobów monitorowania,
5. sposobów wykorzystywania czasu,
6. sposobów oceniania własnej pracy,
7. sposobów raportowania o wynikach pracy uczniów,
8. ocena jakości pracy szkoły,
9. sposobów sprawowania nadzoru,
10. wszystkiego, co dotyczy spraw wychowawczych,
11. wszystkiego w dziedzinie doskonalenia nauczycieli,
12. wszystkiego w zakresie doskonalenia rodziców jako wspierających proces edukacji własnych dzieci.

Pamiętajmy o jednej zasadzie: Każda innowacja jest zmianą, ale nie każda zmiana jest innowacją.

A co z innowacjami, które wdrażane były w roku szkolnym 1998/99? W myśl projektu rozporządzenia winny być one kontynuowane do zakończenia cyklu kształcenia oddziałów objętych innowacją.

Na zakończenie – kilka wskazówek dla przyszłych nowatorów: Czym różni się innowacja od dowolnej zmiany?

INNOWACJA:

1. jest celowa – potrafi jasno określić, jakie efekty można uzyskać,
2. jest planowa – zawiera harmonogram działań i czynności,
3. jest zorganizowana – przewiduje potrzebne zasoby, ludzi i środki,
4. ma określony sposób EWALUACJI.

Przedruk z: dodatku "Wiadomości, Głosy, Rozmowy o Szkole", miesięcznika nauczycieli woj. kujawsko-pomorskiego, nr 7,8, lipiec, sierpień 1999r.

Ocenianie uczniów klas I-III. Prozopozycja SP we Włynkówku

Zgodnie z przedmiotowym rozporządzeniem MEN wszystkie szkoły oparacowują własne zasady oceniania. Z regulaminu wewnątrzszkolnego oceniania uczniów klas I-III we Włynkówku wybraliśmy jako przykładowe niektóre propozycje. Pominęliśmy numerację.

- Uczeń klas I-III otrzymuje promocję do klasy programowo wyższej, jeżeli jego osiągnięcia edukacyjne w danym roku szkolnym oceniono pozytywnie.
- Ucznia klas I-III można pozostawić na drugi rok w tej samej klasie tylko w wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych opinią wydaną przez lekarza lub poradnię psychologiczno-pedagogiczną albo inną poradnię specjalistyczną oraz w porozumieniu z rodzicami.
- Dokumentacja oceny opisowej składa się z :

- 1/ kart wstępnej obserwacji dziecka / zał. nr. 1/,
- 2/ kart szkolnych osiągnięć dziecka / zał. nr. 2/,
- 3/ arkuszy ocen,
- 4/ opisowych świadectw,
- 5/ kart pracy ucznia / zał. nr. 3/.

- Karta wstępnej obserwacji u progu szkoły jest sposobem diagnozowania dziecka rozpoczynającego edukację szkolną.
- Karty szkolnych osiągnięć dziecka są narzędziem rejestrowania zaobserwowanych u dziecka umiejętności oraz wysiłku z jakim je zdobywa.

Informacje zgromadzone w karcie szkolnych osiągnięć ucznia w trakcie semestru, wraz z wypełnioną kartą wstępnej obserwacji dziecka, stanowią dokumentację obrazującą postępy ucznia w edukacji i rozwoju. Są też podstawą do redagowania oceny opisowej.

Zamieszczone wzory "kart" uwzględniają rejestr umiejętności sporządzonych na podstawie wybranego przez nauczyciela programu nauczania.

Wykaz umiejętności na "kartach" dla poszczególnych klas jest szerszy, niż wynika to z programu nauczania danej klasy np. karta szkolnych osiągnięć dziecka klasy II zawiera:

- część umiejętności przewidzianych programem kl. I,
- te, które są przewidziane w programie kl. II,
- część umiejętności dla klasy III.

Taka konstrukcja "karty" zakłada indywidualne tempo rozwoju dziecka.

- Karty szkolnych osiągnięć ucznia służą nauczycielowi do rejestrowania postępów w nauce w odniesieniu do umiejętności. W/w uwzględniają szczegółowe kryteria w zakresie umiejętności: czytania, słuchania, mówienia, pisanie, umiejętności społeczno- przyrodniczych, fizyczno- ruchowych, artystyczno- technicznych, emocjonalno- społecznych.

Nauczyciel w poszczególnych rubrykach / miesiące roku szkolnego/wpisuje umowne symbole:

- X** opanowało umiejętność,
- A** wysiłek minimalny,
- B** wysiłek umiarkowany,
- C** wysiłek maksymalny.

Istotnym elementem jest używanie symboli /A,B,C/ odnoszących się do wkładu pracy dziecka- włożonego wysiłku. Można w ten sposób zyskać dane o kierunkach wymagane- go oddziaływania na poszczególne sfery rozwoju; o potencjale dziecka, jego sukcesach, a także intensyfikacji działań odnoszących się do słabszych sfer działalności.

Uzupełnieniem obrazu rozwoju dziecka będą zgromadzone przez nauczyciela wytwory jego pracy.

- Karty osiągnięć szkolnych zastępują tę część dziennika lekcyjnego, w której wpisywało się stopnie.
- Rubryki z arkusza ocen zastępuje śródroczna ocena opisowa napisana na oddzielnej karcie, którą załącza się do arkusza ocen.
- Opisowe świadectwo otrzymuje uczeń, a jego kserokopia jest załącznikiem arkusza ocen.
- W ocenach opisowych należy uwzględnić postępy edukacyjne, zmiany ucznia w rozwoju i szczególne osobiste sukcesy- dokonania- osiągnięcia.

W ocenach śródrocznych uwzględniamy 3 funkcje jakie spełnia ocena: informacyjną, korekcyjną i motywacyjną. W ocenie rocznej preferujemy wartość informacyjną /nie ma zaleceń/.

- Bieżące informacje o postępach dziecka będą przekazywane rodzicom ustnie na podstawie karty osiągnięć dziecka lub w sposób ustalony przez nauczyciela.

Jest to jeden z aspektów realizowania dialogu, gdzie rodzic powinien wystąpić jako współpartner. Nie powinno to być tylko przekazywanie informacji nauczyciel- rodzic, lecz także odwrotnie.

- Immanentną częścią codziennej pracy będzie ocenianie sprzyjające rozwojowi ucznia.

Ocenianie to będzie przekazywane dziecku w sposób:

- 1/ werbalny,
- 2/ poprzez gesty i mimikę,
- 3/ recenzje pisemne pod pracami,
- 4/ za pomocą znaczków.

Punkt wyjścia stanowią 3 rodzaje znaczków:

1.

WSPANIALE! Osiągasz bardzo dobre wyniki.

2.

ŚREDNIO! Twoje wyniki są zadowalające.

3.

SŁABO! Powinieneś zdecydowanie więcej pracować.

Znaczek pierwszy można jeszcze

Wzbogacić, stawiając uczniom

Wyższe wymagania np. słońko w koronie

Chmurce potrzebny jest komentarz słowny informujący dziecko, co jest źle wykonane i co zrobić, aby było poprawnie.

Taki sposób oceniania zadań jest procesem wyzwalania motywacji do tego, by stawać się lepszym, bardziej kompetentnym, odnosić sukcesy i uczyć się na własnych błędach. W ten sposób błąd przestaje dyskwalifikować, a nabiera funkcji kształcącej.

Postanowienia końcowe.

- Niniejszy regulamin może być nowelizowany uchwałą Rady Pedagogicznej na wniosek zainteresowanego nauczyciela lub dyrektora szkoły.
- Regulamin wchodzi w życie z dniem 1 września 1999 r.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Karta wstępnej obserwacji dziecka w kl. I.
2. Karty szkolnych osiągnięć uczniów w kl. I.
3. Karta pracy dziecka.

Renata Lemisiewicz

KARTA WSTĘPNEJ OBSERWACJI DZIECKA - Zał.1

Imię i nazwisko dziecka.....

KOMPETENCJE UMYSŁOWE	TAK	NIE	CZĘŚCIO- WO
1. Czy dokonuje analizy i syntezy słuchowo- wzrokowej wyrazów?			
2. Czy zna litery drukowane?			
3. Czy potrafi z pamięci powtórzyć krótki tekst?			
4. Czy poprawnie artykułuje głoski?			
5. Jeśli czyta to: a/ gloskuje b/ czyta sylabami c/ czyta globalnie ?			
6. Czy potrafi wypowiadać się zdaniami rozwiniętymi ?			
7. Czy orientuje się w przestrzeni ?			
8. Czy zna figury geometryczne ?			
9. Czy zna cyfry 0-9 ?			
10. Czy potrafi przeliczać elem. do 10.			
11. Czy dodaje i odejmuje w zakresie 10 a/ na konkretach b/ w pamięci ?			
12. Czy zna cechy charakterystyczne pór roku i potrafi je nazwać ?			
13. Czy orientuje się w najbliższym otoczeniu : a/ w jakim kraju mieszka, b/ w jakiej miejscowości mieszka, c/ na wsi czy w mieście ?			
SPRAWNOŚĆ MANUALNA			
1. Czy potrafi prawidłowo trzymać przybory do pisania?			
2. Czy potrafi posługiwać się nożyczkami ?			
3. Czy potrafi kreślić znaki literopodobne w liniaturze?			
4. Czy potrafi odwzorowywać kształty?			
5. Czy rysuje postać ludzką z wszystkimi elementami?			
6. Czy potrafi wiązać sznurowadła ?			
7. Czy potrafi samodzielnie się ubrać i rozebrać ?			
8. Czy potrafi : a/ biegać b/ skakać c/ wspinać się d/ pokonywać drobne przeszkody ?			
ROZWÓJ EMOCJONALNY			
1. Czy potrafi współdziałać w grupie ?			
2. Czy prawidłowo reaguje na polecenia nauczyciela?			
3. Czy nawiązuje kontakty z rówieśnikami ?			
4. Czy jest nadpobudliwy ruchowo ?			
5. Czy posługuje się zwrotami grzecznościowymi ?			
6. Czy potrafi kontrolować swoje emocje ?			

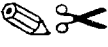

KARTA SZKOLNYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ KLASY I w poszczególnych miesiącach - zał. 2

Imię i nazwisko dziecka.....

UMIĘJĘTNOŚCI	IX	X
CZYTANIE: gloskuje sylabizuje czyta wyrazami czyta zdaniami zniekształca sylaby i wyrazy tempo prawidłowe, uwzględnia zmianę siły głosu, stosuje pauzy rozumie czytany tekst		
MÓWIENIE I SŁUCHANIE: wypowiada się wyrazami wypowiada się zdaniami bogacenie zasobu słownictwa stosuje poprawne formy gramatyczne wypowiada się na temat wysłuchanego tekstu udziela odpowiedzi na usłyszane pytania		
PISANIE: mieści się w liniach stosuje prawidłowy kształt pisma prawidłowo łączy litery odwzorowuje poprawnie przepisuje poprawnie pisze z pamięci poprawnie poprawnie redaguje zdania pisze czysto i estetycznie		
LICZENIE: posiada ukształtowane pojęcia liczby nazywa i rozróżnia figury geometryczne określa położenie przedmiotów w przestrzeni wykonuje działania w oparciu o konkret w zakresie 10 wykonuje działania w oparciu o konkret w zakresie 20 wykonuje działania w oderwaniu od konkretnego w zakresie 10 wykonuje działania w oderwaniu od konkretnego w zakresie 20 rozwiązuje proste zadania tekstowe zna dni tygodnia, miesiące		
SPOŁECZNO- PRZYRODNICZE: potrafi bezpiecznie poruszać się w otoczeniu zna i szanuje osoby z najbliższego otoczenia rozpoznaje rośliny i zwierzęta w najbliższym otoczeniu ma poczucie szanowania środowiska troszczy się o rośliny i zwierzęta, zbiera okazy		
FIZYCZNO- RUCHOWE: precyzyjnie i celowo wykonuje ruch /koordynacja, płynność, zwinność, zręczność/ potrafi wykonać proste ćwiczenia gimnastyczne uczestniczy w zabawach rytmiczno- tanecznych uczestniczy w zespołowych grach sportowych		
ARTYSTYCZNO- TECHNICZNE: potrafi wykonać pracę plastyczno- techniczną na określony temat poszukuje oryginalnych pomysłów potrafi opowiedzieć o własnej pracy i pracy kolegów /próba samooceny i oceny/ potrafi wykonać pracę estetycznie i dokładnie		

potrafi zachować ład i porządek w miejscu pracy		
przestrzega bezpieczeństwa w miejscu pracy		
potrafi zaśpiewać piosenkę		
gra na instrumencie		
potrafi zilustrować ruchem muzykę		
wykazuje zainteresowania i uzdolnienia plastyczno- techniczne, muzyczne		
EMOCJONALNO- SPOŁECZNE:		
KULTURA OSOBISTA		
jest koleżeński		
w kulturalny sposób nawiązuje kontakty z nauczycielem i uczniem		
porządkuje swoje stanowisko pracy podczas zajęć i po lekcjach		
AKTYWNOŚĆ		
jest aktywny i chętnie zgłasza się na lekcjach		
wypełnia obowiązki dyżurnego		
przejawia odpowiedzialność za siebie i innych		
pracuje wytrwale, nie zniechęca się napotykając trudności		
jest samodzielny		
ćwiczy samokontrolę		
STOSUNEK DO OBOWIĄZKÓW SZKOLNYCH		
jest przygotowany do lekcji		
nie spóźnia się na zajęcia		
dba o estetykę zeszytów, książek, przyborów szkolnych		
uważnie słucha i wykonuje polecenia nauczyciela		

KARTA PRACY UCZNIĄ KLASY I

MOJE OSIĄGNIĘCIA:		25. X	26. X
EDUKACJA POLONISTYCZNA			
CZYTANIE 			
PISANIE 			
MÓWIENIE 			
PRACA DOMOWA ?			
WIADOMOŚCI EDUKACJA AA			
MATEMATYCZNA: LICZENIE 			
PRACA NA LEKCJI 			
PRACA DOMOWA 			
WIADOMOŚCI PRZYRODNICZE 			
ZAJĘCIA PLASTYCZNO- TECHNICZNE 			
ZAJĘCIA RUCHOWE 			
UMIEJĘTNOŚCI MUZYCZNE 			
ZACHOWANIE 			
OCENA ZA PRACĘ W DOMU- WYSTAWIONA PRZEZ RODZICÓW			

SAMOOCENA

DZIEŃ	PRACA NA LEKCJACH	ZACHOWANIE
25.X		
26.X		
.....		

KORESPONDENCJA DLA RODZICÓW:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

UWAGI RODZICÓW:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

mgr Jerzy Paczkowski
konsultant ds. edukacji matematycznej

Standardy wymagań egzaminacyjnych

[...] *Wprowadzenie zasady różnorodności programów musi być jednak systemowo równoważone przez jednolite w całym kraju zewnętrzne sprawdziany i egzaminy, pozwalające na podsumowanie i porównanie wyników pracy szkół. Do tego niezbędne są ogólnopolskie wymagania egzaminacyjne, których projekt przedstawia Państwu do zaopiniowania Centralna Komisja Egzaminacyjna.*

Oto fragmenty wypowiedzi Ministra Edukacji Narodowej, będącej uzasadnieniem wydrukowania drugiego już (tym razem obszerniejszego i bardziej uporządkowanego) projektu „Standardów wymagań egzaminacyjnych” - przekazywanego w nakładzie ok. 80 tysięcy egzemplarzy do konsultacji społecznej.

Projekt składa się z 3 części i zawiera:

- standardy wymagań będące podstawą przeprowadzenia sprawdzianu na końcu 6-letniej szkoły podstawowej w 2002 roku,
- standardy wymagań egzaminacyjnych będące podstawą przeprowadzenia egzaminu gimnazjalnego w 2002 roku,
- standardy wymagań egzaminacyjnych będące podstawą przeprowadzenia egzaminów maturalnych (w liceach ogólnokształcących i zawodowych w latach 2002-2004, w technikach pięcioletnich w latach 2003-2005, w technikach 3-letnich na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej w latach 2002-2005).

1. Standardy wymagań po sześciu klasach szkoły podstawowej

Egzaminy nie będą miały tradycyjnych funkcji - kontrolnej i selekcyjnej, ale głównie informacyjną, pozwalającą uczniowi na bardziej wnikliwe spojrzenie na własny sposób uczenia się. Szkołom niezależny egzamin zewnętrzny da wiedzę o trafności wyboru programów nauczania i przyjętych wewnątrzszkolnych systemów oceniania. Autorzy koncepcji zakładają, że sprawdzian spełni potrójną funkcję:

- diagnostyczną - pozwoli na porównywanie wyników poszczególnych szkół, regionów i służyć ma prowadzeniu polityki oświatowej w skali gminy, powiatu, województwa i kraju, opartej na danych empirycznych,
- motywacyjną - konieczność przystąpienia do niego będzie oddziaływać na uczniów motywująco,
- kształtującą - forma sprawdzianu „wymusi” potrzebę tworzenia ponadprzedmiotowego programu nauczania (blokowe, międzyprzedmiotowe ścieżki edukacyjne).

Standardy pogrupowano w 5 kategorii ponadprzedmiotowych:

- czytanie,
- rozumowanie,
- wykorzystanie wiedzy w praktyce (w tym liczenie),
- pisanie,
- korzystanie z informacji,

w których wymienia się 28 standardów. Każdy z nich zilustrowano przykładowym zadaniem - autorzy koncepcji zwracają uwagę, że ów zbiór nie jest przykładem arkusza sprawdzianu. Elementem integrującym zadania będzie interesujący dla ucznia i wartościowy wychowawczo motyw przewodni. Np. „Wycieczka do...”

2. Standardy wymagań po trzech klasach gimnazjum

Egzamin gimnazjalny należy określić jako sprawdzanie i ocenianie osiągnięć w zakresie umiejętności ponadprzedmiotowych w ścisłym powiązaniu z osiągnięciami w zakresie poszczególnych przedmiotów. Egzamin składa się z dwóch części i ma formę pisemną:

- część I obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu przedmiotów humanistycznych (język polski, historia, wiedza o społeczeństwie, sztuka, edukacja filozoficzna, edukacja regionalna, edukacja czytelnicza i medialna, edukacja europejska i kultury polskiej na tle tradycji śródziemnomorskiej),
- część II obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych (matematyka, biologia, geografia, chemia, fizyka i astronomia, edukacja prozdrowotna, edukacja ekologiczna, edukacja czytelnicza i medialna, edukacja europejska, edukacja regionalna).

Przedmiotem egzaminu, określonych w standardach wymagań egzaminacyjnych, będzie humanistyka postrzegana w 4 obszarach (łącznie 17 standardów):

- odbioru tekstów kultury (w tym źródeł historycznych), rozumianych jako wszelkie wytwory kultury materialnej i duchowej człowieka, podlegające odczytywaniu i interpretacji,
- skutecznego, poprawnego pod względem językowym i stylistycznym uczestnictwa w komunikacji międzyludzkiej,
- odnoszenia zdobytej wiedzy do praktyki,
- formułowania problemów i podawania sposobów ich rozwiązywania.

W części matematyczno-przyrodniczej standardy wymagań egzaminacyjnych zostały uporządkowane w 4 obszarach (łącznie 14 standardów):

- umiejętne stosowanie terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, niezbędnych w praktyce życiowej i w dalszym kształceniu,
- wyszukiwanie i stosowanie informacji,
- wskazywanie i opisywanie faktów, związków i zależności, zwłaszcza przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, przestrzennych i czasowych,
- stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności do rozwiązywania problemów.

Każdy ze standardów uzupełniono przykładowym zadaniem - mają one wyłącznie funkcję ilustrującą, nie stanowią przykłądu arkusza egzaminacyjnego.

3. Standardy wymagań egzaminów maturalnych

Wprowadzenie standardów wymagań egzaminacyjnych ma przyczynić się do osiągnięcia większej porównywalności świadectw maturalnych (możliwość ubiegania się o miejsce na wyższej uczelni na podstawie wyników tego egzaminu). Standardy te opisują zakres wymagań obejmujący wiedzę i umiejętności na poziomie umożliwiającym rozpoczęcie studiów wyższych. Stanowiąc będą ponadto podstawę do opracowania sylabusów (zawierających m. in. szczególne opisy wymagań egzaminacyjnych z danego przedmiotu).

Projekt standardów egzaminów maturalnych składa się z 3 części:

- część I obejmuje przedmioty, z których egzamin maturalny jest obowiązkowy (język polski, matematyka, języki obce nowożytnie oraz języki ojczyste mniejszości narodowych),
- część II obejmuje przedmioty humanistyczne (historia, historia sztuki, historia muzyki, wiedza o tańcu oraz języki klasyczna i kultura antyczna),
- część III obejmuje przedmioty z grupy przyrodniczej (biologia, chemia, fizyka z astronomią, geografia, informatyka).

W każdej części projektu znajdują się opisy standardów wymagań egzaminacyjnych z danych przedmiotów, opatrzone przykładowymi zadaniami oraz opis struktury egzaminu.

Wymagania egzaminacyjne ze wszystkich przedmiotów powstawały według wspólnego schematu porządkującego wiedzę i umiejętności w 4 kategoriach:

- znajomość podstawowych faktów, pojęć, terminologii,
- stosowanie posiadanej wiedzy do opisu zjawisk w sytuacjach typowych,
- stosowanie posiadanej wiedzy do opisu zjawisk w sytuacjach nietypowych, problemowych,
- formułowanie opinii, sądów, ocen i ich uzasadnianie.

W grupie przedmiotów obowiązkowych standardy zostały opisane na 2 poziomach: podstawowym (obowiązkowym dla wszystkich zdających) i rozszerzonym (dla chętnych).

4. Refleksje po pierwszym czytaniu

Oczywiście wspomniane wyżej "pierwsze czytanie" było wielokrotne. Zachęcam do takiego wielokrotnego czytania, z pewnymi przerwami w czasie na przemyślenia lub lepsze zrozumienie.

Dokument jest krótki (zwłaszcza gdy odniesiemy zawartość jego proporcjonalnie do omawianych przedmiotów i etapów kształcenia), pisany zwięzłym językiem, a przez to dość ogólny. Standardy wymagań egzaminacyjnych opracowane w oparciu o obowiązującą od 1. września br. "Podstawę programową" stanowią nową formę opisu wymagań,

charakteryzujących się tym, że stawiają ucznia i jego osiągnięcia ponad szkolnym przedmiotem i programem nauczania.

Zarówno "Podstawa programowa", jak i standardy wymagań egzaminacyjnych po szkole podstawowej i gimnazjum charakteryzują się wysokim stopniem ogólności. Z upływem lat przebywania ucznia w szkole standardy te z każdym pokonywanym "progiem egzaminacyjnym" w coraz to większym stopniu odwołują się do wiedzy przedmiotowej, czego ilustracją są przykładowe zadania. A jednak "odstają" one od przedmiotowych wymagań, jakie stawiamy uczniom w każdym roku nauki (w blokach przedmiotowych pomimo interdyscyplinarnego potraktowania także wyróżnia się wiedzę przedmiotową).

W toku przedmiotowego procesu nauczania-uczenia się w świadomości nauczyciela funkcjonują na zasadzie wzajemnego przenikania się:

- wymagania edukacyjne, jakie formułuje nauczyciel w oparciu o program nauczania (w domyśle także "Podstawę programową"),
- przedmiotowy plan wynikowy osiągnięć uczniów (formułowany operacyjnie według kategorii celów i poziomów wymagań - jako płaszczyzna kryterialnego odniesienia dla stopni szkolnych),
- potrzeba przełożenia wiedzy, umiejętności i postaw uczniów w płaszczyźnie ponadprzedmiotowej (interdyscyplinarnej, użytkowej),
- system oceniania wewnątrzprzedmiotowego (tzw. "kontrakt nauczyciel-uczeń", "reguły gry") na tle szkolnego systemu oceniania.

Przekazywane przez nauczyciela uczniowi, oddziałują na niego, wyzwalają emocje (pozytywne i negatywne), "organizują" jego czas na lekcjach i w domu.

"Piętno przedmiotowości" ciąży na nas nauczycielach i będzie ciążyć przez wiele jeszcze lat. Przez swą konkretność bardziej przekonuje ucznia. Jednak piętno to jest niezbędne i niezwykle pomocne przy tworzeniu interdyscyplinarnych struktur wiedzy i umiejętności uczniów - i od tego nie uciekniemy.

Dlatego bardziej przekonuje mnie propozycja zawarta w standardach egzaminów maturalnych i zapowiadane do nich sylabusy, które określą zakres wiadomości i umiejętności (podstawowych i ponadpodstawowych).

Tęgo brakuje mi w propozycjach egzaminacyjnych po szkole podstawowej i po gimnazjum.

Opracowano na podstawie:
Standardy wymagań egzaminacyjnych. Projekt do konsultacji społecznej, Warszawa 1999 MEN

Ankiety i uwagi dotyczące projektu należy nadsyłać do Wydziału Badań, Analiz i Ewaluacji Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ul. Srebrna 16, 00-810 Warszawa.

Małgorzata Kowalska
dyrektor ODN w Słupsku

Anna Suchocka
WSP w Słupsku

Domy dziecka we współczesnym świecie

Koniec XX wieku nastraja do refleksji. W dobie neonowych miast i szybkiego życia coraz częściej obserwuje się chęć powrotu ludzi „do korzeni” oraz tęsknotę za humanizacją życia. Odbywa się wielka reforma na wszystkich szczeblach życia ludzkiego - od nauki i techniki po wychowanie. Mimo pogrążania się świata w chaosie zauważa się zmiany zachodzące w ludziach, w ich poglądach, postawach i potrzebach. Zmiany te dotyczą tak dorosłych, jak i dzieci. A może przede wszystkim dzieci. Coraz więcej uwagi poświęca się ich prawidłowemu wychowaniu. Dbałością otacza się wszelkie sprawy związane z tą sferą egzystencji, jaką jest opieka nad dzieckiem.

Z. Dąbrowski przytacza następującą definicję opieki: jest to ciągle i bezinteresowne zapokajanie (przez opiekuna) potrzeb „ponadpodmiotowych” podopiecznego, wynikające z przyjętej za niego odpowiedzialności i nawiązanego stosunku opiekuńczego /1/. Należy dodać, że opieki nie można identyfikować z pojęciem „pomoc”, chociaż oba te pojęcia wchodzi w określone powiązania. Pomoc polega bowiem na współdziałaniu z podmiotem w sytuacji trudnej w realizacji na normalnym poziomie jego aktywności podstawowej, przywracaniu normalności tej sytuacji, zapobieganiu aktualizacji sytuacji trudnej albo też na ułatwianiu, uatrakcyjnianiu lub uefektywnianiu sytuacji będących w granicach normalności/2/.

Jak wiadomo naturalnym środowiskiem wychowawczym jest rodzina. To w niej dokonuje się podstawowy proces wychowania dziecka i wprowadzania go w krąg kontaktów społecznych /3/. jednak ostatnio zauważa się coraz szybciej postępujący proces destrukcji rodziny. Najwięcej przeobrażeń na tym polu zachodzi w społeczeństwach najbardziej uprzemysłowionych i zurbanizowanych /4/. Aleksander Kamiński wymienia następujące problemy charakteryzujące nowoczesną rodzinę: wzrastająca liczba rodzin rozbitych, pracujące matki, zmiana pozycji ojca w rodzinie, wielodzietność powodująca degradację rodziny, wykształcenie rodziców, alkoholizm, gęstość zaludnienia mieszkań /4/.

Niepokojącą jest sprawa wzrastania liczby rodzin rozbitych. Przyczyny tego stanu rzeczy są bardzo różne. Najistotniejszy jest tu jednak problem wpływu tej sytuacji na psychikę dzieci z takich rodzin. A. Kamiński stwierdza, iż „współzycie w skłóceniu, w nienawiści jest szczególnie destrukcyjną postacią dezorganizacji rodzinnej - wykołejającą dzieci i dorosłych /5/. Wykołejenie dzieci w najłagodniejszej formie objawiać się może np. niepowodzeniami szkolnymi. Znaczone wykołejenie natomiast może przyjąć postać alkoholizmu, narkomanii, prostytucji, rozbojów i kradzieży, ucieczek z domu, czego w ostatnich latach jest coraz więcej. Tym wszystkim działaniom sprzyjają np. atmosfera

wrogości panująca w domu, rozwód rodziców, alkoholizm rodziców, wielodzietność czy po prostu brak czasu na zainteresowanie się dziećmi wynikający np. z pogoni rodziców za pieniędzmi. dzieci pozostawione same sobie nie mają zaspokojonych podstawowych potrzeb - a w tym potrzeby pozytywnych kontaktów międzyludzkich i zaakceptowania emocjonalnego przez innych, co szczególnie przejawia się u dzieci /6/.

Przez pojęcie „kontrast emocjonalny” psychologowie rozumieją „wzajemne przenikanie się dwóch osób przez udzielanie swoich i uczestniczenie w cudzych stanach duchowych”/7/.

Pomiędzy matką a dzieckiem zachodzi specyficzne porozumienie emocjonalne. Leon Niebrzydowski podaje następujące elementy tego porozumienia: wzajemna obecność (bliskość fizyczna), wzajemne odczuwanie stanów psychicznych i wzajemna czułość (pieszczoły)/8/.

W przypadku osób dojrzałych społecznie dochodzi tu wzajemne dzielenie się swoimi radościami i smutkami, wymiana poglądów, ustalanie wspólnego stanowiska w istotnych sprawach filozoficzno - światopoglądowych i moralnych /9/.

Współcześnie rodzice i dzieci coraz częściej zatracają ten specyficzny kontakt emocjonalny. gaśnie porozumienie i dochodzi do wielu silnych spięć. Zdarza się nawet, że żyjący rodzice odrzucają swoje dziecko, które traktowane jest przez nich jako ciężar i przeszkoda w życiu. dzieci takie nazywa się sierotami społecznymi. zakres sieroctwa społecznego obejmuje sytuacje opiekuńcze znacznie różniące się od siebie. Sierota społeczna, czyli dziecko pozbawione opieki rodziców, wychowuje się często w placówkach opiekuńczo - wychowawczych /10/.

W Polsce istnieje wiele placówek opiekuńczo - wychowawczych. Spośród nich na uwagę zasługują domy dziecka, które ostatnio budzą coraz więcej kontrowersji wśród ludzi zajmujących się tą problematyką. J. Raczkowska proponuje taką oto definicję domu dziecka: „(...) to historycznie ukształtowana, mająca bogate tradycje instytucja opiekuńczo - wychowawcza” /11/. Organizacja domów dziecka ukierunkowana jest na osiągnięcie pewnego celu. Polega on na tym, aby zapewnić całkowitą opiekę, jak podaje J. Raczkowska, i wychowanie sierotom oraz dzieciom, którym rodzice trwale lub okresowo nie mogą, nie potrafią lub nie chcą stworzyć właściwych warunków życia i rozwoju. Dlatego właśnie powinny spełniać wobec swych wychowanków funkcje, jakie spełniają rodziny naturalne i adopcyjne /12/.

„Encyklopedia pedagogiczna” pod redakcją W. Pomykała sugeruje, iż zadania domów dziecka polegać mają na stwarzaniu warunków sprzyjających prawidłowemu i wszechstronnemu rozwojowi wychowanków przez zaspokajanie na właściwym poziomie ich potrzeb biologicznych, psychicznych, poznawczych i innych /13/. Szczególnie dom dziecka powinien zapewniać wychowankom odpowiednie warunki mieszkaniowe, wyżywienie, zaopatrzenie w odzież i inne przedmioty osobistego użytku; warunki do prawidłowego rozwoju fizycznego i utrzymania dobrego stanu zdrowia, w tym higieniczny tryb życia i właściwą opiekę lekarską; organizację życia sprzyjającą zachowaniu równowagi psychicznej i poczuciu bezpieczeństwa; realizację obowiązków

ku szkolnego, uzyskanie wykształcenia zgodnie z uzdolnieniami i zainteresowaniami oraz przygotowanie do pracy zawodowej; warunki do rozwinięcia wartościowych cech osobowości, a także umiejętności: samodzielnego rozwiązywania własnych problemów życiowych, współżycia z ludźmi, odpowiedzialnego wykonywania obowiązków, pożytecznego wykorzystania czasu /14/. Do tego dochodzi potrzeba pomocy wychowankom w uzyskaniu pracy zawodowej i mieszkania oraz rozpoczęcia samodzielnego życia /15/.

Założenia organizacyjne dotyczące formy i zakresu działalności domów dziecka są bardzo bogate i piękne. Ale czy wszystko to, o czym mowa wyżej, realizowane jest w tego rodzaju instytucjach? Nie znano powszechnie sytuacji dzieci i atmosfery panującej w domach dziecka. Wiedzano, że dzieci są nieszczęśliwe, bo rodzice wyrzekli się ich, ale przecież jest ktoś, kto o nie dba i mają zapewnione materialne środki do życia. Ważniejsze wydawało się zabezpieczenie bytu, polepszenie życiowych warunków. Mało uwagi przywiązywano do potrzeb emocjonalnych. Dlatego wielką sensacją wzbudził raport „Polityki” (Nr 1/98) - „Zamknijmy domy dziecka!” Po raz pierwszy chyba od dłuższego czasu poruszono problem wychowanków domów dziecka na łamach poczytnego pisma. Bez żadnych omówień i wydelikaceń Barbara Pietkiewicz i Ewa Wilk w sposób barwny przedstawiły charakterystykę wychowanków domów dziecka. Okazało się, że żaden dom dziecka, choćby bardzo jego pracownicy się starali, nie zastąpi domu rodzinnego.

Od początków XIX wieku sierocińce traktowano jako akt miłosierdzia i laski wobec „nieszczęsnych sierot” /16/. Nie robiono dramatu z masowej śmierci dzieci. Uważano, że tak było im sądzone. W czasie komunizmu sierocińcom nadano nazwę domów dziecka. Wszystko było przemyślane; domy dziecka stanowiły „wspaniałe laboratoria wychowawcze”, a dzieci przebywały w przymusowej, nierozdzielnej grupie, jednakowo ubrane /17/. W latach sześćdziesiątych zdano sobie sprawę z tego, że dom dziecka to sztuczny twór, jednak określano jedynie recepty dotyczące tego, jak dom dziecka powinien stwarzać warunki do wszechstronnego wychowania /18/. Cytowany tu raport „Polityki” przypominał, że dom dziecka to „ponury, komunistyczny, szkodliwy i nierreformowalny relikw” /19/. A szkodliwy dlatego, gdyż „głęboko idramatycznie uszkadza wychowanka, oddanego tam dla jego dobra, nie dlatego, że jest zły, ale - z natury rzeczy. Ponieważ jest domem dziecka” /20/.

Badania przeprowadzone w wielu krajach - głównie w Ameryce - doprowadziły do ukazania przerażających wniosków: U dziecka odłączonego od matki już w 3 miesiącu życia pojawiają się głębokie zaburzenia (lęk, wymioty, brak apetytu, złe trawienie), a nawet zachodzą przypadki umieralności na pozór zadbanych dzieci. Kiedy takie samotne dziecko wciąż nie ma matki albo innej kobiety - opiekunki, powstają już najczęściej nieodwracalne zmiany. I, jak można przeczytać w artykule B. Pietkiewicz i E. Wilk, „po fazie protestu (krzyk, płacz, niepokój) pojawia się następne stadium - rozpacz” /21/. Dzieci z sieroctwem społecznym charakteryzują się „lepkością uczuciową”, tzn. tulą się do podłogi, zabawek i każdego dorosłego. Starają się również za wszelką cenę zwrócić na siebie uwagę. Chcą być jedyną waż-

ną osobą w bezoosbowym tłumie dzieci, mówią głośno, zachowują się prowokacyjnie, zadają sobie ból /22/.

Przez pierwsze tygodnie zamieszkania w domu dziecka wychowanek wierzy, że to tylko na jakiś czas, że rodzice wrócą po niego, bo jest przecież ich własnym dzieckiem. Gdy nadchodzi weekend stoi przy oknie i wypatruje matki, ojca. Kogoś z rodziny, kto się o niego upomni. Gdy wreszcie nadchodzi ta cudowna chwila, wykorzystuje każdą cenną sekundę na bycie z matką czy ojcem, zapominając zupełnie o sobie i swoich fizjologicznych potrzebach. A kiedy mija czas odwiedzin, zgadza się zostać jeszcze jakiś czas w miejscu, do którego trafił. z czasem wizyty ustają. Początkowo pojawia się silny zawód z tego powodu. ale potem dziecko godzi się z losem. traci nadzieję i zapta do czegokolwiek /23/.

Domy dziecka powinny spełniać funkcje rodziny naturalnej. Ale jak instytucja społeczna może zastąpić dom rodzinny? Wychowankowie nie czują, że do kogoś należą. Ich nikt nie rozpieszcza, nie karze kłapsem. Nie są głaskane po głowach. Brakuje kontaktu fizycznego, który charakteryzuje zdrowy kontakt rodziców i ich dzieci. takie dziecko „rośnie z zimną rybą w środku”, której nie pozbędzie się przez długie lata albo i całe życie. nie nauczy się miłości, której wiecznie będzie poszukiwać /24/. dzieci przebywające w domu dziecka zdają sobie sprawę z tego, że tu jest im lepiej niż w domach pod względem materialnym. jednak życie w domu dziecka jest dla nich sprawą wstydliwą. Poza tym nie znają ani własnej historii, ani historii swojej rodziny. nie znają nikogo, w kim mogliby szukać oparcia. Odczuwają więc wstyd, skrępowanie, zahamowanie wewnętrzne, co naukowcy nazywają „kompleksem Kopciuszka” /25/. Widzą też, że znacznie różnią się od „normalnych” dzieci. Kolejną negatywną cechą domu dziecka jest brak pozytywnego uzależnienia od rodziców, jakie występuje w rodzinie. Wychowanek domu dziecka nie ma pozytywnych wzorców zachowania, nie przswaja norm ani nie uczy się stawiania i osiągnięcia celów. dalej: nie umie uczyć się dla stopnia i mimo organizowania „odrabianek” i pomocy w lekcjach dziecko z domu dziecka uczy się słabo. Połowa wychowanków wykazuje opóźnienie w nauce, a nawet cechy niedorozwoju /26/. Wychowawcy domów dziecka twierdzą, że co trzeci wychowanek podejmuje próby ucieczki; inni nałogowo palą, samookaleczają się, tatuują i moczą się do późnych lat /27/. Wychownkowie są apatyczni, nie ma w nich radości i chęci życia, mają trudności w koncentracji uwagi, gdyż zwykle są nadpobudliwi. Nie umieją myśleć perspektywnie i korzystać z nabytego doświadczenia. kierują się emocjami i zdają się na przypadek /28/. Niestety, wszystkie te wady są nabyte. Sieroty społeczne mają we krwi podwyższony ponad normę (znacznie) poziom hormonów stresu - kortyzolu. Zmiany zachodzące w ich układach hormonalnych mają stały charakter. Sa nieodwracalne /29/.

Skoro domy dziecka mają tak negatywny wpływ na psychikę dzieci, dlaczego ich się nie likwiduje, a wręcz przeciwnie: regularnie powołuje się nowe? W odpowiedzi na raport „Polityki” podejmowanych jest szereg dyskusji na temat braku efektywności wychowania instytucjonalnego. Jedną z nich pt. „Domy dziecka - i co dalej?” odbyła się na

Forum Przyjaciół Dzieci Ulicy 20 lutego 1998 roku w Warszawie. najistotniejsze problemy zawarto na łamach czasopisma „Opieka. Wychowanie. Terapia” Nr 1933/98. W dyskusji wzięło udział 20 uczestników - pracowników Kuratorium Oświaty w Warszawie, Pogotowia Opiekuńczego w Warszawie, Krajowego Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Sądu Rejonowego dla Warszawy - Pragi, Wydziału Sądownictwa Rodzinnego i Nietleńskich Ministerstwa Sprawiedliwości, departamentu Opieki i Profilaktyki Społecznej MEN, Sądu Wojewódzkiego w Warszawie, Wojewódzkiego Ośrodka Wychowania Środowiskowego ZSTPD oraz psycholog - specjalista do spraw domów rodzinnych w ZSTPD w Warszawie /30/. Dyskusja koncentrowała się wokół następujących kwestii: problemy opieki całkowitej w orzecznictwie sądów rodzinnych, kogo wychowują domy dziecka - zakres świadczeń i organizacja pracy tego typu placówki, czy dom dziecka jest reformowalny - alternatywy dla instytucjonalnych form opiekuńczo - wychowawczych, pedagog rodzinny i inne służby wspierające domy dziecka, środowiskowe ogniska wychowawcze jako forma wspierania dziecka i rodziny zapobiegająca umieszczeniu dzieci w domach dziecka /31/. Uczestnicy dyskusji zgodnie stwierdzili, że nie powinno się pochopnie likwidować tego, co już jest, ale jedynie udoskonalać i humanizować. Uczestnicy dyskusji na Forum Przyjaciół Dzieci Ulicy orzekli jednogłośnie, że domów dziecka nie powinno się likwidować, ponieważ wciąż istnieją sytuacje zmuszające do natychmiastowego zabrania dziecka z jego środowiska rodzinnego i umieszczenia go w placówce opieki zastępczej /32, 33, 34/. Jest to błędne koło, którego nie sposób zatrzymać. Wyjściem z sytuacji mogłoby być - zdaniem dyskutantów - zreformowanie istniejących domów dziecka, ale niebudowanie już ani jednego więcej. A na czym taka reforma miałaby polegać? Zacząć należy od zmiany świadomości kadry. Trzeba nauczyć kadrę nowych umiejętności i innego myślenia. Kadrę powinno się dobierać starannie, a nie wypełniać luki etatowe przypadkowymi ludźmi, którym często brak kwalifikacji /35/. Po drugie należy wprowadzić możliwość stopniowego odsuwania dorastających dzieci od całodobowego nadzoru wychowawcy. Część powierzchni domów dziecka powinno się przeznaczać na mieszkania rotacyjne; kiedy po ustaniu przyczyn pobytu dziecka w placówce nie ma się ono gdzie podziąć powinno mieć możliwość pozostania jeszcze do czasu zdobycia niezależności pod dachem domu dziecka. Nie można pozbywać się dzieci i pozwalać, aby wracały do swych patologicznych rodzin /36/. Po trzecie należy zmienić organizację domów dziecka, biorąc pod uwagę rzeczywiste potrzeby wychowanków, fazy rozwojowe związane z wiekiem, zdolności. Istnieje ogromna potrzeba zwracania większej uwagi na zindywidualizowanie pracy z dzieckiem i opieki nad nim /37/. Po czwarte trzeba zastanowić się, jakie dzieci i do jakich placówek powinny trafiać. Szkołom narzuca się w pewnym stopniu zadania wspierania profilaktycznej funkcji rodziny. Zdaniem wielu dyrektorów najlepszym sposobem rozwiązania problemów wychowawczych jest skierowanie sprawy do sądu. Sądy, kierując się dobrem dziecka, wybierają tzw. „mniejsze zło”; wydają orzeczenie o umieszczeniu dziecka w placówce. Brakuje współpracy szkół i przedszkoli z rodzicami, zmierzającej do zmiany

ich postaw i niesienia pomocy tak dziecku, jak i jego rodzinie. Dlatego wszystkie instytucje lokalne, ośrodki pomocy społecznej i organizacje pozarządowe winny być elementami jednego systemu, którego celem byłoby rozwiązywanie problemów w środowisku /38/.

Główny nacisk należałoby położyć na profilaktykę, która jest sprawą najważniejszą przy tworzeniu nowego systemu opieki społecznej. Placówki opiekuńczo - wychowawcze winny być zawsze ostatecznością /39/. Przykładem znakomitej działalności profilaktycznej, przeciwdziałającej zabieraniu dzieci od rodzin, są środowiskowe ogniska wychowawcze (70 w województwie warszawskim), powołanie pedagogów rodzinnych, wychowawców podwórkowych i przyjaciół dzieci ulicy. Wychowawca podwórkowy pełniłby - jak to się dzieje dzięki działalności TPD - rolę łącznika pomiędzy grupą uliczną a ogniskiem i pracowałby na rzecz dzieci, jak i całego środowiska /40/. Dobrze by było, aby pracą TPD zainteresowało się MEN. Towarzystwo zdobyło bowiem w/w kwestii spore doświadczenie i wie jak szkolić pedagogów rodzinnych, wypracowało metody oddziaływania na rodzinę. Poza tym liczby mówią same za siebie: koszty zatrudnienia pracownika są trzykrotnie mniejsze od kosztów utrzymania jednego wychowanka domu dziecka /41/.

Dyskusja na Forum Przyjaciół Dzieci Ulicy doprowadziła do następujących wniosków:

1. Instytucjonalne formy opieki i wychowania nie stwarzają warunków dla prawidłowego rozwoju psychicznego, emocjonalnego i społecznego wychowanków. Alternatywą dla domów dziecka są formy rodzinne (domy rodzinne, rodziny zastępcze i w przyszłości rodziny zawodowe /?/).
2. Najtańszą i najefektywniejszą formą przeciwdziałania patologii i niedostosowaniu społecznemu dzieci jest profilaktyczna działalność środowiskowa obejmująca rodzinę, grupę podwórkową i szkolną. skutecznie przeciwdziała ona umieszczeniu dzieci w domach dziecka.
3. Wszelkie zmiany w systemie opieki winny przebiegać spokojnie, aby nie zatracić interesu dziecka /?/. Ewolucja systemu zmierzać powinna do stworzenia solidnych podstaw organizacyjno - prawnych i finansowych, wykorzystania doświadczeń wszystkich elementów systemu, tzn. ośrodków adopcyjno - opiekuńczych, poradni psychologiczno - pedagogicznych, środowiskowych ognisk wychowawczych wspieranych przez pedagogów rodzinnych i wychowawców podwórkowych, także doświadczeń placówek opiekuńczo - wychowawczych /42/.

Przypisy:

- 1/ Metodologiczne problemy pedagogiki opiekuńczej, pr.zb. pod red. Z. Dąbrowskiego i G. Gjewskiej. Zielona Góra 1995, s.9.
- 2/ tamże, s. 9-10.
- 3/ R. Wroczyński: Wprowadzenie do pedagogiki społecznej. Warszawa 1966, s. 110.
- 4/ A. Kamiński: Funkcje pedagogiki społecznej. Warszawa 1975, s. 98, 102-107.
- 5/ Tamże, s. 102.
- 6/ L. Niebrzydowski: Psychologia wychowawcza i społeczna. Zielona Góra 1995, s. 291 - 292.
- 7-9/ Tamże s. 292.
- 10/ S. Kozak: Sieroctwo społeczne....
- 11/ J. Raczkowska: Dom dziecka, w: Encyklopedia pedagogiczna. Pr. zbior. pod red. W. Pomykało. Warszawa 1993., s. 117.
- 12 - 15/ Tamże.
- 16/ B. Pietkiewicz, E. Wilk: zamknijmy domy dziecka! w: Polityka Nr 1/98, s. 4 17 - 29/ Tamże.
- 30/ J. Cegielska: Domy dziecka - i co dalej? w: Opieka. Wychowanie. terapia. Nr 1(33), 1998, s. XII.
- 31 - 42/ Tamże.

Edukacja, czyli niezbędna utopia

„Koncepcja edukacji przez całe życie jawi się jako klucz do bram XXI wieku. Wykracza poza tradycyjny podział na edukację wstępną i edukację ustawiczną. Jest odpowiedzią na wyzwania szybko zmieniającego się świata(...)

Po głębokich zmianach, które nastąpiły w dotychczasowych warunkach życia, pojawił się nowy imperatyw - lepszego rozumienia innych, lepszego rozumienia świata; konieczność wzajemnego zrozumienia, pokojowej wymiany idei, czy wręcz jedności. Tego najbardziej brakuje naszemu światu. Zajęcie takiego stanowiska spowodowało, że Komisja zwróciła szczególną uwagę na jeden z czterech tak zwanych filarów edukacji, które omówiła i przedstawiła jako jej podstawy, a mianowicie:

- **uczyć się, aby żyć wspólnie z innymi**, poprzez wzbogacanie wiedzy o innych, ich historii, tradycji, duchowości (...) Komisja marzy o edukacji twórczej i budującej nowego ducha. Mimo to nie zaniedbała trzech pozostałych filarów edukacji, które w pewnym sensie dostarczają podstawowej wiedzy, jak uczyć się, aby żyć wspólnie (...).

- **uczyć się, aby wiedzieć**. Jednak biorąc pod uwagę szybkie zmiany, jakie niesie ze sobą postęp nauki oraz nowe formy działalności gospodarczej i społecznej, ważne jest godzenie odpowiednio rozległej kultury ogólnej z możliwością pogłębienia pracy w zakresie wybranych przedmiotów. Kultura ogólna jest swego rodzaju paszportem do edukacji ustawicznej, o tyle, o ile daje zamiłowanie oraz podstawy do nauki przez całe życie.

- **uczyć się, aby działać**. Oprócz wyuczonego zawodu należy posiadać szersze umiejętności, które pozwolą stawić czoło licznym, nieraz trudnym do przewidzenia sytuacjom i ułatwić pracę zespołową, wyraźnie zaniebdywaną w dzisiejszych metodach nauczania. W wielu przypadkach zdobycie tych umiejętności i kwalifikacji staje się łatwiejsze, gdy uczniowie i studenci mogą sprawdzić i wzbogacić swoje możliwości w pracy zawodowej i społecznej podejmowanej w toku studiów. Przemawia to za nadaniem większej rangi różnym przemienным formom nauki i pracy.

- **Uczyć się, aby być** - wreszcie i przede wszystkim. To była myśl przewodnia raportu Edgara Faure'a opublikowanego w 1972 roku pod auspicjami UNESCO, zawarte w nim rekomendacje są wciąż niezmiernie aktualne, ponieważ XXI wiek będzie wymagał od wszystkich zwiększonych zdolności do autonomii i wydawania sądów moralnych, co łączy się z umacnianiem odpowiedzialności osobistej za kształtowaniem zbiorowego losu. Lecz również w związku z innym nakazem, podkreślonym w niniejszym raporcie - nakazem wykorzystania wszelkich talentów, które są ukryte na podobieństwo skarbów w głębi każdej ludzkiej istoty. Przytoczmy tu, nie wyczerpując kwestii, pamięć, myślenie, wyobraźnię, sprawność fizyczną, poczucie piękna, łatwość

porozumiewania się z innymi ludźmi, naturalną charyzmę animatora. Potwierdza to potrzebę lepszego zrozumienia samego siebie.

Komisja odwołuje się też do innej utopii: **społeczeństwa wychowującego**, opartego na nabywaniu, aktualizowaniu i stosowaniu wiedzy (...) W okresie gdy społeczeństwo informacyjne rozwija się, stwarzając różnorodne możliwości dostępu do danych i faktów, edukacja powinna wyposażać każdego w umiejętność posługiwanie się informacjami, ich gromadzenia, selekcjonowania, porządkowania, wykorzystywania, zarządzania nimi.

(...) Edukacja powinna przyczyniać się do powstania niejako nowego humanizmu, w którym będzie dominował komponent etyczny, a wiedza o kulturach i wartościach duchowych różnych cywilizacji i szacunek dla nich zajmą należne miejsce jako niezbędna przeciwwaga globalizacji, która nie pogranicza się tylko do aspektów czysto technicznych i gospodarczych. Świadomość wspólnoty wartości i wspólnoty losu stanowi koniec końców podstawę wszelkiego projektu współpracy międzynarodowej (...).

Utopia przewodnia, którą musimy kierować się, to dążenie do tego, aby świat zmierzał do pełniejszego wzajemnego zrozumienia, zwiększenia poczucia odpowiedzialności i solidarności przez akceptację naszych odrębności duchowych i kulturalnych...

(Z Raportu dla UNESCO Międzynarodowej Komisji do spraw Edukacji dla XXI wieku pod przewodnictwem Jacques'a Dolorsa) **EDUKACJA - JEST W NIEJ UKRYTY SKARB**. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich. Warszawa 1998, s.17 -18, 47)

Polecamy:

Nauczanie zintegrowane.
Wybrane materiały z prac uczestników kursu.

Wybór, opracowanie, redakcja:
Elżbieta Wild i Łucja Knop

ODN. Słupsk 1999, s. 86, cena 6 zł

Doskonalenie nauczycieli

Granty edukacyjne 1999

Ministerstwo Edukacji informuje, że projekt granty edukacyjne 1999 jest w toku realizacji. W trybie art. 32 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym Minister Edukacji Narodowej zlecił podległym sobie państwowym szkołom wyższym opracowanie programów studiów podyplomowych dla nauczycieli, dyrektorów szkół oraz pracowników organów prowadzących szkoły i placówki. II edycja grantów Ministerstwa Edukacji Narodowej spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem uczelni państwowych.

Procedura kwalifikacyjna obejmowała następujące etapy:

Wnikliwa analiza projektów od strony spełnienia warunków formalnych opisanych w przesłanym wszystkim szkołom wyższym resortu edukacji materiale aplikacyjnym. Skierowanie do recenzji projektów zakwalifikowanych do drugiego etapu. Prezentacja wszystkich zrecenzowanych projektów, bez względu na konkluzję recenzji, na obradach Komisji Kwalifikacyjnej, która wydawała decyzję, czy będzie proponować Kierownictwu MEN bezwarunkowe lub warunkowe przyjęcie projektu do realizacji, czy też jego odrzucenie. Konkluzja ta została umieszczana w protokole projektu, który był podpisywany przez członków Komisji. Negocjowanie warunków finansowych z koordynatorami projektów; Realizacja - przygotowanie porozumień w czterech jednobrzmiących egzemplarzach z uwzględnieniem wysokości przyznanego dofinansowania i przekazania środków w dwóch ratach oraz przesłanie do zainteresowanych w celu podpisania. Z 43 uczelni wpłynęło 186 projektów. Do realizacji zakwalifikowano 110 projektów.

Realizacja projektów umożliwiła przeszkolenie 6 735 nauczycieli. Uruchomienie 102 projektów zostało zaplanowane przez organizatorów na październik 1999 roku. Łączna kwota dofinansowania projektów studiów podyplomowych w ramach II edycji grantów wynosi około 10 000 tys. złotych.

Szczególną uwagę Komisja Kwalifikacyjna zwracała na projekty mieszczące się w priorytetowych z punktu widzenia reformy obszarach. I tak w obszarach:

- Przyroda - zakwalifikowano do realizacji 19 projektów (1.423 słuchaczy)
- Zarządzanie - zakwalifikowano do realizacji 19 projektów (1.241 słuchaczy)

- Zintegrowane - zakwalifikowano do realizacji 7 projektów (490 słuchaczy)
- Wychowanie - zakwalifikowano do realizacji 10 projektów (482 słuchaczy)
- Technologia informacyjna - zakwalifikowano do realizacji 6 projektów (320 słuchaczy).

Dla gimnazjum przeszkolonych zostanie ok. 4.180 nauczycieli.

Porozumienie między Ministrem Edukacji narodowej a Rektorem określa w § 6, że uczelnia zobowiązuje się nie pobierać od słuchaczy opłaty wyższej niż 100 złotych za semestr. Wykaz zakwalifikowanych projektów zamieściliśmy 1 września br. Informacji o projekcie „Granty edukacyjne 1999” udziela p. Marzena Młodziejewska (tel. 0-22 628-04-61 w. 183).

Strona Domowa MEN

Granty dla ODN w Słupsku.

Prawa dziecka w szkolnej demokracji

W sierpniu 1999 roku Zarząd Województwa Pomorskiego ogłosił konkurs na granty edukacyjne w zakresie kształcenia ustawicznego nauczycieli. Do konkursu tego przystąpił także słupski ODN, zgłaszając projekt kursu na temat upowszechniania praw ucznia i dziecka. Projekt zyskał uznanie komisji konkursowej. Na jego realizację przyznano kwotę 19.000 zł, przy czym część tej kwoty w wysokości 9500 zł należało wydatkować do 15 grudnia 1999r.

W ramach przyznanego limitu przeszkolono - w dwu grupach - 40 nauczycieli ze szkół podstawowych, gimnazjów i z ośrodków szkolno - wychowawczych z terenu byłego województwa słupskiego. Kurs obejmował 50 godzin dydaktycznych, z tego 5 godzin przeznaczono na pracę własną uczestnika, gdyż jednym z elementów projektu było założenie, że słuchacze opracują scenariusze zajęć na temat praw dziecka. Scenariusze będą opublikowane jako materiał pomocniczy dla nauczycieli do przygotowania i przeprowadzenia zajęć w w różnych placówkach oświatowych.

W 2000 roku szkoleniem objęta będzie kolejna grupa nauczycieli.

Autor projektu - Alicja Nykiel

“Wychowanie do życia w rodzinie” w świetle ankiet

Dane opracowano na podstawie wyników ankiet przygotowanych przez Centrum Metodyczne Pomocy - Psychologiczno - Pedagogicznej MEN. Uwzględniono odpowiedzi nadesłano do ODN w Słupsku do dnia 1.12.1999

1. Szkoły, których programy lekcyjne przewidywały godziny na zajęcia w poszczególnych semestrach roku szkolnego 1999/2000:

TYP SZKOŁY	I SEMESTR	II SEMESTR
Szkoły podstawowe	62	92
Gimnazja	8	20
Szkoły ponadgimnazjalne	13	23

2. Nauczyciele prowadzący w/w zajęcia przedstawili program zajęć Radzie Pedagogicznej danej szkoły:

TYP SZKOŁY	TAK	NIE
Szkoły podstawowe	93	63
Gimnazja	13	15
Szkoły ponadgimnazjalne	27	9

3. Nauczyciel prowadzący zajęcia spotkał się z rodzicami i omawiał z nimi problematykę przedmiotu, podręczniki i pomoce dydaktyczne, które zamierza wykorzystać podczas zajęć:

TYP SZKOŁY	TAK	NIE
Szkoły podstawowe	86	68
Gimnazja	14	14
Szkoły ponadgimnazjalne	23	13

4. Dyrektorzy szkół wymagają od rodziców pisemnej zgody o uczestnictwie dziecka w w/w zajęciach:

TYP SZKOŁY	TAK	NIE
Szkoły podstawowe	119	35
Gimnazja	16	12
Szkoły ponadgimnazjalne	29	7

5. Fundusze, z których opłacani są nauczyciele

TYP SZKOŁY

a) pracujący na etacie w szkole (budżet szkoły)

Szkoły podstawowe	82
Gimnazja	17
Szkoły ponadgimnazjalne	15

b) zatrudniani z zewnątrz (fundusze celowe przez organ prowadzący)

Szkoły podstawowe	72
Gimnazja	11
Szkoły ponadgimnazjalne	21

6. Godziny wygospodarowane na jednostki lekcyjne:

TYP SZKOŁY

a) Godziny do dyspozycji dyrektora

szkoły podstawowe	131
gimnazja	17
szkoły ponadgimnazjalne	36 – dodatkowe godziny lekcyjne

b) Godziny WOS-u

szkoły podstawowe	23
gimnazja	10
szkoły ponadgimnazjalne	-

7. Uwagi i spostrzeżenia odnośnie wdrażania zajęć:

- zatrudnianie nauczycieli bez kwalifikacji,
- przenoszenie wprowadzenia zajęć edukacyjnych na drugi semestr z powodu braku środków finansowych,
- w jednej szkole nie wprowadzono zajęć edukacyjnych ze względu na sprzeciw rodziców,
- niektóre szkoły poszukują nauczycieli z pełnymi kwalifikacjami,
- w roku szkolnym 1998/99 wykształcono 48 nauczycieli na 250-godzinny kurs kwalifikacyjny, obecnie kształci się w ODN w Słupsku nowych 30 osób,
- nauczyciele zdobywają kwalifikacje na studiach podyplomowych z zakresu nauk o rodzinie na Uniwersytecie Szczecińskim i Uniwersytecie Gdańskim. W lutym 2000 roku planowane jest uruchomienie studiów podyplomowych w WSP w Słupsku.

Adam Sasiuk

konsultant ds. wychowania prorodzinnego

Polecamy:

Wychowawca. Miesięcznik nauczycieli i wychowawców katolickich.

Prenumerata roczna w wysokości 48 zł.
Fundacja "Źródło", Zakład "Wychowawca",
31-004 Kraków, ul. Smoleńska 2

Edukacja regionalna

Konferencja - Gołuń k.Kościerzyny: 6-8.10.99

W Ośrodku Wypoczynkowym "Portus" w Gołuniu koło Kościerzyny w dniach od 6 do 8 października 1999r odbyła się konferencja poświęcona przygotowaniu środowiska oświatowego do realizacji celów i treści zawartych w ścieżce edukacyjnej "Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie". Organizatorem konferencji było Pomorskie Kuratorium Oświaty w Gdańsku, Starosta Powiatu Kościerskiego, Burmistrz Miasta Kościerzyna Wójt Gminy Kościerzyna, Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oraz Kociewskie Towarzystwo Oświatowe.

W konferencji udział wzięli: Wojciech Książek - Wiceminister Edukacji Narodowej, Andrzej Jachnik - Pomorski Kurator Oświaty w Gdańsku, Andrzej Nowakowski - Dyrektor Departamentu Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku, Elżbieta Lamparska - Wicerekurator Oświaty w Gdańsku, prof.dr hab.Brunon Synak - Uniwersytet Gdański, prof. Maria Pająkowska - Kociewskie Towarzystwo Oświatowe, przedstawiciele Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, przedstawiciele samorządów, towarzystw regionalnych, dyrektorzy szkół, nauczyciele-praktycy realizujący program dydaktyczno-wychowawczy zawierający zagadnienia związane z regionalizmem i dziedzictwem kulturowym w regionie. W konferencji uczestniczyła także młodzież z Kaszubskiego Liceum Ogólnokształcącego w Brusach.

Uczestnicy konferencji zostali podzieleni (poprzez losowanie koloru karteczki podczas zakwaterowywania) na pięć grup roboczych. Każda z grup miała za zadanie podczas wycieczki po regionie poczynić obserwacje związane z realizacją tematu konferencji. Wycieczki przebiegały następującymi trasami:

1. "Od Lesoków i Beloków" - Gołuń, Łebno, Wejherowo, Krokowa, Puck, Jastrzębia Góra, Gołuń,
2. "Kaszubską stęgną" - Gołuń, Rąb, Głodnica, Mojusz, Sierakowice, Puzdrowo, Gołuń,
3. "Pomorskie drogi księdza J.St.Pasierba" - Gołuń, Piaseczno, Gniew, Peplin, Subkowy, Tczew, Gołuń,
4. "Na szlaku Kociewskich Szkolnych Izb Regionalnych" - Gołuń, Skarszewy, Starogard Gdański, Wirty, Pinczyn, Czarna Woda, Gołuń,
5. "Bytowszczyzna - edukacja wtopiona w piękno krajobrazu i historię" - Gołuń, Półczno, Studzienice, Plotowo, Bytów, Parchowo, Gołuń.

W piątek, 8 października przedstawiciele poszczególnych grup złożyli relacje. Za organizację trasy nr 5 odpowiedzialną była **Łucja Knop** wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku oraz **Kazimierz Kerlin**

reprezentujący Urząd Miasta Bytowa. Zaproponowana trasa wycieczki łączyła w sobie rzeczywiście piękno krajobrazu i historię regionu.

W szkole w **Półcznie** dzieci i młodzież w ramach zajęć pozalekcyjnych uczą się przepięknych haftów kaszubskich, czego dowodem była okolicznościowa wystawka prac.

Droga z **Półczna** do **Studzienic** przebiega przez wieś o nazwie - Oslawa Dąbrowa. Miejscowość położona jest nad dwoma jeziorami: Dłuzeczko i Krężno, wśród sosnowych borów. Wieś o kaszubskich tradycjach. W latach 80-tych XIXw działało tu Towarzystwo Oświaty Ludowej. Na żądanie mieszkańców otwarto w lipcu 1929r szkołę polską od początku jej otwarcia szykanowaną. Wkrótce, bo w roku 1932 szkołę zamknięto. W latach 70-tych naszego stulecia powstaje duża fabryka betonu komórkowego. Jej produkcja zaspakaja potrzeby całego regionu bytowskiego.

Studzienice pełnią rolę miejscowości turystyczno-wypoczynkowej. Od 1924r we wsi działało koło Związku Polaków w Niemczech. Miejscowa ludność prowadziła pełną determinacji walkę o utrzymanie polskości na tych ziemiach. Znajdował się tu drewniany kościół z 1615r ufundowany przez księcia pomorskiego Franciszka I, spalony w 1937r. Tu urodził się w 1905r dr Johannes Hinz, autor przewodnika "Pommern-Wegweiser". We wsi zachowały się stare tradycyjne chałupy kaszubskie o dachach krytych strzechą z XVIII i XIX w. Ponadto atrakcją miejscowości są: gład narzutowy o obwodzie 15 m o nazwie "Pod zielonym dworem" nicopodal leśniczówki oraz sosna 180-letnia zwana "Królową" o obwodzie 2,7 m i wysokości 35m. Inną atrakcją okolicy jest ponad 200-letni bukowy las znany pod nazwą rezerwat "Bukowa Góra". Na szczycie wzgórza znajduje się jedyny w Polsce, a zapewne i nieliczny na świecie, zachowany bardzo dobrze cmentarz niemieckich leśników. Powstał on w drugiej połowie XIXw. Na największym pomniku widnieje napis: "W gaju, który tak mocno ukochał, spoczywa w spokoju Otto Heinrich Smalin". Zmarły był królewskim nadleśniczym, pochodził ze Stralsundu i pracował w pobliskim nadleśnictwie Sierzno.

W miejscowej szkole znajduje się Izba Pamięci Narodowej. Uczestnicy konferencji spotkali się z wójtem gminy Jerzym Szpakowskim, który zapoznał z działaniami podejmowanymi przez samorząd gminny w zakresie kultywowania tradycji i obrzędów ludowych, finansowania oświaty, a w tym zajęć pozalekcyjnych. Dyrektor szkoły podstawowej i gimnazjum Krzysztof Stępień przedstawił uczestnikom program dydaktyczno-wychowawczy. Uczniowie klas młodszych pod opieką Barbary Szroeder i Janiny Schweda zaprezentowały pieśni i tańce kaszubskie.

W **Plotowie** znajduje się dworek Styp-Rekowskich z 1831r., stodoła z 1728r, a na miejscowym cmentarzu grobowiec tej rodziny. Plotowo w latach międzywojennych było ośrodkiem polskości. W roku 1929 uroczystie otwarto tu szkołę polską dla 28 uczniów. Obecnie w budynku poszkolnym działa Muzeum Szkoły Polskiej - filia Muzeum Zachodnio-Kaszubskiego w Bytowie. Muzeum odwiedzają liczne wycieczki szkolne z najbliższych i dalszych miejscowości.

Żeby z Plotowa dojechać do Bytowa, należy przejechać przez wieś **Niezabyszewo**. Warto tutaj zwiedzić m.in. kamienny kościół pw. św. Mikołaja wybudowany w 1857r. w stylu neogotyckim. Zachowały się w nim barokowe ołtarze i chrzcielnica (drewniana z ok. 1800r.), rzeźba św. Mikołaja z XVIIIw., ambona z XIXw. i ponad stuletnie organy. Niedaleko wsi, na niewielkim źródłisku, występuje naturalne skupisko rzadkiego na północy Polski skrzy- pu olbrzymiego (rośliny górskiej).

Bytów posiada walory miasta historycznego. Do głównych jego zabytków należy:

- zamek pokrzyżacki z XIVw., zabytek klasy I, w którym mieści się Bytowski Ośrodek Informacji Turystycznej, siedziba Zarządu Kompleksu Zamkowego, siedziba Zarządu Kaszubsko-Pomorskiego Bractwa Rycerzy Zamku Bytowskiego, biblioteka, restauracja, hotel, oraz Muzeum Zachodnio-Kaszubskie prezentujące bogate i ciekawe zbiory etnograficzne, wystawy współczesnego malarstwa, fotografii i sztuki ludowej;

- gotycka wieża, która ocalała z pożaru kościoła p.w. św.Katarzyny z I połowy XIVw., obecnie mieści się tu galeria sztuki użytkowej;

- kościół poewangelicki p.w. św.Jerzego z XVIw., zbudowany charakterystycznym systemem ryglowym, zwany "kościółem kaszubskim" (tu również postugę duszpasterską sprawował Szymon Krofey). Obecnie przebudowany na cerkiew obrządku bizantyjsko-ukraińskiego;

- zabytkowy budynek dawnej poczty tzw. Poczty Konnej z przełomu XVIII i XIXw., obiekt klasycystyczny;

- XIX-wieczny (1847-1854) eklektyczny kościół poewangelicki św. Elżbiety mieszczący się przy Rynku, obecnie kościół katolicki św. Katarzyny;

- zabytkowy młyn wodny z lat 1785-1791,

- stary młyn gospodarczy z końca XIXw. i początku XXw. przy ul. Wolności, kóry dzięki zamontowanej turbinie wodnej w porze nocnej wytwarza prąd elektryczny zasilając sieć energetyczną;

- zabytkowy wiadukt kolejowy nad rzeką Borują z XIXw., czteroprzęsłowy, na przyporach którego znajdują się herby m.in. Prus, Pomorza, Bytowa i Niemieckich Kolei;

- secesyjne kamieniczki przy ul. Drzymały - lata 90-te XIXw..

- gmach wybudowany w 1869r. z przeznaczeniem na seminarium nauczycielskie - obecnie mieści się w nim Zespół Szkół Zawodowych,

- budynek MDK z XIXw., przed wojną był w nim hotel "Butower Hof" z salą widowiskową i restauracją,

- warto zobaczyć również współczesny kościół p.w. św. Filipa Neri, w nowoczesnym wnętrzu znajdujesię jedyna na Pomorzu kaplica św. Huberta, patrona myśliwych, powstała z inicjatywy i dzięki pomocy miejscowych kół myśliwskich.

W jednej z sal zamku, Adam Piasecki - dyrektor Szkoły Podstawowej nr 3 oraz Gimnazjum nr 3 w Bytowie, zapoznał uczestników z sylwetką patrona szkoły Jana Styp Rekowski, bardzo aktywnego działacza Związku Polaków w Niemczech w okresie międzywojennym. Dzięki m.in. Jego działaniom uruchomiona została polska szkoła w Plotowie. Przedstawił również formy i zakres pracy wychowawczej prowadzonej wokół osoby patrona.

Na dziedzińcu zamku bytowskim uczestnicy wycieczki obserwowali lekcję historii klasy VI Szkoły Podstawowej nr 3 w Bytowie, prowadzłą przez nauczycieli Mirosława Sobczyńskiego i Stanisława Badowskiego. Po pięknej lekcji, jej obserwatorzy w restauracji zamkowej podjęci zostali obiadem.

W bezpośrednim sąsiedztwie Bytowa znajdują się cztery jeziora: Dąbie, Jeleń, Mądrzechowo i Rzepnica. Lobeliowe jezioro Jeleń zostało objęte strefą ciszy. Duże połacie leśne są magnesem dla wszystkich miłośników pieszych i rowerowych wycieczek oraz zbieraczy runa leśnego. Warto zauważyć, że Bytów leży w obszarze strefy chronionej Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi". zaś

na terenie gminy znajduje się 5 rezerwatów przyrody.

Z Bytowa do Parchowa trasa prowadzi drogą w kierunku na Kartuzy przez Pomysk Wielki. **Wieś Pomysk Wielki** odległa zaledwie 7 km na północny wschód od Bytowa, gniazdo rodowe szlacheckiego rodu von Pomeiske. Miejscowość pięknie położona wśród morenowych wyniesień i jezior: Jeleń, Stary Staw i Głębobczko. W odległości 3 km od wsi istnieje rezerwat wodno-florystyczny (roślinność lobeliowa) - jez. Głębobczko. Na trasie, 2,5 km przed Jamnem po lewej stronie mijamy tzw. strażnice graniczne (domy celne) pozostałość po granicy polsko-niemieckiej.

W Gminnym Ośrodku Kultury w **Parchowie** słuchaliśmy pieśni kaszubskich w wykonaniu chóru pod batutą Edwarda Wrycz-Rekowski, a następnie oglądaliśmy występ zespołu folklorystycznego "Modraki" prowadzonego przez Waldemara Kapiszkę. Z uczestnikami wycieczki spotkała się Władysława Łankowska - wójt gminy Parchowo.

Od XVIw. wraz z kilkoma wsiami Parchowo było przez ok. 200 lat siedzibą starostwa. Wieś należała wówczas do rodzin Szczyrpańskich i Krokowskich. Warto tutaj zobaczyć neoromański kościół z 1855r. z barokową chrzcielnicą, 150-letni cmentarz z dobrze zachowaną częścią grobową i zielenią (stare dęby) oraz pałac z XIXw. ze starym parkiem. Obecnie mieści się tam ośrodek pomocy społecznej prowadzony przez zakonnice.

Z Parchowa przez Nakłę dojechaliśmy do trasy Bytów - Kościerzyna. Dzień zakończył się uroczystą kolacją i tańcami.

8 października wysłuchaliśmy wykładów: wiceministra Wojciecha Książka, profesora Brunona Synaka z UG ("Społeczno-kulturowa funkcja edukacji regionalnej"), profesor Marii Pająkowskiej z Kocińskiego Towarzystwa Oświatowego ("Edukacja regionalna na przykładzie doświadczeń kociewskich"), Anny Dereń (program działań Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku), Łucji Knop (działalność i osiągnięcia Klubu Dyrektorów Wiejskich Szkół Twórczych przy ODNw Słupsku). Osiągnięcia swoje zaprezentowali uczniowie Kaszubskiego Liceum Ogólnokształcącego w Brusach, a nauczyciele tej szkoły przybliżyli zebranym realizację procesu edukacji regionalnej.

Honory gospodarza pełnił Pomorski Kurator Oświaty Andrzej Jachnik.

Lech Kowalewski

konsultant ds. doskonalenia oświatowej kadry kierowniczej

(wykorzystano opis trasy nr 5 zaprojektowanej przez Łucję Knop, a sporządzony przez Kazimierza Kerlina).

Polecamy:

Edukacja regionalna. Dziedzictwo kulturowe w zreformowanej szkole.

Praca zbiorowa pod red. Stefana Bednarka

MEN, Wydawnictwo "Silesia", Wrocław 1999, s. 324

Klub Dyrektora Twórczej Szkoły

Pod koniec 1994 roku ukazała się książka Krystyna Chałas *W poszukiwaniu tożsamości szkoły wiejskiej* (Rzeszów 1994). We wstępie do niej profesor W. Furmanek napisał: *Autorce chodziło (...) o to, aby wykazać, że świat „wartości wiejskich” i budowana na tej podstawie identyfikacja poszczególnych jednostek ze społecznością, do której należą, może stać się zasadniczym i ważnym celem edukacji, realizowanej przez szkołę zlokalizowaną w środowisku polskiej wsi.* Ta właśnie książka stała się impulsem do zainicjowania przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, przy pełnej aprobacie Kuratorium Oświaty, akcji upowszechniania zagadnień tożsamości szkoły wiejskiej wśród zainteresowanych dyrektorów szkół, doradców metodycznych i konsultantów ODN. Pierwsze spotkanie owego gremium, odbyło się 15 lutego 1995 roku. Było ono poświęcone wypracowaniu głównych kierunków przyszłej pracy zespołu. W trakcie spotkania powołano Klub Dyrektorów szkoły twórczej. Postanowiono skoncentrować pracę klubu na trzech grupach tematycznych:

1. Szkoła a najbliższe środowisko geograficzno - przyrodnicze;
2. Szkoła wobec relikwii przeszłości oraz wobec kultury materialnej i duchowej najbliższego regionu;
3. Szkoła i jej otoczenie społeczne jako teren twórczej aktywności i ekspresji uczniów.

Spotkanie było bardzo potrzebne. Przede wszystkim okazało się, że tematyka ta nie jest w wielu przypadkach nowa, że niektóre szkoły działają w tym zakresie od wielu lat. Chodziło więc o zebranie tego wszystkiego i upowszechnienie. Wszyscy uczestnicy spotkania otrzymali wcześniej przygotowane materiały zawierające propozycje działań opracowane przez doradców metodycznych i konsultantów ODN. Po tym spotkaniu wyłoniła się grupa liderów. Oni też przygotowali następne zajęcia, które postanowiono przeprowadzić między innymi metodą warsztatową. Do drugiego ogólnego spotkania doszło 16 maja 1995 roku. Przygotowane wcześniej materiały miały na celu pomoc w realizacji zagadnienia stosunku szkoły wobec relikwii przeszłości najbliższej okolicy. Zorganizowano także wycieczkę do Archiwum Państwowego w Słupsku, w celu zapoznania się ze zgromadzonymi tam archiwaliami przydatnymi przy opracowywaniu dziejów poszczególnych miejscowości i szkół. Przeprowadzono w trakcie spotkania zajęcia warsztatowe z zakresu usprawnienia kontaktów interpersonalnych. Zajęcia te pozwoliły na większą integrację zespołu.

Kolejne, tym razem wyjazdowe spotkanie członków Klubu odbyło się 27 września 1995 roku w Szkole Podstawowej w Strzeczoniu, gmina Debrzno. Przeprowadzone tu zajęcia obejmowały między innymi program artystyczny *Jak pięknie by mogło być...*, przygotowany przez szkołę, oraz warsztaty na temat: *Szkoła a najbliższe środowisko.* Szczegółowo przedstawiono tematy: *- Nasze najbliższe środowisko. - Samorząd Uczniowski jako koordynator działań proekologicznych szkoły. - Każdy sam, ale niekoniecznie samotnie, musi odnaleźć swoją małą ojczyznę.* Wszystkie przygotowane materiały w postaci scenariuszy lekcji i referatów, znalazły się w kolejnym zeszycie *W poszukiwaniu tożsamo-*

ści szkoły wiejskiej, przygotowanym przez wicedyrektor ODN Łucję Knop. Dodajmy, że szkoła w Strzeczoniu bierze udział w ogólnopolskim projekcie *Szkoła promująca zdrowie.*

W ramach realizacji hasła: *Poszukiwaniu tożsamości szkoły wiejskiej,* ogłoszono trzy konkursy: 1. *Moja wieś* - konkurs poezji dla uczniów szkół wiejskich. 2. *Moja miejscowość* - konkurs na folder wsi. 3. *Rękodzieło ludowe* - konkurs na dziecięcy haft, rzeźbę, tkactwo.

Podsumowanie efektów konkursów dokonano 13 listopada 1996r. Było to jednocześnie kolejne, poszerzone, spotkanie członków Klubu. Obecni na spotkaniu dyrektorzy szkół wiejskich zaproponowali kontynuowanie konkursów w nieco zmienionej formie. Ogłoszono kolejny konkurs z tego cyklu: na pracę graficzną *Za oknem widzę...*

W październiku 1995 roku ukazały się wytyczne MEN: *Dziedzictwo kulturowe w regionie - założenia programowe,* poprzedzone listem Danuty Grabowskiej, podsekretarza stanu w MEN. W ten oto sposób okazało się, że działalność słupskiego Klubu Dyrektora Szkoły Twórczej wyprzedziła niejako działania ministerstwa edukacji.

Kontynuacją i rozwinięciem programu Klubu było Forum Oświatowe Nauczycieli Innowatorów, które odbyło się 24 i 25 maja 1996 roku w ODN w Słupsku. jednym z uczestników Forum była profesor Krystyna Chałas.

W roku szkolnym 1996/97 poza spotkaniami roboczymi dyrektorów w ODN dotyczącymi realizacji *Dziedzictwa kulturowego w regionie* na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych, zorganizowano wyjazdowe spotkanie w Studzienicach, gdzie zaprezentowano prace pokonkursowe *Za oknem widzę...* Oglądano też lekcję poświęconą kulturze i obyczajom kaszubskim oraz zorganizowano warsztaty dla dyrektorów pn. *Wycieczka kluczem do poznania regionu i kultury regionalnej.*

Kolejne spotkanie wyjazdowe odbyło się w Szkole Podstawowej w Sierakowicach, co łączyło się z poszerzeniem składu osobowego Klubu o dyrektorów szkół z gminy Sierakowice. W tematykę spotkań włączono rolę stowarzyszeń w krzewieniu edukacji regionalnej i miłości do małej ojczyzny oraz politykę oświatową gminy ze szczególnym uwzględnieniem edukacji regionalnej.

W maju 1999 miało miejsce następne spotkanie, tym razem w Łebie. Zmieniono nazwę Klubu na **Klub Dyrektora Twórczej Szkoły** z uwagi na włączenie się w działalność klubową szkół miejskich, m. in.: SP w Łebie, SP Nr 2 w Słupsku, SP Nr 3 w Bytowie, SP Nr 5 w Bytowie. Temat wiodący zajęć warsztatowych: *Regionalizm w nauczaniu - tworzymy programy edukacji regionalnej.* W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele samorządu Łeby, senator RP Kazimierz Kleina oraz przedstawiciele Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego.

Klub początkowo skupiał 19 dyrektorów szkół wiejskich, obecnie jest ich 26 i mam nadzieję, że będzie ich więcej. Klub ma charakter otwarty, a z jego działalności korzystają także inni dzięki upowszechnianiu działań w Informatorze Oświatowym, publikacjach, przekazom prasowym, ustnym - na zespołach i konferencjach metodycznych poświęconych edukacji regionalnej.

Lucja Knop
wicedyrektor ODN w Słupsku

Spotkanie regionalistów w Słupsku

Spotkanie w Słupsku w dniach 22-23 października 1999 roku poświęcone było *walorom geograficzno - przyrodniczym i kulturowym środowiska pomorskiego*. Organizatorem było STSK oraz Rada Krajowa Regionalnych Towarzystw Kultury. Przybyło 80 osób, w tym 30 znamienitych gości z całego kraju - od Krakowa, Kielecczyny, Śląska, Ziemi Lubuskiej, Wielkopolski, Mazowsza, po Szczecin i Gdańsk. Obecny był m. in. *mgr Tomasz Sowiński - Wojewoda Pomorski*.

W pierwszym dniu zaproszono gości na krajoznawczą wycieczkę autokarową trasą: *Słupsk - Swołowo - Łącko - Jarostawiec - Dąrtowo - Słupsk*. Była okazja do obserwacji i podziawiania krajobrazu (morenowego), brzegu morskiego, a także oglądania i podziwiania antropogenicznych zabytków kultury wiejskiej i miejskiej, a przede wszystkim do kontemplowania myśli pomorskiej, która w dawniejszych i współczesnych czasach ukształtowała ten kulturowy krajobraz.

Pierwszą część spotkania (w sali „Civitas Christiana”) referatowo - dyskusyjną, poprzedził piękny koncert *Chóru „Kantele” im. Zofii Kurowskiej z I Liceum Ogólnokształcącego w Słupsku*.

Przedstawiono następnie referaty:

1) *dr Albin Orłowski (WSP Słupsk): „Tożsamość społeczna w Województwie Pomorskim na tle warunków przyrodniczych i zasobów kulturowych”;*

2) *mgr Wojciech Dziedzic (Urząd Morski w Słupsku): „Środowisko nadmorskie oraz rola społecznej działalności w jego ochronie” - w zastępstwie przedstawił - mgr inż. Leopold Brucko - Stempowski (STSK, LOP w Słupsku);*

3) *dr Józef Cieplik (Rada Krajowa RTK, STSK w Słupsku): „Przykłady działalności społecznych organizacji w dziedzinie szeroko pojętej sozologii”*

Po wysłuchaniu referatów, wywiązała się dyskusja, która zawierała wiele cennych i twórczych myśli, ale też i wiele troski o przyszłość. Dyskusję kontynuowano następnego dnia (23 października) w Sali Rycerskiej w Zamku Książąt Pomorskich, rozbrzmiewającej jeszcze muzyką wykonywaną przez młodocianych artystów z PSM w Słupsku.

Warto dodać, iż z okazji tego spotkania otrzymano życzenia (listy i telegramy): od *księdza arcybiskupa - seniora Mariana Przykuckiego ze Szczecina, od prezesa zarządu Głównego Stowarzyszenia Liga Ochrony Przyrody - mgr inż. Władysława Skalnego z Warszawy, od Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Ostrzeszowskiej z Ostrzeszowa Wielkopolskiego, od przewodniczącego rady krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury - Anatola J. Omelanika, od Wojewódzkiego Konserwatora przyrody w Szczecinie - dra Wojciecha Zyska, od profesora Marii Ciechocińskiej z WSR-P w Siedlcach*.

Sesja końcowa przyniosła również cenne wypowiedzi, w tym m.in. Wojewody Pomorskiego - Tomasza Sowińskiego, które skrzętnie notowano i ujęto następnie we wnioskach.

W wyniku dyskusji przyjęto następujące wnioski:

1) *Wnioski wypracowane na poprzednich spotkaniach regionalnych (X Spotkania Regionalne w Słupsku: 9-10 czerwca 1995 r. - Informator KOD Ciechanów Nr 10, 1996, str. 68 - 70; Spotkanie Regionalne Na Wzgórzach Ostrzeszowskich - Ostrzeszów Wielkopolski: 5-7 września 1996 - Informator KOD Ciechanów Nr 11, 1997, s. 156-158) - zachowują aktualność i winny być nadal realizowane.*

2) *Wartość kulturowa specyficznych krajobrazów Pomorza, kształtująca się na przestrzeni lat tożsamość regionalna, troska o zachowanie równowagi między rozwojem a ochroną środowiska - czynią pożądanym poszerzenie wiedzy i świadomości regionalnej, zwłaszcza wśród młodzieży.*

3) *Plany zagospodarowania przestrzennego obszarów nadmorskich winny stwarzać warunki do rozwoju funkcji rekreacyjno - uzdrowskowych przy założeniu, że erozja morska (abrazja i erozja eoliczna) jest zjawiskiem naturalnym, a przeciwdziałanie jej jest ograniczone.*

4) *Wartości kulturowe istniejące w krajobrazie Pomorza winny stanowić stałą troskę społeczeństwa i władz - z jednej strony o ich zachowanie, a z drugiej - o pełne wykorzystanie w procesie edukacyjnym i w użytkowaniu krajoznawczym.*

5) *Towarzystwa regionalne są zaniepokojone pozostawieniem dużych obszarów ziemi (rolniczej) niezagospodarowanej.*

6) *W trosce o zachowanie własności ziemi, a także o należyłą ochronę terenów należy, jeszcze przed wejściem do Unii Europejskiej, doprowadzić do poszerzenia obszarów chronionych w postaci: Parków Narodowych, Parków Krajoznawczych, rezerwatów przyrodniczych, obszarów chronionego krajobrazu oraz ich otulin (stref ochronnych). w tej kwestii mogą być pomocne doświadczenia Austrii i Danii.*

7) *Większą troską należy otoczyć zabytki budownictwa sakralnego i świeckiego.*

8) *Dla utrzymania regionalnego charakteru budownictwa pomorskiego należy wykorzystać dorobek konkursu Wojewody Słupskiego na dom w stylu kaszubsko - pomorskim, znajdujący się w katalogu rozсланym do gmin byłych województw: słupskiego, szczecińskiego, gdańskiego i elbląskiego.*

9) *Celowa jest wymiana informacji (międzyregionalna) o planach wydawniczych na obszarze całego Pomorza.*

10) *Konieczne i celowe jest opublikowanie materiałów zjazdowych Spotkania Regionalistów Pomorza w dniach 22-23 października 1999 r. w Słupsku (łącznie z dyskusją).*

Spotkanie Regionalistów Pomorza zakończyło się wystąpieniami oficjalnych gości, referatem podsumowującym, przedstawieniem wniosków oraz zwiedzaniem obiektów muzealnych: Zamek - Młyn zamkowy - Spichlerz Rychtera; zwiedzaniem zabytków Słupska zakończonym w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku.

Należy podkreślić, iż p. *dr inż. Józef Cieplik* w referacie podsumowującym podziękował wszystkim uczestnikom, w tej liczbie - Wojewodzie Pomorskiemu za osobisty i czynny udział w spotkaniu, referentom i dyskutantom, dyrekcji Muzeum Pomorza Środkowego oraz Słupskiemu Oddziałowi „Civitas Christiana” - za udostępnienie swych okazałych i nastrojowych pomieszczeń; młodzieży z I LO w Słupsku

(Chór „Kantele”), Państwowej Szkole Muzycznej im.I.J. Paderewskiego w Słupsku - za piękne występy wokalne i muzyczne, które dodały splendoru Zjazdowi. Podziękował także działaczom ze Słupskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego i Ligi Ochrony Przyrody za praktyczne i aktywne włączenie się w przygotowanie Spotkania.

Na zakończenie problemowej części spotkania regionalistów Pomorza w Słupsku - jako kolejnej imprezy rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury - główny inicjator, organizator i realizator p. Józef Cieplik - stwierdził, iż dorobek Spotkań winien owocować choćby w postaci opublikowanie materiałów, a także i przede wszystkim w umysłach i czynach na rzecz polskiej kultury przez społeczną działalność kulturalną i sozologiczną, zgodnie z maksymą wyjętą z listu arcybiskupa Mariana Przykuckiego: „*Consule praeteritum, praesens rege, cerva futurum*” - *Radź się przeszłości, kieruj terażniejszością i patrz w przyszłość*”.

Sądzę jednak, że szczególne i serdeczne podziękowania należą się Panu Doktorowi Inżynierowi **Józefowi Cieplikowi** za perfekcyjne zorganizowanie trudnego przedsięwzięcia, czyli kolejnego już Spotkania Regionalistów Pomorza w Słupsku. Jego pasja, zaangażowanie, poświęcenie, bezinteresowność, włożone w przygotowanie tej imprezy zasługują na najwyższe uznanie.

*Barbara Major - Milewczak
nauczyciel konsultant przedmiotów zawodowych,
uczestnik Spotkania Regionalistów Pomorza*

Polecamy publikacje

MATERIAŁY DO POZNANIA REGIONALIZMU SŁUPSKIGO. Szkice ze współczesnego życia kulturalnego społeczeństwa słupskiego i jego działalności w okresie po II wojnie światowej. Praca zbiorowa pod red. Józefa Cieplika PPU Boxpol, Słupsk 1998/99, s.109. cena 15 zł

Do nabycia w siedzibie STSK przy ul. Jaracza 6 w Słupsku

Józef Cieplik, WĘDRÓWKA TURYSTYCZNYMI SZLAKAMI GMIN NADMORSKICH ZIEMI SŁUPSKIEJ. Przewodnik - Informator. Grawipol, Słupsk 1999, s. 77 + mapa. Cena 7 zł

Do nabycia w kiosku Grawipolu przy ul. Sienkiewicza 2 0

Studyjny wyjazd Program Sokrates - Arion

W początkach października 1999 brałam udział w wyjeździe studyjnym programu Sokrates – Arion we Włoszech. Tematem tej wizyty była ewaluacja w systemie szkolnictwa. Uczestnikami konferencji byli przedstawiciele ministerstw, kuratorium oraz ośrodków doskonalenia nauczycieli i szkół z całej Europy.

Gospodarze spotkania przywitani nas w Instituto E. Fermi w Iglesias na Sardynii, szkoła ta oddała do dyspozycji uczestników Ariona swoją aulę, gdzie spotykaliśmy się na warsztatach przez cały tydzień. Pracę naszą rozpoczęliśmy od poznania włoskiego modelu edukacji przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i szkolnictwa średniego- wyższego.

Przedstawiciele Wielkiej Brytanii i Irlandii przedstawili swój system ewaluacji i certyfikacji, opierający się na sprawdzianach i egzaminach Key Stage oraz National Curriculum Tests.

Przedstawiciele Niemiec mówili o systemie kwalifikacji i certyfikacji w odniesieniu do szkolnictwa zawodowego, przedstawiając dualny system edukacji profesjonalnej, czyli system łączący część teoretyczną, która realizowana jest w szkole z nauką zawodu przeprowadzaną w zakładach pracy.

Przedstawicielka Austrii nakreśliła osiągnięcia systemu edukacji w okręgu Graz, na polu szkół podstawowych integracyjnych.

Omówione zostały systemy edukacji i ewaluacji osiągnięć w Szwecji i Finlandii.

Przedstawiłam organizację polskiej edukacji – czas obecny (czas reformy) oraz plany dotyczące przyszłości w zakresie szkolnictwa średniego i zawodowego. Mówiłam o ewaluacji na szczeblach szkoły podstawowej i gimnazjum oraz planach “Nowej Matury” i egzaminów profesjonalnych.

W ostatnim dniu przyszedł czas na podsumowanie i ocenę naszego kursu. Bardzo wysoko oceniliśmy możliwość spotkania się i wymiany poglądów na wszystkie istotne problemy edukacji.

Rangę naszego spotkania podkreśliły również wizyty w szkołach i centrach kształcenia, gdzie mogliśmy zapoznać się z praktyką codziennej pracy nauczyciela we Włoszech. Poznaliśmy wszystkie typy szkół i centrum kształcenia nauczycieli. Mieliśmy możliwość poznać realia południa Włoch (Sardynia) i podziwiać piękną przyrodę.

Odjeżdżaliśmy, żegnani przez przedstawicieli władz oświatowych regionu obiecując sobie, że pozostaniemy w kontakcie.

*Anna Rombalska
konsultant ds. programów edukacyjnych*

XI Ogólnopolska Konferencja konsultantów ds. informacji pedagogicznej Bursa Młodzieżowa w Ustce 21-22 X 99

Konferencja w Ustce zgromadziła reprezentatywną grupę nauczycieli konsultantów, którzy w 49 terenowych ośrodkach oraz w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie zajmują się gromadzeniem, porządkowaniem i upowszechnianiem informacji o edukacji i o nauczycielach.

Temat konferencji - *Zadania informacji pedagogicznej w realizacji reformy oświaty* - skłaniał do analizy zarówno tego jak jest, jak i tego, jak mogło być i powinno być, to jest praktyki i potrzeb w zakresie informacji. Celowe wydało się nam zatem rozpatrzenie zagadnienia na przykładzie działań naszego Ośrodka. Małgorzata Kowalska - dyrektor ODN w Słupsku przedstawiła *Zmiany strukturalne, merytoryczne i jakościowe w ODN w Słupsku efektem wprowadzenia reformy oświaty w kraju*. Zwróciła uwagę na dostosowywanie naszej struktury organizacyjnej, stanu zatrudniania nauczycieli doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów, organizowanych form doskonalenia do potrzeb wynikających z wdrażania reformy edukacji. Uzupełnieniem i rozwinięciem jej wypowiedzi były szczegółowe prezentacje realizacji wybranych (niektórych) działań. Łucja Knop - zastępca dyrektora ODN w Słupsku - przedstawiła inicjatywną rolę Klubu Dyrektorów Szkół Twórczych w upowszechnianiu edukacji regionalnej; konsultant Maria Kozak ukazała formy i efekty współpracy naszego Ośrodka z samorządami lokalnymi, a zwłaszcza cykl szkoleń dla liderów oświaty samorządowej. Konsultant Maria Grażyna Wieczorek przedstawiła rolę punktu konsultacyjnego programu „Nowa Szkoła” oraz formy doskonalenia prowadzone przez edukatorów „Nowej Szkoły”.

Zaprezentowane zagadnienia przyjęto z zainteresowaniem. Uczestnicy Konferencji dzielili się następnie podczas dyskusji swoimi doświadczeniami i przemyśleniami.

Rozwinięciem niejako i wyjściem poza wewnętrzne sprawy placówek doskonalenia były bardzo interesujące, a zarazem skłaniające do refleksji, wystąpienia: pani prorektor WSP w Słupsku prof. dr hab. Danuty Gierczyńskiej oraz kuratorskiego koordynatora edukacji informatycznej - dra Zbigniewa Ledóchowskiego. Nie jest bowiem obojętne jak przygotowują nauczycieli do pracy uczelnie pedagogiczne i co z nowych treści i form znajduje odbicie w programach studiów podyplomowych. Oczywisty jest także wymóg bliskiej współpracy ośrodków doskonalenia ze szkołami wyższymi. Z kolei nowe technologie informatyczne stawiają przed nauczycielami zadanie ich poznania, opanowania i wdrożenia do praktyki.

W drugim dniu Konferencji miała miejsce dyskusja panelowa nt. *Działania pracowni informacji pedagogicznej na rzecz doskonalenia nauczycieli*. Podejmowane przez prowadzących dyskusję konsultantów ze Słupska (Jan

Tyborczyk), Koszalina (Julian Piotr Sawiński) i Krakowa (Marek Walczak) oraz przez innych uczestników Konferencji, zagadnienia pozwalają sprecyzować potrzeby i zadania, a także formy realizacji działań w zakresie doskonalenia nauczycieli oraz informacji o edukacji. Trzeba dodać, że prawie każdy z ośrodków doskonalenia prowadzi działalność wydawniczą i upowszechnia materiały edukacyjne poprzez własne pisma - biuletyny, magazyny, a także strony www w internecie. Współpraca w zakresie wymiany informacji oraz tworzenia i uaktualniania bazy danych o formach doskonalenia, wydawnictwach, konsultantach, doradcach metodycznych, edukatorach itp. była przedmiotem uzgodnień z organizatorkami Konferencji - kierowniczką Zespołu Informacji Pedagogicznej w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie - Ewą Wroczyńską i współtworzącą ten Zespół konsultantem Wielisławą Skrobik.

CODN scala informacje przekazywane przez placówki doskonalenia, przez szkoły wyższe i MEN. Efektem tego są m. in.:

- * Katalogi publikacji ośrodków doskonalenia,
- * folder o placówkach doskonalenia,
- * informator o formach doskonalenia kadry kierowniczej,
- * informator o studiach podyplomowych itp.

Opracowania te są cennym źródłem informacji, dokumentują ponadto działalność ośrodków. Efektem jest też dostępna poprzez internet baza danych. Użytkownikami scalonych informacji, oprócz samych placówek, są: biblioteki (wśród nich Biblioteka Narodowa i Biblioteka Jagiellońska), pracownicy nadzoru pedagogicznego, MEN, różne centralne instytucje, a teraz coraz częściej także administracja samorządowa oraz instytucje współdziałające z Radą Europy. Informacje powinny być stale uaktualniane, możliwe pełne. Podano przykłady różnych zgłaszanych przez te instytucje potrzeb informacyjnych (nauczyciele innowatorzy, formy doskonalenia np. w zakresie edukacji ekologicznej, praw dziecka itp.).

Wynikiem warsztatów są następujące ustalenia:

a) Konsultanci ds. informacji pedagogicznej opracują i prześlą do CODN uaktualnione dane:

* o swoich placówkach doskonalenia (nazwa, adres, struktura organizacyjna, baza dydaktyczna itp.),

* o publikacjach (w tym o pismach - biuletynach),

* o formach doskonalenia. O ile to będzie możliwe przekazane zostaną także dane o placówkach doskonalenia - niepublicznych.

b) CODN opublikuje najpierw w internecie, a następnie w folderze (katalogu):

* Wykaz adresowy wszystkich placówek doskonalenia wraz krótką charakterystyką ich działalności; * katalog publikacji (działalności wydawniczej) ośrodków doskonalenia, w tym tytuły biuletynów (pism);

* Informator o formach doskonalenia kierowniczej kadry oświatowej

ODN w Słupsku a reforma oświaty

Gdyby porównać obecną naszą pracę oraz obecny stan organizacyjny Ośrodka z tym sprzed roku czy dwóch - trzech lat, to, oczywiście dostrzeżemy zmiany. Nastąpiło przesunięcie zasobów ludzkich, co znalazło wyraz w strukturze organizacyjnej, zmieniły się obszary działań, także treści i metody naszej pracy. Nie są to jednak zmiany radykalne. Można powiedzieć, że rozwój organizacyjny oraz kierunki naszych działań stopniowo ewoluują, gdyż dostosowywane są do potrzeb nauczycieli, do polityki oświatowej - tak jak realizują ją czynniki decyzyjne różnych szczebli.

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku powstał przed dziesięciu laty - we wrześniu 1989 roku. Ośrodek rozwijał się stopniowo, zajmując coraz to nowe pomieszczenia w budynku kuratorskim przy ulicy Jaracza 18 a w Słupsku, stając się nawet gospodarzem tamtego obiektu, co wiązało się z zalatwianiem spraw gospodarczych 11 innych instytucji. W lutym 1997 roku przeniesiono nas na obrzeża miasta Słupska - do Bursy Szkolnej przy ulicy Szczecińskiej 60a. Zajmujemy w tym obiekcie kilkanaście pomieszczeń, w tym dwie sale do zajęć szkoleniowych. Nie są to jakiegoś nadzwyczajne warunki lokalowe, ale starani się je jak najpełniej wykorzystywać. W przypadkach koniecznych korzystamy z bazy dydaktycznej szkół i innych placówek - odpłatnie lub nieodpłatnie. Dysponujemy własną (niewielką) powielarnią, biblioteką metodyczną (mediateką), salą komputerową i samochodem osobowym. Starani się być samowystarczalni, ale chętnie przyjmujemy pomoc od innych.

W wyniku reformy administracji terenowej przestaliśmy być od pierwszego stycznia 1999 roku jedyną w województwie placówką doskonalenia. Zachowaliśmy jednak dotychczasową autonomię i strukturę organizacyjną. Działamy obecnie w dużym województwie pomorskim, dzieląc się obszarem i zadaniami z Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Naszym organem prowadzącym jest, zgodnie z rozstrzygnięciami ustawy, Urząd Marszałkowski w Gdańsku. Nadzór merytoryczny sprawuje Pomorskie Kuratorium Oświaty. Dodać należy, że swego miejsca na obszarze doskonalenia nauczycieli szukają także różne ośrodki prywatne. Na razie nie odczuwamy specjalnie ich obecności.

Zatrudniamy obecnie 20 konsultantów, z tego dziesięciu na części etatu. Prócz tego koordynujemy pracę 24 nauczycieli doradców metodycznych. Trzeba dodać jeszcze pracowników administracyjno - gospodarczych w liczbie 14. Czy potrzeby kadrowe są większe? Na pewno. Jednak rzucających braków kadrowych nie mamy. Gdyby porównywać stan zatrudnienia sprzed kilku lat, czy nawet sprzed roku, to zauważalibyśmy stopniowe zmniejszanie się liczby doradców metodycznych, a zwiększanie liczby konsultantów. Dla przykładu: w roku 1992 Wojewódzki Ośrodek Metodyczny skupiał oprócz dyrektora trzech konsultantów (ds. informacji pedagogicznej, ds. kadry kierowniczej i ds. przedmiotów za-

wodowych) i 41 doradców metodycznych.; w roku szk. 1996/97 w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli pracowało, oprócz dyrektora i zastępcy dyrektora sześciu nauczycieli konsultantów, w tym jeden w wymiarze pół etatu, oraz 36 nauczycieli doradców. Nie liczby są jednak najważniejsze. W naszej pracy ważne są umiejętności i zaangażowanie; ważne są także formy pracy i zasięg naszego działania. Uważamy, że jesteśmy potrzebni nauczycielom. W minionym roku szkolnym z pomocy doradców i konsultantów skorzystało, jak wynika ze sprawozdań, 4619 nauczycieli, uczestnicząc m. in. w 218 konferencjach metodycznych, 247 konsultacjach zbiorowych, w 1150 konsultacjach indywidualnych. Nauczyciele doradcy i konsultanci przeprowadzili 23 zebrań szkoleniowe rad pedagogicznych w 20 szkołach, omawiając takie zagadnienia jak: zmiana edukacyjna, bariery innowacji, bariery komunikacyjne, ocenianie szkolne, szkolny program wychowawczy, dialog zamiast agresji, wewnętrzne doskonalenie nauczycieli itp. Do tego trzeba by dodać szkolenia rad pedagogicznych przeprowadzone w ramach programu Gimnazjum 2002.

Prócz tego w ubiegłym roku ODN był organizatorem 29 kursów, w tym pięciu kwalifikacyjnych, warsztatów, seminariów. Łącznie w 61 grupach przeszkoliliśmy 1479 nauczycieli. Nie jest to mało, jeśli zważyć, że zasięgiem naszego działania obejmowaliśmy około 6,5 tysiąca nauczycieli z terenu byłego województwa słupskiego. Tematyka kursów wynikała z potrzeb związanych z reformą edukacji, a szczególnie z reformą programową. Podjęliśmy zagadnienia nauczania zintegrowanego, nauczania blokowego, oceniania wewnątrzszkolnego i zewnętrznego. W celu lepszego poznania potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego, skierowaliśmy do nauczycieli z terenu byłego województwa słupskiego ankietę, w której postawiliśmy im 24 pytania. Uzyskaliśmy odpowiedzi od sporej i zróżnicowanej grupy - 645 nauczycieli, co stanowi około 10% ich ogólnej liczby. Interpretacja wyników ankiety znajduje się w „Informatorze Oświatowym” nr 7-9/99. Ważniejsze wnioski uwzględniliśmy przygotowując ofertę form doskonalenia na bieżący rok szkolny.

Przyjęliśmy, że obok realizacji zadań indywidualnych poszczególnych konsultantów i doradców, realizujemy zadania wspólne. Żeby to ułatwić wszyscy skupiamy się w mniejszych zespołach i pracowniach:

- *ds. innowacji pedagogicznych.* Zespół działa od początku istnienia naszej placówki. Członkowie zespołu - doradcy i konsultanci - zapoznają się ze zgłaszanymi do zaopiniowania projektami innowacyjnym. Informacje o innowacjach ukazują się w naszym biuletynie, przekazywane są do bazy EMIS w CODN. Dwukrotnie zorganizowano spotkania (konferencję w 1994 i forum w 1996 r) nauczycieli innowatorów, upowszechniając działania innowacyjne.

- *ds. wydawnictw.* Zespół opiniuje i kwalifikuje do upowszechniania bezpłatnie lub poprzez sprzedaż opracowania metodyczne i informacyjne. Niektóre z nich, te którymi obecnie dysponujemy, znajdują się tutaj na wystawce. Uważamy, że działalność wydawnicza jest potrzebna, że wypełnia jakąś lukę i promuje nauczycieli - autorów. Uczestniczyliśmy swego czasu w giełdach wydawniczych organizowanych przez WOM w Łodzi, w Kaliszu, w Koninie. Informacje o

naszych publikacjach zamieszczamy na stronie domowej w Internecie.

- *ds. stopni specjalizacji zawodowej nauczycieli.* Działamy jako filia Międzywojewódzkiej Komisji w Gdańsku (wcześniej w Koszalinie). W ubiegłym roku szkolnym przyjęto wnioski 68 nauczycieli, ubiegających się o stopień specjalizacji.

- *Klub Dyrektora Twórczej Szkoły Wiejskiej.*

W naszym Ośrodku działają następujące pracownie:

- *Informacji Edukacyjnej i Wydawnictw.* Pracownia skupia obecnie 6 osób, w tym 3 konsultantów ds. informacji pedagogicznej, 1 konsultanta ds. informatyki, 2 doradczynie ds. bibliotek szkolnych. Pracownia zajmuje się rozstrzygnięciem problemów związanych z realizacją planu wydawniczego, z wdrożeniem programów komputerowej obsługi bibliotek, funkcjonowania biblioteki - mediateki w ODN. Uzgadnianie są i koordynowane działania poszczególnych osób tworzących pracownię, także działania w zakresie doskonalenia. W tej pracowni mieści się: biblioteka ODN, redakcja biuletynu „*Informator Oświatowy*”, poczta elektroniczna; redagowana jest strona domowa ODN w internecie.

- *Przedmiotów Humanistycznych.* Pracownia, kierowana przez konsultanta, skupia 10 osób - doradców metodycznych i konsultantów - j. polskiego, j. obcych, historii i ds. europejskich programów edukacyjnych. W ubiegłym roku szkolnym członkowie tej Pracowni zajmowali się zgłębieniem problematyki dociekań filozoficznych w szkole, poznając m. in. zajęcia z przedmiotu „*Filozofia w szkole*” oraz zagadnieniami związanymi z tworzeniem dobrej szkoły. W niektórych spotkaniach szkoleniowych uczestniczyli też doradcy i konsultanci z innych pracowni.

- *Przedmiotów Matematyczno - Przyrodniczych.* W skład pracowni wchodzi doradcy i konsultanci matematyki, fizyki, chemii, biologii, geografii (11 osób). W ubiegłym roku szkolnym skupiono się na poznawaniu w ramach zebrań szkoleniowych i samokształcenia zagadnień związanych z nauczaniem blokowym, tworzeniem ścieżek edukacyjnych (edukacja prozdrowotna, ekologiczna, dziedzictwo kulturowe w regionie itp.). Niektóre z zebrań miały charakter wybieżek edukacyjnych.

- *Edukacji Wczesnoszkolnej i Wychowania.* W skład pracowni wchodzi doradcy i konsultanci ds. wychowania przedszkolnego, nauczania początkowego, wychowania fizycznego, prorodzinnego, katechezy (kilkanaście osób). W ubiegłym roku pracownia zorganizowała trzy spotkania szkoleniowe - wyjazdowe, zapoznając się z zagadnieniami dotyczącymi regionu, z formami zajęć pozalekcyjnych w wybranych szkołach, z innowacjami prowadzonymi przez jedną ze szkół. Poza tym zapoznawano się z możliwościami korzystania z internetu, zagadnieniem oceniania kryterialnego, nauczaniem zintegrowanym to z udziałem konsultantów z CEN w Gdańsku).

- *Edukatorów Nowej Szkoły.* Pracownię utworzono w bieżącym roku szkolnym. W roku ubiegłym był to punkt konsultacyjny Nowej Szkoły.

W latach ubiegłych działały jeszcze dwie inne pracownie: *Przedmiotów Zawodowych* oraz (do września tego roku) *Pracownia Diagnostyki i Pomiaru Dydaktycznego*

Pracownia Przedmiotów Zawodowych była organizatorem lub współorganizatorem szeregu konferencji przedmiotowo - metodycznych, w tym makroregionalnego seminarium, nad którym opiekę naukową sprawował i sprawuje profesor Stanisław Kaczor (w Słupsku odbyły się trzy z kilkunastu spotkań). Przez kilka lat wydawane były także w formie biuletynu materiały informacyjne dla nauczycieli przedmiotów zawodowych. Efektem działań doradców i konsultantów było także reaktywowanie po kilkuletniej przerwie konkursów na prace dyplomowe absolwentów techników oraz towarzyszące im wystawy nagrodzonych i wyróżnionych prac konkursowych. Powstałe w Słupsku Centrum Kształcenia Praktycznego wchłonęło część naszych doradców i konsultantów, co spowodowało zarazem likwidację Pracowni.

Pracownia Diagnostyki i Pomiaru Dydaktycznego była organizatorem badań kompetencji uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych. Ośrodek nasz uczestniczył w ten sposób w tzw. eksperymencie wałbrzyskim, który polegał na zastąpieniu egzaminów wstępnych do szkół średnich wcześniejszym testem pisanim w szkole. Działalność tej Pracowni wzbogaciła nasz ośrodek o nowe kontakty, w tym z Instytutem Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego i Międzywydziałowym Studium Pedagogicznym Uniwersytetu Gdańskiego, kierowanym przez profesora Bolesława Niemierko. Obecnie konsultanci ds. diagnostyki i pomiaru przeszli do pracy w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku.

Jak z powyższego wynika Ośrodek nasz w pewnym stopniu zasila kadrowo także inne placówki i instytucje. Tracąc jedno, zyskuje się co innego. W tym wypadku nowe placówki i instytucje współpracujące z nami.

*Małgorzata Kowalska
Dyrektor ODN*

Polecamy:

***Zeszyty Okręgowej Komisji
Egzaminacyjnej w Gdańsku.***

Współpraca ODN w Słupsku z samorządami lokalnymi

*Pomysłów na wprowadzenie zmian jest wiele, a jednym z nich była przygotowywana, przy wsparciu CODN, przez CEN w Gdańsku koncepcja rozwoju edukacyjnego gmin. Jej efektem jest pilotażowy program **Rozwój oświaty w gminie - szkoła wszystkich**. Adresatami są osoby zajmujące się projektowaniem oraz wdrażaniem zmian w systemie edukacji; przedstawiciele nadzoru pedagogicznego I i II stopnia - dyrektorzy szkół, urzędnicy samorządowi odpowiedzialni za stan oświaty w gminie, radni, pracownicy placówek doskonalenia - na terenie Polski północno - zachodniej (10 b. województw). Celem działań jest aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie realizowania potrzeb edukacyjnych w gminie oraz kreowanie szkoły efektywnej i demokratycznej.*

Podczas realizacji programu wyłoniły się trzy grupy uczestników:

1) *Grupa trenerów i ekspertów* opracowywała koncepcję, koordynowała przebieg realizacji projektu, prowadziła zajęcia szkoleniowe;

2) *Grupa koordynatorów wojewódzkich* opracowywała pakiety materiałów dydaktycznych, scenariusze szkoleń liderów;

3) *Grupa liderów* przejmowała inicjatywę na ostatnim etapie realizacji programu. Grupę tworzą osoby, działające bezpośrednio w gminach i potrafiące definiować lokalne problemy edukacyjne, diagnozować potrzeby oświatowe poszczególnych środowisk, wspomagać planowanie oraz przygotować strategię rozwoju oświatowego gminy.

*Po ukończeniu kursu dla koordynatorów wojewódzkich tego programu w latach 1996 - 1997, mając już za sobą szkolenie dla edukatorów TERM oraz kurs **Demokracja w oświacie** (staż w Roskilde w Danii), dwutygodniowy pobyt szkoleniowy na Bornholmie (Dania) oraz pobyt w Vaxjo (Szwecja), gdzie skierował mnie Sejmik Wojewódzki, postanowiłam kontynuować realizację programu **Rozwój oświaty w gminie - szkoła wszystkich**.*

Na początku 1997 roku wysłaliśmy z ODN - u informację o programie do wszystkich samorządów gminnych w b. województwie słupskim, a następnie - w marcu - zaprosiliśmy do naszego ośrodka pracowników odpowiedzialnych za opiekę nad oświatą w gminach. Zaznaczyć należy, że pod pojęciem „gmina” rozumiemy zarówno gminę wiejską jak i miejską. We wrześniu 1997 roku zorganizowaliśmy I edycję kursu pn. **Lider Oświaty Gminnej**. Uczestniczyło w nim 15 osób. Największą przeszkodą w zorganizowaniu tej formy szkoleniowej były koszty (600 zł). Pokrywały je w całości gminy. Zakładaliśmy, że przeszkolimy po 2 osoby z danej gminy (jeden pracownik samorządowy + dyrektor szkoły lub wyróżniający się nauczyciel, radny itp.). Gminy kierowały jednak (koszty!) na kurs zazwyczaj po jednej osobie, najczęściej dyrektora szkoły. W drugiej edycji kursu uczestniczyło 20 osób, w trzeciej - czternaście, w czwartej i piątej - 45 osób (otrzymaliśmy granty z MEN). Z tych osób wyłoniła się grupa liderów wewnątrzszkolnego dosko-

nalenia nauczycieli. Chętnych do udziału w kursie było więcej; ograniczyliśmy jednak liczbę osób ze względu na wymogi organizacyjne i poziom szkolenia.

Program kursu obejmował zagadnienia ujęte w następujące moduły:

1. *Komunikacja społeczna* (1.g. - 8, warsztaty - praca indywidualna i w małych zespołach);
2. *Samorząd i zarząd gminy a szkoła* (1. g. - 10, warsztaty z elementami samokształcenia - budowanie narzędzi);
3. *Szkoła - centrum edukacji w gminie* (1. g. - 8, warsztaty z elementami prelekcji);
4. *Planowanie, wprowadzanie zmiany w pracy szkoły, w oświacie gminnej - lokalnej* (1. g. - 12, warsztaty, wykorzystanie i tworzenie ankiet, minipilotaż);
5. *Doskonalenie nauczycieli w gminie* (1. g. - 16, warsztaty z elementami prelekcji i dyskusji - wykorzystanie wiedzy i doświadczeń uczestników. Przygotowanie do pisania pracy samodzielnej na temat: Planowanie doskonalenia nauczycieli w gminie w latach 2000 - 2006)
6. *Zadania i działania lidera* (1. g. - 12, warsztaty z elementami samobadania i pracy indywidualnej);
7. *Po co reforma? Społeczny kontekst reformy* (1. g. - 2, elementy prelekcji, prezentacje);
8. *Oczekiwania wobec „nowej szkoły”* (1.g. - 2, warsztaty w 4-5 osobowych zespołach.);
9. *Program szkoły* (1.g. - 4, warsztaty - zespołowe budowanie programu);
10. *Jaki program nauczania? Jak go wybrać?* (1. g. - 2, seminarium);
11. *Jak budować program nauczania?* (1. g. - 6, warsztaty - praca w małych kiluosobowych zespołach);
12. *Planowanie procesu dydaktycznego - co lider powinien umieć i wiedzieć w tym zakresie* (1. g. - 10, warsztaty z elementami wykładu);
13. *Jak zbudować wewnątrzszkolny system oceniania (SSO)? Lider pomaga dyrektorowi i radzie pedagogicznej* (1.g. - 10, warsztaty z wykorzystaniem dotychczasowych doświadczeń uczestników zespołu);
14. *Dlaczego nauczanie powinno odbywać się w sposób zintegrowany?*, (1. g. - 6, warsztaty - odwołanie się do wiedzy i doświadczeń szkolących się);
15. *Rola projektu integracji międzyprzedmiotowej* (1. g. - 6, warsztaty z elementami wykładu);
16. *Zasady i sposoby tworzenia ścieżek międzyprzedmiotowych* (1. g. - 4, warsztaty);
17. *Ewaluacja - po co ją stosować?* (1. g. - 4, warsztaty - praca indywidualna i zespołowa).

Metody pracy na kursie: aktywne - z elementami tradycyjnymi. Zajęcia prowadzone są z wykorzystaniem aktywnych technik nauczania, z uwzględnieniem cyklu Colb'a, tj.: 1. z wykorzystaniem własnych (i innych uczestników) do-

świadczeń i wiedzy, 2. obserwacja, refleksja i informacja zwrotna; 3. uogólnienia, wyciągnięcie wniosków, uzupełnienie o wiedzę teoretyczną; 4. wykorzystanie nabytej wiedzy w praktyce czyli poszerzenie doświadczenia.

Pierwsze trzy edycje kursu trwały po 100 godzin, z tego 65 przeznaczono na dydaktykę, 35 na pracę własną. czwarta i piąta edycja kursu obejmowały po 150 godzin, z tego 120 godzin zajęć dydaktycznych i 30 godzin na pracę własną. Zajęcia prowadzili edukatorzy TERM-u (obecnie sami są uczestnikami kursu *Edukator - specjalista ds. oświaty samorządowej*) i edukatorzy Nowej Szkoły. Poszczególne edycje kursu odbywały się w wybranych ośrodkach szkoleniowo wczasowych udostępnianych przez gminy (Ustka, Łeba, Koczała).

Łącznie do tej pory kursy *Lider oświaty w gminie* ukończyło 96 osób, z tego 1/4 to pracownicy samorządowi, pozostali to dyrektorzy, nauczyciele, radni. Większość z nich podjęła naukę na kursie z własnej inicjatywy. Po zakończeniu kursu przygotowujemy publikację, w którą składają się opracowania uczestników oraz materiały powstałe w trakcie zajęć dydaktycznych. Materiały przekazujemy wszystkim absolwentom kursu i wójtom gmin, z których rekrutowali się kursanci.

Maria Kozak
konsultant ds. przedmiotów humanistycznych
i współpracy z samorządem lokalnym

- 3) zajmuje się przyjmowaniem zgłoszeń od rad pedagogicznych, dotyczących ich potrzeb w zakresie zapoznawania z założeniami reformy;
- 4) prowadzeniem banku danych o działalności edukatorów Nowej Szkoły;
- 5) umożliwieniem edukatorom wymiany doświadczeń i organizowaniem spotkań w celu wspólnego rozwiązywania problemów;
- 6) prowadzeniem działalności informacyjnej skierowanej do edukatorów;
- 7) zajmuje się również gromadzeniem, udostępnianiem i wszelkimi sprawami związanymi z nowymi programami nauczania i podręcznikami.

W ramach tzw. banku danych nt. działalności edukatorów Nowej Szkoły – zbieram informacje o przeprowadzonych przez nich szkoleniach, tematyce szkoleń i liczbie przeszkolonych nauczycieli oraz innych osób związanych ze szkołą.

W ramach umowy podpisanej z CODN – każdy edukator ma obowiązek przepracować nieodpłatnie 60 godzin w ciągu 2 lat. Większość uczestników kursu edukatorskiego Nowej Szkoły już do końca czerwca 1999r. miała odpracowane 30 godzin, przypadające na ten rok kalendarzowy. Zgodnie z zaleceniami koordynatora ds. reformy, wicekurator Elżbiety Lamparskiej edukatorzy z grup: 100/1 i 1000/1 – przeprowadzili 24 godziny szkolenia dla dyrektorów szkół podstawowych byłego województwa śląskiego.

Program szkolenia obejmował 3 moduły:

- 1) Programy (oczekiwania wobec szkoły i jej możliwości, budowa programu szkoły).
- 2) Integracja międzyprzedmiotowa (jak możemy wdrażać w szkole nauczanie międzyprzedmiotowe, jak konstruować ścieżki międzyprzedmiotowe i jak je wkomponować w program dydaktyczny – wychowawczy szkoły).
- 3) Ocenianie (ocenianie jako system wartości, wewnątrzszkolny system oceniania, ocenianie zewnętrzne).

Ewaluacja przeprowadzonych zajęć wypadła bardzo dobrze. Oceniano w skali od 1 do 10:

I Treść:

- 1) przydatność: 5,5 2) zrozumiałość: 8,1

II Sposób prowadzenia zajęć:

- 1) aktywizujący: 9,0 2) komunikatywność: 8,9

III Klimat: sprzyjający dobremu samopoczuciu: 9,6

IV Organizacja: właściwa: 9,4

Edukatorzy, którzy ukończyli szkolenia w grupie 1000/2 pracowali głównie z dyrektorami i radami pedagogicznymi gimnazjów.

Już od stycznia 1999r. edukatorzy Nowej Szkoły rozpoczęli pracę w ramach różnych form doskonalenia nauczycieli prowadzonych przez nasz ODN.

Tu należałoby wymienić kursy: Lider Oświaty Samorządowej (granty – M. Kozak) i Lider Doskonalenia Wewnątrzszkolnego.

Punkt konsultacyjny Nowej Szkoły w ODN w Słupsku

Punkt konsultacyjny Nowej Szkoły został powołany przez Dyrektora ODN wiosną tego roku (1.04.1999r.). Powierzono mi funkcję kierownika punktu – ukończyłam kurs Nowej Szkoły w grudniu 1998r., w ramach grupy 1000/1.

Na terenie dawnego województwa śląskiego mamy 24 edukatorów Nowej Szkoły, w tzw. Grupie 100/1 przeszkolone zostały dwie osoby, w grupie 1000/1 – 17 osób i 7 osób w grupie 1000/2. Ośmiu edukatorów Nowej Szkoły to osoby bezpośrednio związane z Ośrodkiem (1 konsultant i 7 doradców metodycznych), pozostałe 16 osób to głównie dyrektorzy i wicedyrektorzy szkół podstawowych. W Słupsku mamy 10 edukatorów, w Łęborku – 3, w Człuchowie i Czarnem – 2 i po jednym w: Będzichowie, Głównycach, Miastku, Ustce i Rekowiu.

Punkt konsultacyjny, zgodnie ze swoimi zadaniami:

- 1) współpracuje z wojewódzkim koordynatorem ds. reformy – wicekurator Elżbietą Lamparską;
- 2) punktami konsultacyjnymi działającymi przy innych placówkach doskonalenia;

W ramach tych dwóch kursów prowadzono zajęcia związane z reformą oświaty, w trzech modułach:

- Projektowanie (14 godz.) - omawiano społeczny kontekst reformy, oczekiwania rynku pracy, model absolwenta, mocne i słabe strony dzisiejszej szkoły, tworzono program szkoły, zajmowano się zagadnieniami związanymi z wyborem programu nauczania oraz budową własnego programu, planowaniem procesu dydaktycznego, planowaniem wyników i metodycznym.
- Ocenianie (14 godz.) - zajmowano się celami i funkcjami oceniania, obszarami oceniania, sposobami zbierania informacji (karty obserwacji ucznia, klasy, samooceny), budowaniem własnych kart obserwacji, budową wewnątrzszkolnego systemu oceniania.
- Integracja międzyprzedmiotowa (14 godz.) - omawiano zagadnienia związane z koniecznością nauczania międzyprzedmiotowego, rolą wychowawcy w Nowej Szkole, metodyką integracji międzyprzedmiotowej, modelami integracji wiedzy, integracją międzyprzedmiotową wokół umiejętności kluczowych, budową projektu jako narzędzia integracji międzyprzedmiotowej, konstruowaniem ścieżek międzyprzedmiotowych.

Programy i scenariusze ww. zajęć zostały opracowane częściowo na podstawie materiałów trenerskich Nowej Szkoły, przez naszych edukatorów:

W związku z wprowadzoną reformą rozpoczęły się nowe formy doskonalenia - tutaj należałoby wspomnieć o 60 godzinny kursie *Nauczanie zintegrowane w klasach 1-3*. Program kursu został opracowany przez edukatora Nowej Szkoły - Elżbietę Wild - doradcę metodycznego edukacji wczesnoszkolnej. (Na terenie byłego województwa śląskiego większość nauczycieli nauczania początkowego ukończyła ww. kurs, dotychczas przeszkolono 8 grup ponad 30 osobowych). Obejmuje on:

- Projektowanie (12 godz.) - Jaka szkoła - rzeczywistość, wizja, czym jest program szkoły - próba jego budowy, jak wybierać programy nauczania i podręczniki.
- Nauczanie zintegrowane (16 godz.) - Wypracowanie, zaplanowanie rocznego planu pracy według wymagań nauczania zintegrowanego, integracja treści, integracja metod działania wokół hasła tygodniowego - ośrodki pracy w nauczaniu zintegrowanym, opracowanie dziennych ośrodków tematycznych z uwzględnieniem celów operacyjnych, opracowanie karty pracy ucznia.
- Ocenianie (12 godz.) - ocenianie w kontekście reformy - zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania szkolnego systemu oceniania, funkcje oceniania oraz ich związek z procesem uczenia się i nauczania, poznanie etapów budowy wewnątrzszkolnego systemu oceniania, poznanie różnych stylów oceniania - określenie własnego systemu wartości oceniania, dlaczego edukacja bez stopni.

Kurs „Nauczanie zintegrowane w klasach 1-3” jest oceniany przez uczestników bardzo wysoko. Ewaluacja w skali 1-10 wynosi 9,5 pkt.

W ramach przygotowania nauczycieli do nauczania blokowego (II etap edukacyjny) edukatorzy Nowej Szkoły rozpoczęły szkolenia na kursie *Nauczanie przyrody w klasach 4-6*. Szkolenie trwa 50 godzin. Do końca czerwca przeszkolono 2 trzydziestoosobowe grupy nauczycieli, a obecnie szkolą się dwie kolejne grupy.

Program kursu obejmuje:

- Komunikację w grupie (2 godz.) - grupowe podejmowanie decyzji.
- Integracja międzyprzedmiotowa (3 godz.) - projekt jako metoda nauczania.
- Ścieżki edukacyjne (12 godz.) - realizacja ścieżek międzyprzedmiotowych w nauczaniu przyrody, jak włączyć treści edukacji prozdrowotnej do przyrody na przykładzie różnych programów, edukacja ekologiczna - cele i zadania ścieżki ekologicznej, scenariusze zajęć ekologicznych w ramach programu nauczania edukacja regionalna - jak treści edukacji regionalnej włączyć w swój program nauczania, zasoby przyrodnicze okolic szkoły, tworzenie terenowych kart obserwacji,
- Umiejętności biologiczne na lekcjach przyrody (5 godz.)
- Umiejętności chemiczne na lekcjach przyrody (5 godz.)
- Umiejętności fizyczne na lekcjach przyrody (5 godz.)
- Umiejętności geograficzne na lekcjach przyrody (5 godz.)
- Metodyka nauczania zintegrowanego (5 godz.) - argumenty przemawiające za integracją nauczania, kształcenie umiejętności kluczowych.
- Przedmiotowy system oceniania (5 godz.) - funkcje i cele oceniania, operacjonalizacja celów nauczania, poziomy i kategorie
- Analiza dostępnych podręczników i zeszytów ćwiczeń (2 godz.)

Realizowane są również zapotrzebowania rad pedagogicznych z poszczególnych szkół.

W ramach szkoleń rad pedagogicznych nt. Mierzenia jakości pracy szkoły realizowany jest moduł Ocenianie w Nowej Szkole.

Rady pedagogiczne decydują - na jaki temat i ile godzinne szkolenie chcą u siebie przeprowadzić, edukatorzy Nowej Szkoły piszą program, który jest zatwierdzany przez Dyrektora ODN i realizowany.

Największe zapotrzebowanie jest na zagadnienia związane z integracją międzyprzedmiotową, a głównie ścieżkami edukacyjnymi. W związku z tak dużym zainteresowaniem tą tematyką, w listopadzie zostanie uruchomiony kurs integracji międzyprzedmiotowej, w wymiarze 30 godzin.

*Maria Grażyna Wieczorek
kierownik pracowni Nowej Szkoły*

Odbyło się w ODN

1. Kurs-Oligofrenopedagogika – rozpoczęty w r.szk. 1998/99 - zakończony listopad 1999
2. Kurs-System komputerowy Obsługi Biblioteki i jej filii "Patron"- 14.09.99r. - 16.09.99r.
3. Kurs-Nauczanie zintegrowane w kl. I-III Człuchów- 9.10.99r. -24.10.99r.
4. Kurs-Nauczanie zintegrowane w kl. I-III Słupsk - 9.10.99r. - 24.10.99r.
5. Kurs-Podstawy użytkowania Komputera IBM PC - 1.10.99r. -10.10.99r.
6. Kurs-Nauczanie zintegrowane w kl. I-III Bytów - 2.10.99r - 7.11.99r.
7. Kurs-Nauczanie przyrody w kl. IV – VI, grupa I - 8.10.99r. - 15.10.99r. i II - 3.12.99r.-11.12.99r.
8. Kurs- "Regionalizm"- Edukacja Regionalna w szkole i gimnazjum grupa I – II- 8.10.99r.-12.99r.
9. Warsztaty – Ocenianie w matematyce -30.10.99r.- 30.10.99r.
10. Kurs-Nauczanie przyrody, Człuchów- 22.10.99r.- 18.12.99r.
11. Kurs w zakresie Gimnastyki Korekcyjnej - 5.11.99r.- 12.99r.
12. Kurs-Nauczanie zintegrowane w kl. I-III Człuchów- 13.11.99r.-5.12.99r.
13. Warsztaty-Integracja międzyprzedmiotowa - 22.10.99r.
14. Kurs-Podstawy użytkowania komputera IBM PC - 5.11.99r. -14.11.99r.
15. Kurs-Mierzenie jakości pracy szkoły
16. Kurs- języka niemieckiego dla początkujących- 20.11.99r.-20.02.00r.
17. Kurs kwalifikacyjny -Wychowanie w rodzinie - 29.10.99r.- 2000r.
18. Warsztaty umiejętności wychowawczych - 16.11.99r.- 19.11.99r.
19. Kurs-Ocenianie w matematyce, Lębork - 6.11.99r.- 6.11.99r.
20. Kurs-Ocenianie w matematyce, Bytów -13.11.99r.- 13.11.99r.
21. Kurs pomiaru dydaktycznego, Ustka - 26.11.99r.- 5.12.99r.
22. Prawa dziecka w szkolnej demokracji -5.11.99r. - 5.12.99r.
23. Prawa dziecka w szkolnej demokracji -12.11.99r. - 20.12.99r.
24. Kurs-Ścieżki edukacyjne, Władysławowo -19.11.99r.- 20.12.99r.
25. Kurs obsługi biblioteki MOL - 5.11.99r. -12.12.99r.
26. Kurs-Rola nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych w relacji zadań dotyczących Reformy Edukacyjnej -22.11.99r.- 5.12.99r.
27. Kurs - Ścieżki edukacyjne w II etapie nauczania - 17.12.99r. -18.12.99r.
28. Warsztaty dla konsultantów i doradców: "Wstępne koncepcje sprawdzianów i egzaminów oraz projekty standardów" - 2.12.99r.

Ewa Misiewicz
konsultant ds. doskonalenia nauczycieli

Szkolenia wyjazdowe pracowni

Wymiana doświadczeń

Z inicjatywy kierownika Pracowni Edukacji Wczesnoszkolnej i Wychowania nauczyciele konsultanci i doradcy metodyczni ze Słupska spotkali się 15 listopada 1999 r. ze swoimi odpowiednikami w CEN w Gdańsku. Celem spotkania była wymiana doświadczeń we wdrażaniu reformy oświaty.

Zebrań otworzyła *wicedyrektor CEN p. Maria Narożna*. Przedstawiła ona strukturę i działalność Centrum, w tym formy doskonalenia nauczycieli. Następnie konsultanci CEN - przedmiotowi i problemowi - zaprezentowali swój warsztat pracy. Członkowie Pracowni Edukacji Wczesnoszkolnej i Wychowania w słupskim ODN przedstawili swój dorobek w zakresie wdrażania reformy oświaty. Po dyskusji, w której brali udział konsultanci i doradcy: edukacji wczesnoszkolnej, wychowania fizycznego, sztuki (muzyki i plastyki), terapii pedagogicznej, pedagogiki, wychowania rodzinnego - uczestnicy spotkania pracowali wspólnie w grupach roboczych (według specjalności).

Gospodarze spotkania - konsultantki *K. Maternicka i L. Smentek* - zapoznały gości z bazą lokalową (budynkiem) Centrum, a także mieszczących się pod wspólnym dachem - Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej, Kolegium Językowego, bazy noclegowo - żywieniowej. Najdłużej zatrzymaliśmy się w księgarni WSIP, bogato zaopatrzonej w książki szkolne.

Spotkanie zakończyło się wspólnym obiadem i popołudniową rozmową przy kawie.

Alicja Nykiel
kierownik Pracowni Edukacji Wczesnoszkolnej
i Wychowania w ODN w Słupsku

Poznanie regionu

Członkowie pracowni: Edukacji Wczesnoszkolnej i Wychowania oraz Informacji Edukacyjnej i Wydawnictw uczestniczyła w wycieczce szkoleniowej. Celem wyjazdu było poznanie regionu kaszubskiego oraz zapoznanie się z zagadnieniem regionalizmu w nauczaniu. Trasa wycieczki wiodła do Brus, Wiela i Pelplina.

W Kaszubskim L O w Brusach informacje o szkole przekazał jej dyrektor, a funkcję przedmiotu: mowa i piśmiennictwo kaszubskie przybliżyła nauczycielka Wanda Kiedrowska wraz z grupą wyróżniających się uczniów. Przedmiot ten nauczany jest, na podstawie zatwierzonego przez MEN programu, w wymiarze: 2 g. tygodniowo w klasie I i II oraz 1 g. tygodniowo w klasie III i IV. Uczniowie korzystają z podręcznika - wypisów. Ponadto liceum w Brusach uczestniczy w konkursach: „Młode talenty”, „Rodno mowa”, w literackich itp. Przekazano nam tomik wierszy uczniowskich. W Brusach, prócz tego, uczestnicy wycieczki zapoznali się z sylwetką (zatrzymując się przed pomnikiem) pisarza i działacza kaszubskiego Jana Karnowskiego oraz zwiedzili kościół zbudowany w stylu neoklasycystycznym.

W Wielu zwiedzano kościół, cmentarz oraz (częściowo) Kalwarię. Wieś ta jest miejscem urodzenia wybitnego poety i działacza kaszubskiego z XIX wieku - Hieronima Derdowskiego (w 1957 roku odsonięto tam ponownie pomnik autora epepei kaszubskiej).

W Pelplinie zapoznano się z zabytkową (pocysterską) katedrą - muzeum. Ważniejsze informacje o budowli i zabytkowym wnętrzu przekazał kleryk z Wyższego Seminarium Duchownego.

Jan Tyborczyk
kierownik Pracowni Informacji Edukacyjnej

Ogólnopolska konferencja bibliotekarzy

17 listopada 1999r. zostaliśmy zaproszeni do MEN na Ogólnopolską Konferencję poświęconą *Roli współpracy bibliotek pedagogicznych i szkolnych na rzecz nauczycieli i uczniów w nowoczesnym systemie edukacji*.

Bardzo nas usatysfakcjonowało poważne potraktowanie roli, miejsca i znaczenia bibliotek szkolnych i pedagogicznych w reformowanym systemie oświaty.

Konferencję otworzył Podsekretarz Stanu w MEN mgr Wojciech Książek. Następnie wysłuchano wystąpień:

- przedstawiciela Departamentu Kadr, Szkolenia i Organizacji w Ministerstwie Edukacji Narodowej na temat zmian w Karcie Nauczyciela
- p.o. Dyrektora Departamentu Doskonalenia Nauczycieli w Ministerstwie Edukacji Narodowej mgr Andrzeja Pery - „Rola bibliotek pedagogicznych w zreformowanym systemie oświaty”
- Wicedyrektora Departamentu Ekonomiki Oświaty mgr Grażyny Kidy - Finansowanie Bibliotek.
- Dyrektora Departamentu Kształcenia i Wychowania mgr Edwarda Janiszewskiego - „Rola i zadania biblioteki szkolnej w reformie systemu edukacji”
- Prezesa Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich mgr Barbary Tomkiewicz - „Działania podjęte przez Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich” na przestrzeni ostatniego roku.

Po wysłuchaniu ww. referatów był czas na dyskusję.

Odbyły się spotkania warsztatowe w grupach w celu wypracowania wniosków na temat działań, koniecznych do nawiązania ścisłej współpracy między bibliotekami: • przedstawiciele bibliotek pedagogicznych - wypracowanie wniosków na temat roli biblioteki pedagogicznej w realizacji zadań wynikających z wdrażania reformy systemu edukacji (prowadzenie p.o. Dyrektora Departamentu Doskonalenia Nauczycieli mgr Andrzej Pery); • przedstawiciele bibliotek publicznych - omówienie możliwości współpracy bibliotek publicznych i szkolnych (prowadzenie przedstawicieli MKiS); • przedstawiciele bibliotek szkolnych - wypracowanie propozycji standardów wyposażenia bibliotek szkolnych i zatrudniania nauczycieli bibliotekarzy oraz rola bibliotek w różnych typach szkół (prowadzenie mgr Edward Janiszewski - Dyrektor Departamentu Kształcenia i Wychowania); • omówienie zadań wynikających ze sprawowania nadzoru pedagogicznego nad bibliotekami szkolnymi i pedagogicznymi przez kuratoria oświaty (prowadzenie Dyrektor Biura Nadzoru mgr Elżbieta Kielbasińska).

Wspólne spotkanie w celu przedstawienia wypracowanych wniosków zostało zamknięte wieloma - sprzyjającymi rozwojowi bibliotek szkolnych i pedagogicznych wnioskami, które opublikowane zostaną w kolejnym zeszycie Biblioteczki reformy.

Maria Pietryka
Mariola Łukasik

Załącznik: Zmiany proponowane przez MEN w ustawach -o systemie oświaty i o bibliotekach

Biblioteki szkolne - biblioteki wiejskie

Druga nowelizacja ustawy o systemie oświaty przewiduje ujednoczenie zapisu w obu ustawach - *w każdej szkole publicznej jest prowadzona biblioteka szkolna*

Lokal

Taki zapis wymusza konieczność zorganizowania biblioteki **szkolnej w każdej szkole** wiejskiej. To oznacza, że trzeba przeznaczyć takie pomieszczenie /pomieszczenia/ na bibliotekę aby zmieścił się w nim księgozbiór (magazyn zbiorów piśmienniczych i niepiśmienniczych) oraz jeden oddział szkolny, bowiem zasadniczy wpływ na możliwość realizacji zadań biblioteki mają uwarunkowania organizacyjne. Przyjmując powyższe założenia można postulować, jako wariant minimalny, biblioteka składająca się z magazynu - wypożyczalni, czytelnicy, pracowni do zajęć indywidualnych z dokumentami drukowanymi i audiowizualnymi. Minimalna wielkość czytelnicy to 30-35 miejsc - tyle ile wynosi normatyw ilości uczniów w jednej klasie; minimalna wielkość całego kompleksu bibliotecznego - to około 100 m² /średnia powierzchnia dwóch sal lekcyjnych/

Normatywy zatrudnienia

Obowiązujące dotychczas normatywy zatrudnienia, uzależniające etat bibliotekarza od ilości uczniów i woluminów przy bardzo zróżnicowanych ilościowo księgozbiorach i licznych małych szkołach, **zwłaszcza na wsi** są główną przyczyną braku etatowych pracowników w bardzo wielu bibliotekach szkolnych w kraju. Opieka nad biblioteką w formie dodatkowych zajęć dla nauczyciela nie może być uznana za pracę pełnowartościową i odpowiadającą wymaganiom stawianym współczesnej bibliotece szkolnej.

Szczególnie w szkołach wiejskich obowiązujące normy zatrudnienia w bibliotece winny być na tyle elastyczne, aby uwzględniły charakter regionu, środowiska, ogólną infrastrukturę kulturalną.

Normy finansowe dla bibliotek szkolnych

Współczesne metody budowy norm finansowych dla bibliotek szkolnych rezygnują, z określania wysokości budżetu w liczbach bezwzględnych. Spowodowane jest to ciągłym wzrostem kosztów kształcenia i cen materiałów bibliecznych, co wpływa na konieczność stałego aktualizowania przyjmowanych ustaleń. Sprawą do rozwiązania jest opracowanie normy finansowej dla biblioteki szkolnej; norma ta powiązana ze średnimi, rocznymi kosztami kształcenia ucznia lub średnią ceną jednostki zbioru bibliotecznego będzie odpowiednia dla realnych potrzeb biblioteki. Określenie normy finansowej jest ściśle związane z normatywami ilościowego gromadzenia zbiorów w bibliotece szkolnej.

Księgozbiór

Strukturę rzeczową i formalną zbiorów biblioteki szkolnej określają wymagania realizowanego procesu dydaktyczno-wychowawczego. Podstawą do ustalania struktury gromadzonych zbiorów jest:

- analiza obowiązujących programów nauczania w danym typie szkoły / wymagana lektura, materiały pomocnicze, środki dydaktyczne - dla poszczególnych zajęć edukacyjnych/ ,

- analiza programu wychowania,
- analiza założeń metodyki nauczania poszczególnych zajęć edukacyjnych.

Zbiór podstawowy dla biblioteki szkolnej powinien obejmować dwie grupy materiałów:

- materiały piśmiennicze /drukowane, książkowe/ jak: /słowniki, encyklopedie, podręczniki i programy szkolne, lektura podstawowa i uzupełniająca do języka polskiego, wydawnictwa popularno- naukowe będące lekturą uzupełniającą do poszczególnych zajęć edukacyjnych, literatura piękna dla dzieci i młodzieży, dorosłych, podstawowe wydawnictwa z psychologii, filozofii, socjologii, pedagogiki, dydaktyk szczegółowych, stanowiące pomoc w pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczycieli, czasopisma dla uczniów i nauczycieli,
- materiały nieksiążkowe jak: mapy, atlasy, materiały ikonograficzne, taśmy magnetofonowe i magnetowidowe, programy komputerowe, przekazy multimedialne na CD ROMach i inne.

Każda biblioteka szkolna kształtować powinna swój szczególny profil zbiorów, który powinien uwzględniać następujące elementy:

- różnice regionalne,
- profil szkoły,
- środowisko domowe uczniów,
- specyfikę szkół wiejskich,
- liczbę uczniów w szkole,
- dostępność do najbliższej biblioteki publicznej i pedagogicznej.

W bibliotekach wiejskich należy dodatkowo uwzględnić swoiste potrzeby użytkownika: małą ilość czasu /dojazdu, obciążenie pracą fizyczną/, niewielkie księgozbiory własne uczniów, zapotrzebowanie na literaturę rolniczą. W bibliotekach tych szczególne znaczenie ma właściwie dobrany i rozbudowany księgozbiór podręczny, zestaw fachowej literatury rolniczej oraz zbiór wydawnictw pedagogicznych dla rodziców.

Opracowała- Halina Kowalczyk

Uwaga!

Pomorskie Kuratorium Oświaty w Gdańsku opublikowało **Informator konkursów przedmiotowych**.

Zawiera m.in. Regulamin Konkursów Przedmiotowych organizowanych przez Pomorskiego Kuratora Oświaty we współpracy z CEN w Gdańsku i ODN w Słupsku oraz regulaminy szczegółowe; terminarz i miejsca eliminacji rejonowych (powiatowych) i wojewódzkich, składy wojewódzkich komisji konkursowych.

Studia podyplomowe Sztuka – muzyka z plastyką

Katedra Wychowania Muzycznego WSP w Słupsku informuje o rekrutacji na studia podyplomowe **Sztuka – muzyka z plastyką**. Termin rekrutacji do 15 stycznia 2000r., początek zajęć – luty 2000r. Studia adresowane są do absolwentów studiów magisterskich muzycznych, plastycznych i pedagogicznych (nauczanie początkowe, wychowanie przedszkolne, pedagogika kulturalno-oświatowa, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza) pragnących uzyskać uprawnienia do nauczania przedmiotu *Sztuka* w szkolnictwie ogólnokształcącym.

Głównym celem studiów jest uzupełnienie wiedzy i umiejętności zawodowych w zakresie nauczanego przedmiotu w kontekście zmian wynikających z reformy szkolnictwa oraz: * przygotowanie absolwentów studiów z zakresu zintegrowanych treści przedmiotu *Sztuka* w szkole podstawowej i gimnazjum, * opanowanie specyficznych umiejętności i wiedzy z muzyki i plastyki, * opanowanie nowoczesnych technologii kształcenia i wychowania, * opanowanie umiejętności tworzenia programów i przygotowania treści nauczania do blokowego przedmiotu *Sztuka*.

Absolwent studiów powinien być wyposażony w umiejętność samodzielnej pracy w ramach przedmiotu *Sztuka* obejmującego dotychczasowe treści dawnych przedmiotów *muzyki i plastyki*.

Program studiów opierać się będzie na blokach tematycznych:

Blok pedagogiczno – metodyczny – teoria wychowania estetycznego, sprawdzanie i ocenianie osiągnięć w *Sztuce*, dydaktyka muzyki, dydaktyka plastyki, integracja treści plastycznych i muzycznych.

Blok muzyczny – historia muzyki z literaturą, słuchanie i analiza muzyki, zasady muzyki (dla absolwentów studiów nie muzycznych), śpiew, ruch z muzyką, muzykowanie zespołowe.

Blok plastyczny – historia sztuki, analiza dzieł sztuki, kompozycja brył i płaszczyzn, rysunek, malarstwo, rzeźba, współczesna kultura plastyczna.

Czas trwania studiów: 2 semestry (270 godzin). Nauka odbywać się będzie na terenie WSP w Słupsku raz w miesiącu w dni wolne od obowiązków szkolnych nauczyciela (piątek wieczorem, sobota, niedziela). O przyjęciu na studia decyduje kolejność zgłoszeń. **Dodatkowych informacji** udziela sekretariat Katedry Wychowania Muzycznego WSP – ul. Partyzantów 27, tel. (059) 842-51-21 lub kierownik studiów dr Jarosław Chaciński tel. (059) 843-43-03.

Olimpiady, konkursy

Interpretacje maturalne '99

Sekretarz stanu, Irena Dzierzgowska wręczyła (3 listopada br.) nagrody ogólnopolskiego konkursu na najlepszą pracę maturalną - „Interpretacje maturalne '99”. Konkurs ogłosiły Ministerstwo Edukacji Narodowej i Miesięcznik Edukacyjny „Perspektywy”. Celem konkursu było wyróżnienie najlepszych prac maturalnych poświęconych analizie i interpretacji tekstu literackiego. Każda szkoła mogła nadesłać jedną pracę. Na konkurs wpłynęło ponad 60 prac.

Nagrodę Główną MEN, ufundowaną przez sekretarza stanu - Irenę Dzierzgowską, otrzymała **Paulina Giersz** z LXIV LO im. St. I. Witkiewicza w Warszawie (obecnie studentka I roku psychologii Uniwersytetu Warszawskiego). Nauczyciel prowadzący - mgr Małgorzata Brudzyńska.

Nagrodę Miesięcznika Edukacyjnego „Perspektywy” otrzymał **Wojciech Makowski** z XXVI LO im. K. Baczyńskiego w Łodzi (obecnie student I roku prawa Uniwersytetu Łódzkiego). Nauczyciel prowadzący - mgr Dorota Adamusiak.

Wyróżnienie główne Mazowieckiego Kuratora Oświaty otrzymała **Anna Rosa** z VII LO im. J. Słowackiego w Warszawie (obecnie studentka I roku kulturoznawstwa Uniwersytetu Warszawskiego). Nauczyciel prowadzący - mgr Małgorzata Długolecka-Lorska.

Wyróżnienie główne Łódzkiego Kuratora Oświaty otrzymała **Magdalena Jabłkowska** z I LO im. M. Kopernika z Łodzi (obecnie „podwójna” studentka kulturoznawstwa oraz socjologii na Uniwersytecie Łódzkim). Nauczyciel prowadzący - mgr Liliana Szymańska.

Wyróżnienie specjalne Śląskiego Kuratora Oświaty otrzymali: **Dariusz Wylon** z IV LO im. Komisji Edukacji Narodowej w Bielsku-Białej (obecnie student I roku prawa na Uniwersytecie Śląskim). Nauczyciel prowadzący - mgr Antonina Matuszczak; **Aleksandra Pawelczak** z III LO im. S. Batorego w Chorzowie (obecnie studentka w Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą). Nauczyciel prowadzący - mgr Aleksandra Kurek.

Wyróżnienie specjalne Podlaskiego Kuratora Oświaty otrzymał **Igor Iwaniuk** z II LO z Białoruskim Językiem Nauczania w Hajnówce (obecnie student I roku Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych Uniwersytetu Warszawskiego). Nauczyciel prowadzący - mgr Elżbieta Mikłaszewicz.

„Gimnazjum moich marzeń” - finał i laureaci konkursu

15 października w Warszawie ogłoszone zostały wyniki konkursu „Gimnazjum moich marzeń”. Ministerstwo Edukacji Narodowej ogłosiło ten konkurs wśród wszystkich szóstoklasistów w ubiegłym roku szkolnym. Uczestnicy mogli zgłaszać prace literackie, plastyczne, utwory muzyczne. Konkurs składał się z trzech etapów: szkolnego, wojewódzkiego i ogólnopolskiego.

Uczestnicy konkursu z całej Polski przygotowali: 4.313 prac literackich, 3.220 prac plastycznych i 70 utworów muzycznych. Wzięło w nim udział 7600 uczniów. Zgodnie z regulaminem, komisje powołane przez Kuratorów Oświaty zakwalifikowały do finału po pięć prac z każdego województwa. O tytuły laureatów ubiegali się autorzy 80 prac.

Nagrody otrzymali:

- Michał Zięba - Szkoła Podstawowa nr 3 w Myślenicach (wiersz)
- Adam Łozowski - Szkoła Podstawowa nr 23 we Włocławku (pamiętnik)
- Dariusz Grabarczyk - Szkoła Podstawowa nr 1 w Kole (utwór literacki)
- Zuzanna Halicka - Szkoła Podstawowa nr 7 w Stalowej Woli (opowiadanie)
- Jacek Piątek - Szkoła Podstawowa nr 20 we Włocławku (piosenka)

Jury przyznało także cztery wyróżnienia:

- Karolina Iskierska - Szkoła Podstawowa nr 3 w Piotrkowie Trybunalskim (praca literacka)
- Grażyna Gończar - Szkoła Podstawowa nr 2 w Chojnicach (praca literacka)
- Iwona Sobieraj - Szkoła Podstawowa nr 66 w Gdańsku (praca literacka)
- Robert Procha - Szkoła Podstawowa nr 40 w Gdyni (praca plastyczna)
- Aleksander Siewert - Szkoła Podstawowa nr 2 w Gdańsku (praca plastyczna)

Decyzję w tej sprawie podjęło jury powołane przez Ministra Edukacji Narodowej w składzie: Krystyna Pałyga-Stańczak - przewodnicząca jury, MEN, Jerzy Borowiec - Gimnazjum przy Łazienkach Królewskich, Janusz Kołoniczki - Stołeczne Centrum Edukacji, Ewa Kołodin - Mazowieckie Kuratorium Oświaty, Gabriella Miłowska - Stołeczne Centrum Edukacji Kulturalnej, Barbara Sochal - Ministerstwo Edukacji Narodowej, Elżbieta Świdzka - XLVII LO im. Wyspiańskiego w Warszawie, Magdalena Boryczko - Górska - SCEK.

Trójkę laureatów konkursu „Gimnazjum moich marzeń” wyłoniło także dziecięce jury, któremu przypadły do gustu prace literackie Zuzanny Halickiej i Karoliny Iskierskiej. Dzieciom podobała się również praca plastyczna Roberta Prochy.

Konkurs o Stanisławie Moniuszce

W związku z bardzo dużym zainteresowaniem ubiegłorocznym konkursem zorganizowanym przez nauczycieli Sekcji Teorii w Państwowej Szkole Muzycznej I i II st. w Słupsku dla uczniów szkół podstawowych pragniemy kontynuować konkurs pt. „Poczet kompozytorów polskich”.

W tym roku szkolnym konkurs poświęcony będzie życiu i twórczości Stanisława Moniuszki. Impreza odbędzie się **28 kwietnia 2000 r.** w PSM I i II st. im. I.J.Paderewskiego w Słupsku przy ul. Szczecińskiej 106. W konkursie mogą wziąć udział uczniowie klas gimnazjalnych oraz klas VIII szkół podstawowych. Daną szkołę mogą reprezentować tylko trzy osoby. Termin zgłaszania kandydatów - do **24 marca 2000 r.** na specjalnych drukach. Dla zwycięzców przewidziane są nagrody, a dla każdego z uczestników dyplomy uczestnictwa. Szczegółowe informacje o konkursie można uzyskać w sekretariacie szkoły - osobiście lub pod numerem telefonu 8432-861. Serdecznie zapraszamy

*dr Ewa Kumik
Dyrektor Państwowej Szkoły Muzycznej
I i II st. w Słupsku*

Muzyka Chopina i wiersze

W Szkole Podstawowej nr 5 w Bytowie dnia 19.10.1999r. odbyła się uroczystość poświęcona pamięci Fryderyka Chopina z okazji 150 rocznicy Jego śmierci. W ten sposób społeczność uczniowska i nauczyciele SP 5 pragnęły włączyć się w nurt obchodów Międzynarodowego Roku Chopinowskiego i złożyć hołd naszemu wielkiemu pianście i kompozytorowi. Mottem tej imprezy stały się słowa Cypriana Kamila Norwida, wypowiedziane po śmierci kompozytora: „Rodem Warszawianin, Sercem Polak, a talentem świata obywatel”.

Był to koncert przy świecach, prezentujący życie i twórczość Fryderyka Chopina, na którym uczniowie mogli poznać biografię wielkiego kompozytora, przedstawioną przez dwóch narratorów, posłuchać nastrojowych wierszy o Nim i przede wszystkim posłuchać przepięknej muzyki Chopina, zarówno odtworzonej z płyt CD, jak i na żywo w wykonaniu jednej z uczennic z klas VIII.

Muzyka Chopina stworzyła wyjątkowy nastrój i wspałała oprawę dla recytacji pięknych wierszy Wandy Chotomskiej, Czesława Janczarskiego, Teodora Goździkiewicza, Włodzimirza Słobodnika, Ludwika Jerzego Kerna. Słuchaczy oczarowały walce, nokturny, polonezy, mazurki, preludia (przepiękne Preludium Deszczowe), etiudy (także Etiuda Rewolucyjna), fragmenty koncertu e-moll. Muzyka najmocniej poruszyła serca naszych słuchaczy, którymi było grono uczniów z klas V wraz z panią od muzyki, dziećmi młodszymi oraz Dyrektora Szkoły.

Przedstawienie przygotowano w bibliotece szkolnej pod kierunkiem mgr Barbary Gnicewicz-Wesierskiej i mgr Danuty Błaskowskiej przy udziale 16 uczniów z klas V i VI.

Tłem imprezy była wystawka poświęcona pamięci Fryderyka Chopina prezentująca portrety kompozytora, wydawnictwa informacyjne, albumy i monografie poświęcone Chopinowi, nuty Jego utworów, zdjęcia, plakaty, napisy.

Występ uczniów z SP 5 został zauważony przez bytowskie media, ponieważ „Piątka” jako jedyna ze szkół z Bytowa tym skromnym koncertem oddała hołd Fryderykowi Chopinowi. Informacje o nim ukazały się w lokalnej prasie, a fragmenty imprezy zostały wyemitowane w Kronice Bytowa w lokalnej TV.

*Jerzy Jobczyk
Dyrektor Szkoły*

II Międzypowiatowy Konkurs Plastyczny „Okno”

• Organizatorem konkursu jest Biuro Wystaw Artystycznych w Słupsku. • W konkursie mogą brać udział uczniowie wszystkich szkół średnich z terenu dawnego województwa słupskiego.

• Konkurs artystyczny pt. „Okno” jest pomyślany jako impreza cykliczna, przeprowadzana raz w roku pod tym samym tytułem, który należy rozumieć w szerokim tego słowa znaczeniu np. jako subiektywne spojrzenie na rzeczywistość. Temat sam w sobie jest bardzo bogaty w treści, a organizatorzy poddając go analizie młodym ludziom, liczą na inwencję twórczą i nieprzebrane zasoby wyobraźni. Pragniemy aby temat prac pozostał ten sam przez kilka lat, natomiast co roku zmieniać się będzie technika realizowanych pomysłów oraz podtytuł. W roku 2000 będzie to konkurs rysunkowy pt. „Okno – mój pejzaż wewnętrzny”

• Wszystkie techniki rysunkowe (ołówek, tusz, węgiel, itp.). Format prac: 100x70 lub 50x35 (do wyboru). • Każdy z uczestników może nadesłać do trzech prac.

• Prace należy nadsyłać na adres Biuro Wystaw Artystycznych, ul. Partyzantów 31a, 76-200 Słupsk, lub dostarczyć osobiście do siedziby BWA na ten sam adres. Prace należy dostarczyć w terminie do 10 maja 2000 roku. Każda praca powinna na odwrocie zawierać podstawowe dane o autorze (drukowanymi literami): imię i nazwisko, wiek, adres domowy, numer telefonu jak też nazwę i adres szkoły do której uczęszcza autor.

• Jury powołane przez organizatora oceni prace i ogłosi wyniki w miesiącu czerwcu 2000 roku. Laureaci otrzymują pisemne zawiadomienia o wynikach konkursu. Wyniki będą również podane w prasie lokalnej. Wręczenie nagród laureatom nastąpi na wernisazu wystawy pokonkursowej w czerwcu 2000 roku, która odbędzie się w słupskiej Baszcie Czarownic przy ul. F. Nullo.

• Organizator nie będzie odsyłać prac, które zostaną dostarczone na konkurs. Prace będzie można odebrać osobiście w siedzibie BWA w terminie do dziesięciu dni od daty zakończenia wystawy pokonkursowej. Prace nieodebrane w wyznaczonym terminie przechodzą na własność organizatora. • BWA zastrzega sobie możliwość drukowania i rozpowszechniania prac w celach reklamowych konkursu bez uiszczania honorarium autorskiego autorom wybranych prac.

II Międzypowiatowy Konkurs Wiedzy o Sztuce

• **Organizatorem** konkursu jest Biuro Wystaw Artystycznych w Słupsku. • **Celem** Konkursu jest: * rozwijanie i pogłębianie zainteresowań młodzieży sztuką (plastyką) polską i obcą; * przygotowanie do podjęcia studiów wyższych w zakresie dyscyplin związanych z plastyką.

• Uczestnikiem konkursu może być każdy uczeń szkoły średniej z terenu dawnego województwa słupskiego, który interesuje się sztuką (plastyką), posiada wiedzę z tej dyscypliny, wykazuje się umiejętnością rozumienia zagadnień sztuki na tle dyscypliny, wykazuje się umiejętnością rozumienia zagadnień sztuki na tle epoki oraz orientuje się w problematyce bieżącego życia plastycznego.

• Zakres wymaganej wiedzy od uczestników konkursu: * znajomość sztuki (architektura, rzeźba, malarstwo) od starożytności aż po czasy najnowsze (zakres nie wykracza poza sztukę europejską); * na podstawie reprodukcji (ilustracji, przezroczycy) umiejętność rozpoznawania epoki, stylu, kierunku, techniki lub konkretnego dzieła, podanie tytułu czy nazwiska artysty; * od uczestników oczekuje się samodzielnego analizowania dzieł sztuki i ich interpretacji w powiązaniu z wiedzą historyczną o epoce.

• Przygotowanie do konkursu (wykłady, konsultacje) prowadzone są przez specjalistów z różnych ośrodków naukowych z całej Polski i odbywają się raz w miesiącu w Galerii Kameralnej w Słupsku przy ul. Partyzantów 31a.

• Eliminacje są dwuetapowe: I etap – eliminacje wstępne (testy) – luty, II etap – finał konkursu (odpowiedzi ustne) – kwiecień. Zakończenie konkursu – rozdanie dyplomów i nagród nastąpi w miesiącu czerwcu 2000 roku.

• Uczniowie przystępujący do konkursu winni dokładnie zapoznać się z regulaminem konkursu. Wszyscy uczniowie, zainteresowani konkursem proszeni są o zgłoszenie chęci wzięcia udziału, osobiście w Biurze Wystaw Artystycznych w Słupsku przy ul. Partyzantów 31a lub telefonicznie numer (059) 84-225-674, fax. (059) 84-11-949 do 20.01.2000 roku.

• Eliminacje wstępne: (testy)- sprawdzian obejmuje 20 zadań z wiedzy o sztuce o zakwalifikowaniu do finału decyduje komisja powołana przez organizatorów, która pisemnie (na adres domowy) bądź telefonicznie poinformuje uczniów o zakwalifikowaniu się do finału. Informacja dotycząca eliminacji wstępnych konkursu ukaże się w prasie lokalnej.

• Finał konkursu: * finaliści są zobowiązani napisać jedną recenzję z dowolnie wybranej wystawy w okresie od stycznia do kwietnia, organizowanej przez Biuro Wystaw Artystycznych w swoich trzech salonach wystawienniczych tj. Galerii Kameralnej, Baszcie Czarownic bądź Bałtyckiej Galerii Sztuki w Ustce; * dostarczenie recenzji do Biura Wystaw Artystycznych w Słupsku do dnia 10 kwietnia 2000 roku; * w finale konkursu, uczestnicy będą odpowiadali ustnie na trzy pytania; * finał konkursu odbędzie się po 10 kwietnia w Galerii Kameralnej w Słupsku przy ul. Partyzantów 31a; * odpowiedzi ustne finalistów będzie oceniać jury, powołane przez organizatorów; * zwycięscy trzech

pierwszych miejsc otrzymają nagrody; * nazwiska finalistów oraz krótka notatka z przebiegu konkursu ukaże się w prasie lokalnej.

Szczegółowe informacje dotyczące konkursu (wykładów, lektur) można uzyskać w Biurze Wystaw Artystycznych w Słupsku przy ul. Partyzantów 31a lub pod numerem telefonu (059) 84-25-674.

Lektury podstawowe:

- J. Białostocki, Sztuka cenniejsza niż złoto, t. I-II, Warszawa 1969 i następne wyd.
- E. Gombrich, O sztuce, Warszawa 1997
- M. Levey, Od Giotta do Cezanne'a, Zarys historii malarstwa zachodnio-europejskiego, Warszawa 1987
- Ch. Lloyd, Historia sztuki, Warszawa 1997
- P. Meyer, Historia sztuki europejskiej, t. I-II, Warszawa 1973
- N. Pevsner, Historia architektury europejskiej, Warszawa 1976
- K. Piwocki, Dzieje sztuki w zarysie, Warszawa 1978
- M. Porębski, Dzieje sztuki w zarysie (od paleolitu po wieki średnie), Warszawa 1976
- M. Porębski, Dzieje sztuki w zarysie (wiek XIX i XX), Warszawa 1988
- M. Rzepińska, Siedem wieków malarstwa europejskiego, Warszawa 1979
- Redakcja P. Trzeciak, Sztuka Świata, t. I-X, Warszawa 1989-1996
- K. Zwolińska, Mała historia sztuki, Warszawa 1997

Lektury uzupełniające:

- K. Michałowski, Nie tylko piramidy, Warszawa 1966
- K. Michałowski, Jak Grecy tworzyli sztukę, Warszawa 1970
- A. Mierzejewski, Sztuka starożytnego Wschodu, t. I-II, Warszawa 1980
- G. Ch. Picard, Sztuka rzymska, Warszawa 1975
- A. Bochnak, Historia sztuki średniowiecznej, Warszawa 1973
- G. Henderson, Wczesne średniowiecze, Warszawa 1987
- H. Honour, Neoklasycyzm, Warszawa 1972
- N. Pevsner, Pionierzy współczesności, Warszawa 1979
- T. Richardson, N. Stangos, Kierunki i tendencje sztuki nowoczesnej, Warszawa 1980
- A. Kotula, P. Krakowski, Malarstwo, rzeźba, architektura, Warszawa 1976
- U. Czartoryska, Od pop-artu do sztuki konceptualnej, Warszawa 1973
- T. Dobrowolski, Sztuka polska, Kraków 1974
- Praca zbiorowa, red. T. Dobrowolski, Historia sztuki polskiej, t. I-III, Kraków 1962

Polecamy:

Nasze dziedzictwo. Szczegółowy program humanistycznego bloku tematycznego dla klas I-III gimnazjum.

Numer programu DKW-4014-177/99

Wydawnictwo Edukacyjne Agmen,
Warszawa 1999.

XVI Ogólnopolski Konkurs Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży Gimnazjalnej

Zamierzeniem XVI konkursu organizowanego przez niedawną jeszcze „czwórka”, a obecnie Gimnazjum Nr 2 w Słupsku, w roku szkolnym 1999/2000 obejmującego również literacką twórczość młodzieży gimnazjalnej, jest - jak dotychczas - rozbudzanie wyobraźni, premiowanie wrażliwości współczesnego ucznia, odsłanianie świeżości i wnikliwości dziecięcego spojrzenia na otaczającą nas rzeczywistość, na świat, który bez marzeń byłby szary, bury i nijaki, inspirowanie zainteresowania literaturą także poprzez własne w niej uczestnictwo.

Nawet jeżeli niewielu z naszych laureatów będzie piślało przez całe życie, to i chwilowa przygoda z piórem jest bardzo cenna, gdyż pomaga patrzeć na świat i dostrzegać to wszystko, co dostrzec trudno bez konieczności pochylenia się nad kartką papieru. Takie słowa jak: pocałować gwiazdę, sprowadzić srebrny deszcz, chwycić obłoki padają tylko w przygodzie pisania!

XVI Konkurs Literackiej Twórczości Dziecięcej to już na pewno kawałek historii i dla tych uczniów, których cudowny wiek nie przekroczył jeszcze bariery piętnastu lat, i dla ich rówieśników - dzisiaj prawników, lekarzy, socjologów, muzyków, nauczycieli - sprzed szesnastu lat, i dla związanych z nim dorosłych - jurorów, sponsorów, wiernych przyjaciół i tak sławnych sprzymierzeńców młodych literatów jak Wanda Chotomska, Zofia Beszczyńska, Emilia Waśniowska, Edward Lutczyn. Jego ogólnopolski zasięg to niewątpliwie zasługa Nauczycieli Polonistów i Was - Drodzy Nauczyciele Bibliotekarze - inspirujący i otaczający troskliwą opieką, młode talenty literackie. Dziękujemy gorąco za przynoszącą tak rewelacyjne efekty Państwa pracę i sukces zaufania, jakim obdarzyli Was najmłodszy twórcy powierając swoją najbardziej osobistą przygodę - własne pisanie.

Dzięki Państwu na XV KLTDz wpłynęła rekordowa liczba prac - ponad 5 tysięcy wierszy i opowiadań 3.700 autorów ze 180 szkół podstawowych z całej Polski. Społecznie pracując jury, po wykonaniu ogromnej pracy wyłoniło aż 40 laureatów i 204 wyróżnienia.

Konkurs, w którym wyróżniono 244 młodych twórców z całej Polski - stał się imprezą ogólnopolską także dlatego, iż jego idea i poważne, uroczyste traktowanie wrażliwego dziecka - bardzo często mającego ogromne problemy w domu rodzinnym - spodobały się i młodym mistrzom (pióra) i nauczycielom, dyrektorom szkół, wójtom, burmistrzom, prezydentom miast, którzy partycypują w kosztach podróży dzieci z Wieliczki, Sanoka, Krakowa, Katowic i wielu innych bardzo odległych miejscowości do Słupska - na kilkugodzinne spotkanie w Teatrze Impresaryjnym, będące i doskonałą dla młodzieży zabawą - dzięki obecności oddanej przyjaciółki konkursu - pani Wandy Chotomskiej, i pierwszym publicznym występem na scenie - z nagrodzonym tekstem literackim.

Znamy doskonale odczucia dzieci, od piętnastu lat pokonujących tremą i wzruszenie, by odebrać nagrodę z rąk

pani Wandy Chotomskiej. Jesteśmy pewni, iż w życiu wielu z tych nagrodzonych uczniów z ponad 180 szkół podstawowych z całej Polski - był to jedyny jasny punkt. Przesyłane do organizatorów listy od polonistów i dyrektorów ukazują smutny los wielu młodych poetów, w których po raz pierwszy ktoś uwierzył i obdarzył zaufaniem.

Mamy więc za sobą wiele satysfakcjonującej pracy. Podczas uroczystego podsumowania XV KLTDz wszystkie zaproszone dzieci i ich opiekunowie otrzymali tomik wybranych wierszy i opowiadań, zatytułowanym fragmentem wiersza Arka Sadury z Tomaszowa Mazowieckiego „Licząc na skrzydła”. Wyboru tytułu dokonała znana i ukochana przez dzieci Wanda Chotomska.

Drodzy Państwo! Dziękujemy za zaufanie, obiecujemy sympatyczną uroczystość finałowa - osobisty kontakt z ulubionymi pisarzami, nagrody i publikacje tekstów dzieci w konkursowym tomiku, którego tytuł jeszcze w wyobraźni Państwa wychowanków! Obiecujemy też, że organizacyjnie rok 2000 będzie na miarę nowego tysiąclecia.

REGULAMIN KONKURSU

1. W konkursie mogą wziąć udział uczniowie klas 1-8 szkół podstawowych i gimnazjów z całej Polski.
2. Tematyka prac jest dowolna.
3. Prace konkursowe należy nadsyłać do Gimnazjum Nr 2 w Słupsku do końca stycznia 2000r. Dla pełnego obiektywizmu oceny - w kategorii poezji - każdy autor proszony jest o nadesłanie kilkuwierszy.
4. Wiersze i opowiadania powinny być podpisane następująco: imię i nazwisko autora, klasa, szkoła, imię i nazwisko prowadzącego nauczyciela lub opiekuna.
5. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpi do końca marca 2000r.
6. Prace oceniane będą w kategoriach: a) wiersze: uczniowie klas I-IV, uczniowie klas V-VI, uczniowie klas VIII i gimnazjalnych, b) opowiadania: uczniowie klas I-IV, uczniowie klas V-VI, uczniowie klas VIII i gimnazjalnych przez komisję konkursową w następującym składzie: poetki - Wanda Chotomska i Emilia Waśniowska oraz Zofia Beszczyńska - krytyk literacki, red. Czasopisma „Guliwer”, poeci i dziennikarze słupscy Jerzy Dąbrowa - Januszewski, Tadeusz Martychewicz, pracownicy naukowcy WSP - dr Marianna Borawska, dr Anna Wiech, prof. dr hab. Zbigniew Zielonka oraz nauczyciele poloniści.
7. Wręczenie nagród we wszystkich kategoriach nastąpi podczas uroczystego spotkania młodych twórców w kwietniu 2000r. w Teatrze Impresaryjnym w Słupsku. O jego terminie osoby wyróżnione i ich opiekunowie zostaną indywidualnie zawiadomieni. Obiecujemy atrakcyjne niespodzianki. Zapewniamy noclegi dla wyróżnionych dzieci i ich opiekunów.
8. Wyróżnione wiersze i opowiadania będą opublikowane w kolejnym tomiku podsumowującym konkurs, a także w prasie literackiej ogólnopolskiej i regionalnej.

Adres organizatora konkursu:

GIMNAZJUM NR 2, ul. Sobieskiego 3, 76-200 Słupsk

Maria Pietryka
doradca metodyczny ds. bibliotek szkolnych
Jolanta Wiśniewska
dyrektor SP-4 i Gimnazjum Nr 2 w Słupsku

Międzynarodowy Konkurs Matematyczny "KANGUR'2000"

Rok 2000 ogłoszony został przez UNESCO Międzynarodowym Rokiem Matematyki, a Konkurs Matematyczny "KANGUR" jest jednym z głównych akcentów obchodów. Konkurs odbywa się pod patronatem RADY EUROPY i Ministerstwa Edukacji Narodowej. Od lat cieszy się uznaniem wśród uczniów prawie wszystkich krajów europejskich i na świecie. Konkurs przeprowadzony zostanie po raz dziewiąty w Polsce, a po raz szósty w regionie śluskim (obejmuje teren byłego woj. śluskiego, tj. powiaty ślowski, lęborski, bytowski i człuchowski wraz z leżącymi na ich terenie miastami).

Informujemy, że Międzynarodowy Konkurs Matematyczny "KANGUR'2000" odbędzie się dnia 16. marca 2000r. Tego dnia uczniowie wielu krajów będą mogli zmierzyć się z trudną sztuką liczenia, logicznego myślenia i pobudzania wyobraźni - rozwiązując te same zadania. Wszystkim uczniom, którzy zadeklarują chęć udziału w Konkursie, stworzone zostają jednakowe szanse wykazania się zdolnościami.

1. Organizatorzy:

Międzynarodowy Konkurs Matematyczny "KANGUR" odbywa się pod patronatem Rady Europy i Ministerstwa Edukacji Narodowej. Inicjatorem Konkursu jest organizacja "Association Kongourou Sans Frontieres" z siedzibą w Paryżu. Organizatorem i koordynatorem Konkursu na terenie Polski jest Krajowy Komitet Organizacyjny przy Wydziale Matematyki i Informatyki UMK w Toruniu.

Prace w zakresie informacji, organizacji i nadzoru nad właściwym przebiegiem Konkursu w regionie śluskim realizowane są przez powołany w październiku 1995r. Komitet Organizacyjny Konkursu Matematycznego "KANGUR" przy ODN w Ślusk, z siedzibą przy ul. Szczecińskiej 60a.

Koordinatorem Konkursu z ramienia ww. Komitetu są: mgr Bogusława Bykowska - doradca metodyczny matematyki, mgr Jerzy Paczkowski - konsultant d/s edukacji matematycznej.

2. Cele Konkursu:

- ⇒ poszerzanie zainteresowań matematyką,
- ⇒ rozwijanie intuicji matematycznej,
- ⇒ zachęcanie uczniów do poznawania i opanowania pojęć oraz metod matematycznych,
- ⇒ wdrażanie do ścisłego, szczególnie dedukcyjnego rozumowania,
- ⇒ stosowanie matematycznego rozumowania w sytuacjach praktycznych,
- ⇒ stosowanie metod eliminacji,
- ⇒ umiejętność szacowania wyników.

3. Forma i przebieg Konkursu:

- ⇒ w Konkursie może brać udział każdy uczeń, który wyrazi chęć uczestnictwa oraz wpłaci określoną kwotę,
- ⇒ Konkurs jest imprezą "samofinansującą się"; środki finansowe na organizację Konkursu i nagrody pochodzą z wplat wnoszonych przez uczestników Konkursu i ich sponsorów
- ⇒ Konkurs jest przeprowadzany w formie testowej jeden raz w roku (16. marca 2000r.) bez eliminacji,
- ⇒ każdy uczestnik Konkursu rozwiązuje w czasie 75 minut zadania o zróżnicowanym stopniu trudności (test wyboru),
- ⇒ zadania oraz termin i czas rozwiązywania testu są ustalane przez międzynarodową komisję,
- ⇒ zgodnie z regulaminem Międzynarodowego Konkursu Matematycznego "Kangur Europejski" test konkursowy w kategorii "MALUCH" zawiera 24 zadania (8 zadań po 3 punkty, 8 zadań po 4 punkty i 8 zadań po 5 punktów); uczeń uczestniczący w tej kategorii otrzymuje w chwili rozpoczęcia 24 punkty (maksymalnie może więc uzyskać 120 punktów); testy konkursowe pozostałych kategorii zawierają po 30 zadań (10 zadań po 3 punkty, 10 zadań po 4 punkty i 10 zadań po 5 punktów); uczeń uczestniczący w pozostałych kategoriach otrzymuje w chwili rozpoczęcia konkursu 30 punktów (maksymalnie może więc uzyskać 150 punktów),
- ⇒ do każdego zadania dołączonych jest 5 odpowiedzi oznaczonych literami A, B, C, D, E, z których dokładnie jedna jest poprawna; za brak odpowiedzi uczestnik Konkursu otrzymuje zero punktów, natomiast za błędną odpowiedź lub zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi otrzymuje punkty ujemne w liczbie 25% przewidzianych za dane zadania,
- ⇒ w roku 2000 Konkurs jest organizowany w pięciu kategoriach:
 - "Maluch" - dla klasy 3 i 4 szkoły podstawowej,
 - "Benjamin" - dla klasy 5 i 6 szkoły podstawowej,
 - "Kadet" - dla klasy 8 szkoły podstawowej i I gimnazjum,
 - "Junior" - dla klasy I i II szkoły ponadgimnazjalnej (liceum i szkoła zawodowa),
 - "Student" - dla klas III, IV i V szkoły ponadgimnazjalnej (liceum i szkoła zawodowa).

4. Zgłoszenia uczestników "KANGURA'2000":

- a) zgłoszenia uczestników zawierające: *ilościowe zestawienie tabelaryczne (klasami), * listę imienną uczestników (klasami), * kserokopię dowodu wpłaty (na podane konto) wysła każda szkoła na adres ODN Ślusk (ul. Szczecińska 60a) z dopiskiem "KANGUR'2000" do dnia 18. stycznia 2000r.
- b) szkoły, które zgłoszą powyżej 20 uczestników będą organizować eliminacje konkursowe - tj. test - u siebie (punkt kangurowy),
- c) szkoły, które zgłoszą mniej niż 20 uczestników, będą na czas pisania testu dołączone do innej najbliższej szkoły (punktu kangurowego).

5. Numer konta, na które należy wpłacać kwoty od uczniów: **Wojewódzki Komitet Organizacyjny Konkursu Matematycznego "KANGUR" przy ODN w Ślusk nr konta PBI O/Ślusk Nr 15001692-201117-121690013009 z dopiskiem na odwrocie przekazu: "KANGUR'2000".**

**MIĘDZYNARODOWY KONKURS MATEMATYCZNY
"KANGUR 2000"**

KARTA ZGŁOSZENIA

1. Nazwa Szkoły:
2. Adres, numer telefonu:
3. Liczba uczniów zgłoszonych do Konkursu według tabeli:

MALUCH	BENJAMIN	KADET	JUNIOR	STUDENT
kl. 3 -	kl. 5 -	kl. I G -	kl. I -	kl. III -
kl. 4 -	kl. 6 -	kl. 8 -	kl. II -	kl. IV, V -
Razem			Razem	

4. Liczba wszystkich zgłoszonych uczniów:
5. Imię i nazwisko szkolnego organizatora konkursu:
6. Akceptuję regulamin i zobowiązuję się do rzetelnego przeprowadzenia konkursu.

W załączeniu:

- lista imienna uczniów
- ksero dowodu wpłaty

Szkolny organizator konkursu

Dyrektor Szkoły

pieczęć szkoły

Ponadto wyróżniono dyplomami dalszych 280 uczniów (w tym: 241 ze szkół podstawowych). Łącznie 597 uczniom przyznano nagrody i dyplomy (w tym: 510 uczniom ze szkół podstawowych i 87 uczniom ze szkół ponadpodstawowych).

4. Wpływy:

- pozostałość z poprzedniej edycji ("Kangur'98")	1 194,19
- wpłaty uczniów	29 476,00
- odsetki bankowe	664,53
Razem:	31 334,72

5. Wydatki:

- nagrody (wycieczki)	6 699,99
- nagrody rzeczowe	11 567,43 *
- szkolenie pełnomocników (III.99) oraz spotkanie laureatów (VI.99)	928,43 *
- materiały biurowe, papier, koperty	852,35
- przelew do Torunia	
(w tym: częściowa opłata 5 wycieczek)	8 610,00
- obsługa księgową konta	1 141,00
- inne koszty (w tym: znaczki, telefony, delegacje)	832,15
Razem:	30 631,35

6. Pozostało na koncie:

703,37

* w tym znajdują się wydatki za r. szk. 1998/99:
na książki dla 172 koordynatorów szkolnych - 1 100,-
na spotkanie przedstawicieli najlepszych szkół - 600,-

Jerzy Paczkowski

**ROZLICZENIE KONKURSU MATEMATYCZNEGO
"KANGUR'99" (W REGIONIE SŁUPSKIM)**

1. Liczba uczestników - 5701 uczniów (ze 172 szkół), w tym: ze szkół podstawowych - 5103 uczniów (143 szkoły), ze szkół średnich - 598 uczniów (29 szkół).
2. Eliminacje odbyły się dnia 18. marca 1999r. w szkołach (135 punktach kangurowych)
3. Nagrodzono - 317 uczniów (w tym: 269 ze szkół podstawowych). Łącznie przyznano uczniom:
 - z puli centralnej: 1 wycieczkę do Paryża i 1 obóz w Czechach (z wyjazdem do Pragi i Wiednia), w tym 2 dla szkół podstawowych,
 - 11 wycieczek zagranicznych do Legolandu, 2 obozy w Czechach, 1 obóz w Zakopanem (w tym: 13 dla szkół podstawowych),
 - 202 nagrody rzeczowe i 99 nagród książkowych (w tym: 256 dla szkół podstawowych).

Polecamy

Wydawnictwa cykliczne Phare -
Programy SMART i Nowa Matura:

**Egzaminy, Sprawdziany, Testy,
Sylabusy,**

Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia
Kadr Instytutu Technologii Eksploatacji
Radom 1999

Europejski Konkurs Szkolny Europa w szkole

W bieżącym roku szkolnym odbędzie się dziewiąta edycja Europejskiego Konkursu Szkolnego Europa w szkole. Konkurs odbywa się pod patronatem Rady Europy, Wspólnoty Europejskiej, Europejskiej Fundacji Kultury oraz pod honorowym Patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Temat konkursu brzmi: **ZJEDNOCZONA EUROPA - WYZWANIEM DLA OBYWATELA XXI w.**

Konkurs odbędzie się w trzech etapach: szkolnym, wojewódzkim i ogólnopolskim. Uczestnikami mogą być uczniowie wszystkich typów szkół - do 21 lat. Celem konkursu jest krzewienie idei jednoczącej się Europę.

Regulamin

Organizatorem polskiej edycji jest Ministerstwo Edukacji Narodowej, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego wraz z Ośrodkiem Informacji Rady Europy, Młodzieżowy Dom Kultury im. W. Broniewskiego w Warszawie we współpracy z Zamkiem Królewskim w Warszawie.

Celem Konkursu jest krzewienie idei jednoczącej się Europę, włączenie dzieci i młodzieży w kształtowanie ogólnoeuropejskich wartości, wykorzystanie kultury jako uniwersalnego środka porozumienia.

Uczestnikami Konkursu mogą być uczniowie wszystkich typów szkół w wieku 4/5-21 lat, którzy wykonają pracę indywidualnie.

Warunkiem uczestnictwa w Konkursie jest wykonanie pracy: • plastycznej, w różnorodnych technikach i rozmiarach, • pisemnej, w dowolnym rodzaju i gatunku literackim, publicystycznym, • fotograficznej, filmowej, komputerowej.

Tematy prac:

Grupa wiekowa 4/5 - 9 lat

Prace pisemne, komputerowe, plastyczne, filmowe, fotograficzne:

- Dzieci Zjednoczonej Europy XX/XXI wieku.
- Europejski Bał Dziecięcy.
- Poczta przyjaźni kierowana do wszystkich dzieci Zjednoczonej Europy.
- Mój zawód - moja przyszłość w Zjednoczonej Europie.
- Wszyscy ludzie są ważni.

Grupa wiekowa 10 - 13 lat

Prace pisemne:

- Być mieszkańcem Zjednoczonej Europy - to znaczy.....
- List otwarty na Dzień Zjednoczonej Europy.

Prace komputerowe, plastyczne, filmowe i fotograficzne:

- Bohater Zjednoczonej Europy.
- Projekt koperty, znaczka do korespondencji z dziećmi Zjednoczonej Europy,
- projekt europejskiej pocztówki świątecznej.
- Moje miejsce w zjednoczonej Europie.

Grupa wiekowa 14 - 16 lat

Prace pisemne:

- Jestem obywatelem zjednoczonej Europy. Co mógłbym zrobić dla jej przyszłości.
- Co mogę dać a czego muszę się nauczyć będąc obywatelem Zjednoczonej Europy.

Prace komputerowe, plastyczne, filmowe i fotograficzne:

- Projekt exlibrisu do książek o tematyce „Zjednoczona Europa”.
- Projekt znaku, symbolu, plakietki pamiątkowej na Dni Zjednoczonej Europy.
- Europa bez granic.

Grupa wiekowa 17 - 21 lat

Prace pisemne:

- Młodzi poszukują uniwersalnych wartości moralnych. Kanon etyczny dla Europejczyków XXI wieku.
- Przygotuj projekt wymiany kulturowej pomiędzy szkołą do której uczęszczasz a szkołą z wybranego przez Ciebie kraju Zjednoczonej Europy. Sprecyzuj cele i program.

Prace komputerowe, plastyczne, filmowe i fotograficzne:

- Projekt karty tytułowej, plakatu, znaku symbolu, plakietki Zjednoczonej Europy.
- „Europo - pomóż” (apel, ostrzeżenie) dotyczący głównych wyzwań i problemów przed którymi stoi Zjednoczona Europa.
- Wspólna Europa - idea, konkret działania.

Temat dla wszystkich grup wiekowych

Zjednoczona Europa - wyzwaniem dla obywatela XXI w. (praca pisemna, plastyczna, filmowa, komputerowa, fotograficzna)

Zasady uczestnictwa

1. Każda praca powinna być opatrzona kartą informacyjną zawierającą następujące dane: imię i nazwisko, wiek autora, adres szkoły z kodem i telefonem, imię i nazwisko nauczyciela (innej osoby), pod kierunkiem którego praca została wykonana lub zaznaczyć, że została wykonana samodzielnie, znajomość języków obcych ucznia i nauczyciela - podać jakie. **W karcie należy podać nazwę województwa. Prace bez tych informacji nie będą oceniane.**
2. Komisje poszczególnych etapów dokonują oceny zgłoszonych prac i przekazują zestaw najlepszych do organizatora wyższego etapu.
3. Prace nadesłane na wyższy etap **poza oceną komisji etapu niższego nie będą przyjmowane i oceniane.**
4. Do każdej pracy pisemnej przekazywanej przez komisję wojewódzką do etapu ogólnopolskiego należy dołączyć **opinię rekomendującą** wydaną przez komisję wojewódzką. **Prace pisemne bez takiej opinii nie będą oceniane na etapie ogólnopolskim.**

Terminy

1. Etap pierwszy - w szkole - należy zakończyć i przelać wybrane prace w terminie do 15 lutego 2000 r. na adres (adresy), podane w każdym województwie przez wła-

ściwe kuratorium oświaty; organizacja etapu wojewódzkiego może odbywać się w rejonach zgodnych z zasięgiem działania delegatur KO lub WOM-ów.

2. Etap drugi - wojewódzki - należy zakończyć i przesłać wybrane prace w terminie do 15 marca 2000r. na adres: Młodzieżowy Dom Kultury, 00-449 Warszawa, ul. Łazienkowska 7, z dopiskiem „Europa w szkole”.
3. Trzeci etap - ogólnopolski - należy zakończyć do 30 maja 2000 r.

Nagrody

1. Prace będą oceniane i nagradzane z zachowaniem podziału na grupy wiekowe, dziedziny i tematy.
2. Organizatorzy Konkursu przewidują dla autorów - dyplomy i nagrody na każdym poziomie eliminacji, wśród laureatów etapu ogólnopolskiego zostaną przyznane okolicznościowe medale Rady Europy, wśród laureatów z dwóch najstarszych grup wiekowych - skierowania na europejskie zgrupowania młodzieży.
3. Warunkiem udziału laureata w zgrupowaniu europejskim jest znajomość jednego z trzech języków: angielskiego, francuskiego, niemieckiego.
4. Organizatorzy poszczególnych etapów przyznają nagrody z własnych środków oraz podejmą działania w celu zjednania fundatorów.
5. Część prac nagrodzonych i wyróżnionych będzie publikowana.

Uwagi końcowe

1. Wojewódzkie placówki koordynujące konkursy plastyczne oraz centralna placówka koordynująca dokonają prac plastycznych według zasad określonych dla konkursów plastycznych : oceny prac pisemnych, fotograficznych, filmowych, komputerowych dokonują odrębne komisje.
2. Prace przekazane do etapu trzeciego nie będą zwracane.
3. Organizatorzy wszystkich etapów zobowiązani są (łącznie z pracami) przekazać do etapu wyższego informację (patrz załącznik).
4. Prace, które nie spełniają wymogów regulaminu, są nieczytelnie opisane, nie zawierają wszystkich informacji (V.I), nie zostały ocenione przez komisję wojewódzką, nie zawierają opinii - dotyczy prac pisemnych - komisji wojewódzkiej nie będą oceniane na etapie ogólnopolskim.
5. Prace komputerowe powinny być wykonane co najmniej na komputerze IBM-368 PC, na jednej dyskietce, z pisemną instrukcją obsługi i działania programu oraz jego wersją źródłową; przy pracach opisowych należy dołączyć wydruk, nie będą oceniane prace odtworcze.
6. Prace pisemne dla gr. wiekowych 4,5 - 9 lat i 10 - 13 lat nie powinny przekraczać 4 stron formatu A-4, a grup wiekowych 14-16 lat i 17 - 21 lat 10 stron formatu A-4.
7. Prace fotograficzne powinny zawierać zestaw składający się z co najmniej 10 zdjęć.
8. Opiekę merytoryczną nad przebiegiem Konkursu sprawuje Komitet Narodowy Konkursu, któremu przewodniczy Minister Edukacji Narodowej.

Szanowni Prenumeratorzy i Czytelnicy

"Informatora Oświatowego"

Nasz biuletyn wchodzi wkrótce w dziesiąty rok swego istnienia.
Dziękujemy za współpracę!

Zachęcamy do prenumeraty
na rok 2000.

Prenumerata roczna (5-6 numerów)
wynosi 40 zł.

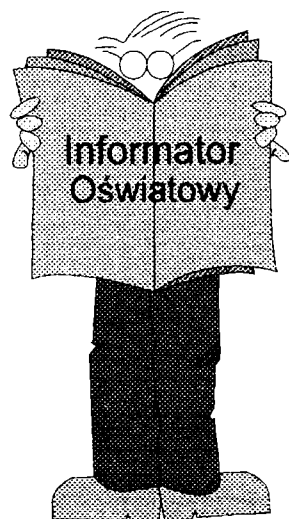
Wpłać należy dokonywać na konto:
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
BANK PEKAO S.A. I/O. SŁUPSK
11001324-6709-21-01-111-0

"Informator Oświatowy"

- ☞ zamieszcza zalecenia i wytyczne w sprawach edukacji;
- ☞ proponuje nauczycielom udział w formach doskonalenia;
- ☞ upowszechnia osiągnięcia nauczycieli i uczniów.

Życzymy wszystkim
uczestnikom działań
edukacyjnych
pomyślności
w 2000 roku.
Zapraszamy
do współpracy.

Redakcja

Książki i czasopisma

DIE. Zeitschrift für Erwachsenenbildung. III/99

Z zasady z wyprzedzeniem ukazują się poszczególne numery czasopisma Niemieckiego Instytutu Oświaty Dorosłych we Frankfurcie n/Menem. Każdy numer ma swoje hasło wywoławcze, ideę przewodnią. Tym razem "kobiety", ale jednocześnie graficznie zasugerowano w tym słowie inne "Pytania". Wyjaśnienia to słowo od wydawcy E. Nuissi pt. Kobiety i dalsze kształcenie (oświata dorosłych).

Właściwie cały numer w dziale wywiady (rozmowy) oraz stanowiska (Positionen) zostały wypełnione problematyką kobiet. Weronika Pahl z którą DIE przeprowadził wywiad jest kierowniczką oddziału kształcenia ogólnego i zawodowego w Federalnym Ministerstwie Oświaty i Badań. Rozmowa objęła niemal wszystkie zagadnienia jakie są przedmiotem polityki oświatowej rządu federalnego. Szczególnie troska ta przejawia się do kobiet żyjących w nowych landach, a więc na terenie byłej NRD. Troska ta skupia się głównie na kobietach 20-30 letnich, jako, że bezrobocie daje się im szczególnie we znaki.

Polityka oświatowa w zakresie kobiet polega ze strony władz centralnych na wskazaniu konkretnych przeszkód i ich przezwyciężaniu. A zatem nie mówi się ciągle o reformach, tylko rozwiązuje się problemy, które realnie występują. Doprowadza to zdaniem rozmówcy do tworzenia nowego sprzyjającego klimatu dla kształcenia się kobiet. Znaczącą rolę odgrywa tutaj ruch obywatelski, a więc można powiedzieć lokalny, bez czego trudno uruchamiać procesy edukacyjne.

Kilka autorek zastanawia się w kolejnym artykule nad kształceniem kobiet w kontekście - między doświadczeniem i ćwiczeniami. Stawiają tezy i zadają pytania, na które trzeba odpowiedzieć. Bardzo ciekawe podejście już w pierwszej części artykułów w postaci tezy, na ile dalsze kształcenie kobiet zależy od nich samych. Tezy dotyczą również: normalizacji, polaryzacji, indywidualizacji, wychodzenia z mody. Autorki przez porównanie z obrazem kobiet w Szwecji i Francji stan niemiecki oceniają krytycznie. Kilka artykułów porusza kwestie konieczności impulsów dla innowacji dla tworzenia nowego, korzystnego obrazu dla dalszego kształcenia kobiet w Niemczech. W jednym z nich omawia się główny problem ekonomii i koncepcji pracy w sytuacji bezrobocia. Hasło wszyscy w pracy ma wywołać potrzebę nowego spojrzenia na pracę. A więc nowa umowa społeczna i nowa rola państwa jest potrzebna, jeśli chce się rozwiązywać narosłe problemy.

Artykuł Moniki Oels wywołuje potrzebę jeszcze innego spojrzenia na problemy kształcenia kobiet. Stawia bowiem pytanie gdzie jest miejsce życia dla kobiet? Powołując się na dorobek europejskiej konferencji w Sztokholmie w kwietniu 1999 roku organizowanej przez związki zawodowe, które zajmują się w szerokim aspekcie zagadnieniami oświaty dorosłych stawia pytanie czy trzeba pomagać kobietom ze strony mężczyzn? Nazywa to pewnym paradoksem. Narzeka przy tym, że środki masowego przekazu mało lub wcale nie zajmują się tymi problemami. Tym zagadnieniem

poświęcono kilka oddzielnych opracowań. Wreszcie warto przeczytać syntetyczne artykuły G. Brünninga o dalszym kształceniu zawodowym kobiet w nowych landach. . szczególnie ważna teza o przyswajaniu dalszego kształcenia do warunków istniejących w tych krajach.

W części pierwszej Magazynu znajdujemy obszernie z zasady informacje o odbytych konferencjach, sympozjach i seminariach oraz realizacji projektów europejskich. Pokazano np. dwuletnią pracę nad projektem Socrates – CAPE za lata 1997-1999. Zapowiadana jest międzynarodowa konferencja w Berlinie 24-26 XI 99 "Educa Berlin", na której spotkają się przedstawiciele oświaty i gospodarki pracującej na rzecz oświaty.

Jak zwykle są stałe działy informujące o nowych wydawnictwach ułożone tematycznie zgodnie z zawartością numeru DIE oraz personalia tych, którzy występują współcześnie w oświacie dorosłych.

Information et innovation en education. Nr 99 1999.

Międzynarodowe Biuro Oświaty w Genewie.

W prezentowanym numerze czasopisma Biura warto zwrócić uwagę przynajmniej na trzy kwestie. Po pierwsze na szereg wiadomości o rozwoju treści kształcenia w regionie Azji południowej i południowo – zachodniej. Poświęcona była tym zagadnieniom konferencja w New Delhi w Indiach w dniach 9-17 marca 1999r. Uczestniczyli przedstawiciele w liczbie 27 z 13 państw, głównie z Azji. Zastanawiano się nad adaptacją treści, które pozwolą uczyć się żyć razem.

Przedstawiciel Indii zastanawiał się nad następującymi zagadnieniami: uczenie się języka ojczystego, uczenie się według formuły – trzy języki, wymianą studentów według programów międzykulturowych oraz nad miejscem sztuki w programach kształcenia. O reformach programowych mających miejsce w następujących krajach: Bhoutania, Filipinach, Nepalu oraz Maldivach piszą ich przedstawiciele. Oprócz dyskusji nad informacjami o tym co dzieje się w poszczególnych krajach, prowadzono obrady w formach okrągłego stołu. Podkreślono często o potrzebie korzystania z doświadczeń innych krajów o podobnym rozwoju ekonomicznym – społecznym. Położony był wiele razy nacisk na zdobywanie kompetencji w tworzeniu programów, co można osiągnąć między innymi przez wymianę nauczycieli.

Druga informacja dotyczy ukazywania się wydawnictwa w serii zagadnień praktyki wychowania wydawanego przez międzynarodową Akademię Wychowania Biura Międzynarodowego Oświaty. Redaktorem serii został Herbert J. Walberg z Uniwersytetu Illinois w Chicago, a członkami Biura Międzynarodowej Akademii Wychowania zostali: Erik de Corte z Katolickiego Uniwersytetu w Louvain – Belgia, wymieniony redaktor czasopisma oraz Barry J. Fraser profesor z Australii. Pierwszy numer tego wydawnictwa już się ukazał, a struktura każdego krótkiego rozdziału odnosi się do: rezultatów badań i tego, co dotyczy klasy szkolnej. Podaje się również źródła, z których korzystał autor opracowania.

Trzecia informacja dotyczy zmarłego w 1999 roku Yvesa Brunsvicka wybitnego dyplomaty, nauczyciela, administratora, współpracownika UNESCO podczas ponad 40 lat. Był członkiem Komisji Narodowej Francji przy UNESCO od momentu jej powołania w 1946 roku, a sekretarzem generalnym w latach 1958 – 1990. Yves Brunsvick wykładał przez 30 lat w Centrum Studium nad cywilizacji francuską na Sorbonie. Współpracował z Międzynarodowym Biurem Oświaty, głównie nad zagadnieniem nowych metod nauczania i wychowania. Był autorem książek z dziedziny cywilizacji i kultury Francji. UNESCO publikowało w 1998r. jego

dzieło o narodzinach cywilizacji napisaną razem z Andre Danzin.

Ważne są też dwa zaproszenia na międzynarodowe konferencje pedagogiki porównawczej: XI Kongres, który odbędzie się od 2-6 lipca 2001 roku w Korei oraz na Europejską konferencję pedagogiki porównawczej, która odbędzie się od 3-7 września 2000r. w Bolonii (Włochy).

NOVICKE. Lato 99 Vol. VII.

Centrum Andragogiczne Republiki Słowenii.

Letni numer kwartalnika Centrum Andragogicznego Republiki Słowenii NOVICKE zawiera, jak zwykle obszerną panoramę wiadomości o tym, co działo się w zakresie oświaty dorosłych w Słowenii jak też w kontekście europejskim. Głównie w świetle odbytych konferencji, seminariów i innych spotkań. Tak oto 3 czerwca 1999r. odbyło się sympozjum w miejscowości Rogla na temat historii oświaty dorosłych. Zgromadziło 42 ekspertów z: Austrii, Chorwacji, Czech, Niemiec, Węgier, Korei, Polski, Słowacji i Słowenii. Omawiano historię oświaty dorosłych w Centralnej Europie. Informuje o tym na łamach kwartalnika dyrektor Centrum Andragogiki Słowenii Vida A. Mohorcic-Spolar.

Znana wielu polskim działaczom w ESVA Jasmina Mirceva przedstawiła treści Antologii porównawczej Oświaty Dorosłych za 1998 rok. W zbiorze tym znalazły się opracowania nie tylko z Europy, ale np. z Brazylii, Południowej Korei i Australii. 23 autorów prezentuje na łamach wspomnianej antologii doświadczenia i stan oświaty dorosłych w swoich krajach. Ze znanych w Polsce wymienię jedynie Michała Brona Jr. Zorana Jelencę oraz Joachima Knolla. Nawiązywali inni do odbytych w 1997 roku w Hamburgu V Międzynarodowej Konferencji Oświaty Dorosłych i przyjętego tam programu w dalszej i bliższej perspektywie. Jak wiadomo wielką rolę na tej Konferencji odebrał Paul Belanger – dyrektor Instytutu Pedagogicznego UNESCO w Hamburgu.

T. Možina informuje o próbnym ewaluacjach w oświacie dorosłych według następujących pól badawczych: uczestnictwo nauczycieli w tworzeniu programów, kształcenie liderów w programowaniu, praktyczne organizowanie kształcenia, praktyczne przygotowanie tutorów w grupach, uczestnictwo w programowaniu kształcenia. Monitorowanie tych procesów jest ważne i wymaga ścisłej dokumentacji, co zostało na przykładach przedstawione.

Na dalszych stronach kwartalnika znajdujemy informację o programach SOCRATES i GRUNDTVIG, w których uczestniczy również Polska. W części poświęconej scenie oświaty dorosłych w Słowenii zamieszczono komunikaty o: specyficznej roli kształcenia dla osób starszych w Słowenii. Są to uniwersytety Trzeciego Wieku oraz inne formy. Wielu wybitnych uczonych Słowenii zajmuje się tymi zagadnieniami. Wymienię chociażby prof. Anę Krajnic z Uniwersytetu w Lublianie. W nawiązaniu do doświadczeń francuskich przeprowadzono eksperyment nad uczeniem się języków. Polegało to na powrotnym kształceniu. Zauważono też wielkie znaczenie kształcenia osób starszych w kontekście społecznym i to na przestrzeni dłuższej, bo od 1944 roku. Wykazano szereg korzyści płynących z takiego kształcenia dla jednostek i społeczeństwa, aby przeciwstawiać się odrzuceniom społecznym jednostek.

Wreszcie w krótkich komunikatach podano o kształceniu 30 tys. bezrobotnych i wyniki tego kształcenia, w tym dla kobiet, które są bardziej narażone na utratę pracy i trudno im do niej wrócić. Warto nadmienić, że piszący na łamach NOVICKE to w znacznej części osoby z Centrum Andragogicznego oraz fakultetów uniwersytetów. Biorą one udział w niektórych rozmowach Salzburkskich i organizowane są przez Federację Uniwersytetów Ludowych Austrii.

Stanisław Kaczor

Wydawnictwa STSK - Koła Miłośników Regionu i Przyjaciół Parku Krajobrazowego Dolina Słupi

Znana to prawda, że należy we wszelki możliwy sposób utrwać przejawy ludzkiej (naszej) działalności. Pamięć jednostkowa jest cennym darem, ale dar ten, żeby mógł stać się wartością wspólną, składnikiem pamięci zbiorowej, współtworzącej nasze tradycje - wymaga wzmocnień, swoistej uprawy. Pamięć o ludziach, o inicjatywach, zdarzeniach, o sprawach (pozornie) małych, ale bliskich i ważnych, gdyż składających się na nasze istnienie tu i teraz, jedyne, niepowtarzalne - jest ulotna. Odchodzą jedni, przychodzą inni, ale przecież nie w miejscu niczyje. Ktoś tu już był, zachował to, co jest, lub zniszczył, co przed nim zaistniało. Dobrze jeśli więc pokoleniowa, trwałość środowiska społecznego i przyrodniczego, a także gospodarczego, są dostatecznie silne, żeby zmuszać niejako do kontynuacji przez nowych i młodych - zgodnie ze słowami poety: „Strzeż naszej barwy, ciesz się z okras” (A.Mickiewicz).

Umacnianie więzi międzyludzkich, także tych międzypokoleniowych, to jedna z ról towarzystw regionalnych. Dzięki swojej aktywności nadają one cechę swojskości, chciałoby się powiedzieć - prywatności, miejscom bytowania - małym ojczyznom. Atrybutem każdej takiej małej ojczyzny jest przede wszystkim krajobraz, potem ludzie tacy jakimi są, następnie historia. Mała ojczyzna poznana i zaakceptowana staje się z kolei miarą naszych odniesień do ojczyzny dużej, a relacje do społeczności małej, lokalnej - miarą odniesień do społeczności dużej narodowej. Dotyczy to także kultury i historii. Pięknie ukazał te wzajemne relacje na przykładzie swojej nigdy nie utraconej domowej ojczyzny choć fizycznie przecież znajdującej się poza miejscem jego bytowania - Ziemi Ostrzeszowskiej - Józef Cieplik. W „Przyczynku do kształtowania współczesnego regionalizmu słupskiego na Pomorzu Środkowym (na przykładzie współpracy z z Ostrzeszowem Wielkopolskim)” - zamieszczonym w publikacji zbiorowej „Materiały do poznania regionalizmu słupskiego. Szkice ze współczesnego życia kulturalnego społeczeństwa słupskiego - jego zainteresowań i działalności w okresie po II wojnie światowej” (STSK Koło Miłośników Regionu i Przyjaciół Parku Krajobrazowego Dolina Słupi. Słupsk, 1999, s. 109) - odwołując się do autobiografii Jadwigi Żylińskiej zacytował stwierdzenie autorki, ale poniekąd i własną opinię, o roli świadomości swoich korzeni. Otóż, to nie jest jakieś „ograniczenie emocjonalne”, lecz przeciwnie - jest to *drażnienie w głąb miłości przestrzennej, obejmującej Ojczyznę, Europę, Ziemię. Ziemia Ostrzeszowska oddziaływała swoim Genius Loci - tj. Duchem - Geniuszem - miejsca, i na nasz region, pozwalając wraz z dorobkiem innych regionów, z których wywodzą się mieszkańcy Słupskiego, kształtować oblicze kulturowe naszego pomorskiego społeczeństwa (...)* Innym dowodem na to jest, zdaniem Józefa Cieplika, młodzież słupska, gdyż, przejmując od swoich nauczycieli, rodziców i dziadków *nie tylko samą kulturę i wiedzę, lecz też i chęć służenia tejże kulturze i jej moralnym wartościom.*

Sprawdzone, skutecznym sposobem uprawy pamięci jest działalność wydawnicza połączona z innymi formami upowszechniania, więc i krzewienia wartości regionu. *Koła STSK - Miłośników Regionu* (od roku 1968) i *Przyjaciół Parku Krajobrazowego Dolina Słupi* (od 1984), włączyły się w ten rodzaj działalności upowszechnieniowej i upamiętniającej w zakresie swojej specyfiki. Scalenie ich wysiłków nastąpiło jak wiadomo w 1990 roku. Od razu trzeba zaznaczyć, że jest to imponująca działalność społeczniczą. Odwołam się tutaj do *Zeszytu*

Informacyjny KOLA ... nr 1(10) z lutego 1998 roku. Zeszyt zawiera bibliograficznie ujęty dorobek publikacyjny z okresu lat trzydziestu. Twórcą tego zestawienia bibliograficznego jest przewodniczący Zarządu Koła Miłośników Regionu i Przyjaciół Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” Słupskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego - **Józef Cieplik**. O bibliografii zaś w swoim szkicu **Słupsk literacki**, pomieszczonym we wspomnianej już publikacji zbiorowej, **Zbigniew Zielonka** wypowiedział znamienne apostrofe, a chociaż odniósł ją do rejestracji dzieł literackich, wolno przecież dopatrzeć się w niej sensu ogólniejszego: „*Bibliografia! Za którą jej autorzy zwykle nie oczekują i nie otrzymują należytej im satysfakcji, takiej czy innej. To ona zawsze pozostaje jako przewodnik po zapomnianym często terenie. Mówi bez komentarza o tekstach. A przecież one są najważniejsze. Oczywiście, wiemy, że bibliografia jest ze swej natury niesprawiedliwa, ale to taka niesprawiedliwość jak drogowskazów, które wskazują drogę do wielkich i małych miejscowości, do ciekawych i najwykleszych*”.

Dorobek publikacyjny w zeszycie **Bibliografia 30 - lecia** przedstawiono w czterech działach: **I. Wydawnictwa własne i wspólne STSK z innymi organizacjami (chronologicznie).**

II. Specjalistyczne czasopisma polskie (krajowe i regionalne zamieszczające publikacje autorstwa przedstawicieli Koła STSK.
III. Wydawnictwa książkowe (różne z opracowaniami związanymi z tematyką i działaczami Koła Miłośników Regionu i Przyjaciół Parku Krajobrazowego Dolina Słupi. **IV. Zestawienie publikacji dotyczących historii działania Koła 1968 - 1997.** Zgodnie z tym podziałem, pokrótce omówię wybrane publikacje.

W pierwszym dziale wymieniono 23 pozycje wydawnicze. w tym trzy publikacje cykliczne.

a) 12 tomów (pod poz. 21), zawierających 220 opracowań problemowych 115 autorów cyklu wydawniczego pn. **Pomorskie środowisko przyrodnicze - jego ochrona i kształtowanie.** Praca zbiorowa pod redakcją: **Józefa Cieplika, Krzysztofa Korzeniowskiego, Kazimierza Świdarskiego, Mariana Dziaduszka, Eugeniusza Orzechowskiego, Anny Gorskiej, Wiesława Subotowicza (Gdańsk) Janiny Ciepłikowej i Jadwigi Pawlak (Gdańsk).** Opublikowano tu m. in. obszernie fragmenty trzech prac doktorskich: **Józefa Cieplika** (t.III z 1976), **Bożeny Sonetry** (t.XI z 1983 r.), **Albina Orłowskiego** (t.XI z 1983 r) O wydawnictwie tym **Kazimierz Franciszek Ostregę** w artykule „**Działalność organizacji społecznych na rzecz ochrony przyrody i dla ruchu regionalistycznego na Ziemi Słupskiej**” (zamieszczonym również we wspomnianej już publikacji zbiorowej przygotowanej przez **Józefa Cieplika**) - napisał, że jest ono rezultatem pracy społecznej działaczy NOT -Komitetu Kształtowania i Ochrony Środowiska oraz STSK (t.II i III), STK „Pobrzeże” (t.IV,V,VI), oddziału słupsko - koszańskiego Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego (t.IX i X), Zarządu Wojewódzkiego LOP (t. XI i XII)

b) Cykl wydawniczy (pod poz. 22) pn. **Problemy ochrony przyrody w województwie słupskim - Zeszyty Informacyjne STSK** - tworzy 5 roczników w 12 zeszytach, ukazujących się w l. 1986 - 1990 pod redakcją **Józefa Cieplika** - Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w UW w Słupsku . Zeszyty zawierają 44 opracowania problemowe autorstwa 17 osób.

c) Cykl wydawniczy dziewięciu (teraz już dwanastu) **Zeszytów Informacyjnych Koła Miłośników Regionu i Przyjaciół Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”** (pod poz. 23). Kontynuacją tego ostatniego zestawienia (pod poz. 23) jest **Zeszyt pądzimnikowy z 1998 r.**(dwanasty w pięcioletnim cyklu wydawniczym). Podano w nim autorów, redaktorów, grafików, dzięki którym zeszyty te ukazują się systematycznie, tj. cyklicznie, a to oznacza także rejestrowanie w nich działań, opinii, propozycji wielu ludzi (ok. 150).

Kilka informacji bardziej szczegółowych:

Zeszyt Nr 1 w 1994 roku redagował samodzielnie **dr Piotr Konarski**, wszystkie kolejne - **dr inż. Józef Cieplik**. sześć zeszytów ubogacił swoimi rysunkami i mapkami geograf **Andrzej Grzybowski** (Nr 2,3,5,7,9,10), w czterech (Nr 1,3,5,12) zanieśli grafiki architekt **Julian Giedych**, w trzech (Nr 8,9,10) zamieszczono grafiki Ostrzeszowianina artysty plastyka - **Antoniego Serbeńskiego** . Prócz tego w siedmiu zeszytach zamieszczono fotografie mgr **Ireny Teresy Cieplik - Gorzechowskiej** (Nr 2,3,4,7,9,10), w jednym (Nr 5) **Czesława Cekały**, w trzech (Nr 6,7,11) **Ryszarda Poniewierza**.

O Zeszytach ukazujących się w istocie w formacie zeszytowym, w nakładzie do 250 egzemplarzy, powiedziano - w tym numerze, który jest ich autoprezentacją - że powstają wyłącznie jako wynik pracy społecznej, w tym głównie sześciu autorów artykułów: **Jerzego Bytnerowicza - prezesa STSK** (Nr 7,9), architekta **Kazimierza Franciszka Ostregi** (Nr 3), fotografika **Czesława Cekały**, **dr Ewy Kumik** (Nr 6,8), **mgr Stanisława Romualda Lange** (Nr 8) oraz **dr inż. Józefa Cieplika** (Nr 1-12).

W Zeszytach zamieszczano referaty i komunikaty, które prezentowane były na spotkaniach, konferencjach i kongresach regionalistów. Artykuły dotyczą trzech grup zagadnień: a) krajobrazu, b) kultury (życia kulturalnego), c) społeczności lokalnej i jej problemów (tu także mieszczą się sylwetki działaczy). Dla przykładu:

* artykuły zamieszczone w **Zeszycie 2/1994:** a) **Ziemia Słupska - kraina krajobrazu naturalnego i kulturowego**, b) **udział województwa słupskiego w przyszytym zagospodarowaniu obszaru Dolnej Wisły** - prezentowane były na konferencjach naukowych w Warszawie i w Bydgoszczy w 1994 r.;

* artykuły zamieszczone w **Zeszycie 3/1995** napisano z myślą o gościach X Spotkań Regionalnych w Słupsku (9-10 czerwca 1995),

* artykuły w **Zeszycie 1(7)/1997** przygotowano na przedkongresowy Sejmik Regionalny nt. kultury polskiej wsi, który miał miejsce w Bytowie 18 lutego 1997 roku.

* materiały w **Zeszycie 2(8)/ 1997** - poświęconym **Międzyregionalnej działalności Słupskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego** - składały się na swoisty katalog wystaw prac **Antoniego Serbeńskiego**, zorganizowanej w słupskim Zamku w związku z 40 rocznicą śmierci artysty (1957). W Zeszycie zamieszczono reprodukcje grafiki Artysty; zaprezentowano jego sylwetkę, a prócz tego napisano o Studenckim Chórze Kameralnym WSPw Słupsku (**Ewa Kumik**) oraz zaprezentowano słupską szkołę muzyczną.

* materiały w **Zeszycie (9)/1997** - pn. **Słupsk - Ostrzeszów, formy międzyregionalnej współpracy** - przygotowano w związku z wystawą w Muzeum Regionalnym w Ostrzeszowie (11X-30XCI 1997). Tytuł wystawy: **Słupsk - STSK na tle słupskiego krajobrazu**.

W omawianym tutaj **Zeszycie 3(12)/1998** podano także, obok bibliografii zawartości kolejnych zeszytów, także tytuły 14 artykułów opublikowanych przez członków Koła w innych pismach i wydawnictwach zbiorowych. Jedno z opracowań autorstwa **Barbary Ledworowskiej i Józefa Cieplika** (pozycja 2) ukazało się w **Zeszytach Informacyjnych WKOP i STSK Nr 1-2 z czerwca 1990**; nosi ono tytuł **Sylwetki zmarłych działaczy kultury Ziemi Słupskiej oddanych równocześnie sprawie ochrony rodzimej przyrody** W artykule przedstawiono 19 sylwetek. Więcej w t. XII **Pomorskiego Środowiska Przyrodniczego** **Józef Cieplik** zamieścił wspomnienia o sześciu osobach - **Sylwetki działaczy ruchu ochrony przyrody (i kultury) w województwie słupskim**.

Cały cykl **Zeszytów Informacyjnych** obrazuje dość dokładnie działalność Koła ...oraz przedstawia wiele pomorskich problemów regionalistycznych, krajobrazowych i socjologicznych, a także uwzględnia międzyregionalną współpracę. Koło i całe STSK uczestniczy bowiem także - poprzez swego przedstawiciela - w pracach Rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury i zaznacza swoją obecność poprzez udział w przygotowaniach i uczestnictwo - na kongresach. Z zamieszczonej w **Zeszycie 2(11)/1998** relacji **Józefa Cieplika** o jego działalności w Radzie Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury, wynika m. in., że szereg informacji o regionalizmie słupskim zamieszczono także w 20 wydawnictwach, które ukazały się w l. 1995 - 1998 staraniem Krajowego Ośrodka Dokumentacji RTK w Ciechanowie.

W bibliografii odnotowano także materiały z układających się w ciągi spotkań **„Rozmowy o drzewach** (wspólnie z LOP), **Rozmowy o grodziskach**, czy **Dzień Słupskiego Krajobrazu**. W przywoływanej już kilkakrotnie pracy zbiorowej - **Materiały do poznania regionalizmu słupskiego** (1999) znajdujemy. in. **Józefa Cieplika Słupskie refleksje dendrologiczne. Rozmowy o drzewach** (wysoko ocenił tam konkurs dla młodzieży **Nasi sąsiedzi - drzewa**, zorganizowany przez **Annę Maćkowiak** w MCK); **Edwarda**

Iwańskiego *Drzewo - drewno. Wyraz plastyczny w symbolu i alegorii*; Jowity Kępcinśkiej - *Drzewo w poezji polskiej*.

W dziale II. - *Bibliografii 30 - lecia* zamieszczono w *Zeszytach Informacyjnym* Nr 1(10)/98 podano specjalistyczne pisma z publikacjami członków Koła... Wymieniono 14 tytułów, a wśród nich takie jak: *Las Polski, Przyroda Polska, Forum Ekologiczne*.

W dziale III bibliografii ujęto różne wydawnictwa książkowe, które mają związek z działalnością członków Koła STSK. Wymieniono tu 14 tytułów, a wśród nich:

* *Rocznik Słupski - 1979, 1981, 1982/83*. W *Roczniku* znajdują się m. in. cztery artykuły Józefa Cieplika, jeden Jana Posmykiewicza);

* *Biuletyny Nr 7 i 11 Pomorze Nadwiślańskie* zawierające artykuły Józefa Cieplika, Elżbiety Szalewskiej oraz (wspólny) Hugony Ostrowskiej *Wójcik, Marzeny Mazur i Henryka Soja (W poszukiwaniu szansy przetrwania i rozwoju Słowińskiej Wsi Kluki)*, Kazimierza Kleiny;

* *Informator Nr 9/93, 10/96, 11/97 Krajowego Ośrodka Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury w Ciechanowie* (artykuły autorstwa Józefa Cieplika);

* *O kulturze wsi. Materiały z sejmików regionalnych przed Krajowym Kongresem Kultury Wsi. Praca zbiorowa pod redakcją Anatola Jana Omelaniuka. Wrocław - Ciechanów 1997, s. 364*. W publikacji znajdują się również materiały z IX Sejmiku Regionalnego Pomorza Wschodniego w Bytowie przygotowane przez pięć osób (Józefa Cieplika, Hugonę Ostrowską - *Wójcik, Tadeusza Matyjaszka, Elżbietę Baran, Antoniego Franczaka*).

W dziale tym należy umieścić także nową książkę Józefa Cieplika *Przewodnik - Wędrowka turystycznymi szlakami gmin nadmorskich Ziemi Słupskiej. Informator. Grawipol. Słupsk 1998/99. Wyd. II, s. 78 + mapka*. Książka - przewodnik zawiera wiele cennych informacji o poszczególnych miejscowościach znajdujących się na trasach proponowanych wycieczek - pieszych, rowerowych i autokarowych. *Oryginalne rysunki Andrzeja Grzybowskiego posłużyły jako przerywniki w tekście, a zdjęcia fotograficzne Mariusza Zielonki nadały barwę wydawnictwu*. Opracowanie wiąże się z tą formą działalności Koła..., na którą składają się doroczne wycieczki krajoznawcze. Służyć może także innym organizatorom turystyki.

W dziale IV bibliografii zestawiono publikacje dotyczące historii Koła Miłośników Regionu i Przyjaciół Parku krajobrazowego *Dolina Słupi*. Zestawienie zawiera dwadzieścia różnych opracowań, w tym niektóre już przeze mnie wymienione.

W *Zeszytach Informacyjnym Bibliografia 30 - lecia*, którego zawartość starałem się przedstawić, podano także: informacje z przeszłości i teraźniejszości Koła, wykaz osób zaangażowanych w poszczególne zarządki Kół, czasokresy działania Kół STS oraz ważniejsze cele, metody i formy działania Koła w latach 1968 - 1998.

Swój dorobek wydawniczy STSK przekazuje do bibliotek - Jagiellońskiej, UAM w Poznaniu, KUL, WSP w Słupsku, do Biblioteki Publicznej im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku, a okazjonalnie także do innych instytucji.

Wgląd - poprzez bibliografię - w działalność wydawniczą Koła... przekonuje, że służy ona dobrze lokalnej i nie tylko lokalnej społeczności, nadając swoiste oblicze współczesnemu regionalizmowi słupskiemu. Regionalizm ten odwołuje się do wartości, które mogą i chcą zaakceptować wszyscy, niezależnie od tego z jaką ziemią i ojczyzną domową są związani swoimi korzeniami, tradycją rodzinną, a wspólny i jednakowo ważny jest krajobraz z niepowtarzalnymi elementami natury i znakami kultury.

Jan Tyborczyk

Odnotowano w prasie...

Marian Fryda napisał książkę o Gochach

Książkę *Gochy*, autorstwa Mariana Frydy, przez szereg lat nauczyciela doradcy metodycznego historii w naszym ODN, opublikował Urząd Gminy w Lipnicy. Niektóre jej rozdziały były już publikowane na łamach *Pomeranii*. Wójt *Leopold Jankowski* stwierdził, że książeczkę czyta się bardzo przyjemnie i zapowiedział dodruk. O tym, że będzie ona pomocna w edukacji zapewnił na łamach *Głosu Pomorza* dyrektor szkoły w Lipnicy - *Andrzej Lemańczyk*. Sam Autor podczas spotkania promocyjnego w szkole w Borowym Młynie podkreślił swój związek z tym krajem lat dzieciennych, a we Wstępie zaznaczył, że tą książką chciałby spłacić dług jaki zaciągnął jako uczeń także e wobec swojej szkoły. *Podziwiamy i gratulujemy!*

Konkurs Literacki im. Mieczysława Stryjeńskiego

Na Konkurs wpłynęło ponad 600 wierszy i 60 utworów prozatorskich. Oceniali: Ernest Bryll, Kazimierz Nowosielski, Stanisław Pestka i Roman Pryl. Przyznano następując nagrody: w kategorii poezji - I nagrodę Piotrowi Macierzyńskiemu (Łódź), II - Barbarze Kożuszko (Dobre Miasto), III - Paweł Lekszycki (Dąbrowa Górnicza); w kategorii prozy: I nagrodę Franciszkowi A. Bielaszewskiemu (Starogard Gdański), II - Adamowi Mikołajewskiemu (Australia), III - Marek Skrzyński (Olsztyn). Prace na tematy kaszubskie, pisane gwarą oceniał głównie członek jury *Stanisław Pestka*. Laureatów kaszubskich było w tej edycji konkursu trzech: **Stefan Fikus** z Lęborka otrzymał nagrodę przewodniczącego Rady Miejskiej, **Stanisław Bartelik** z Kielc oraz **Bolesław Bork** z Rekowa Górnego - nagrodę i wyróżnienie ufundował Oddział Miejski i ZG ZK-P. Stefan Fikus jest, jak przypominano w prasie, inicjatorem i jednym z organizatorów (obok o. Kazimierza Kozłowskiego i poety Andrzeja Wojciecha Guzka) pierwszego konkursu w roku 1984.

Witold Gauza nadesłał do *Głosu Pomorza* z Niemiec wiersz *Tablica*, dedykowany pamięci patrona Konkursu - Mieczysława Stryjeńskiego.

Andrzej Turczyński laureatem nagrody Brata Alberta

Słupski pisarz, autor wielu powieści, wierszy dramatów, esejów - Andrzej Turczyński wyróżniony został jeszcze jedną znaczącą nagrodą, przyznaną za dorobek artystyczny i za propagowanie wartości chrześcijańskich. *Gratulujemy!*

Tablica upamiętniająca poetę - Anatoliusza Jurenia

16 listopada 1999 r., z udziałem rodziny Poety, czytelników oraz młodzieży, miała miejsce w sali Civitas Christiana w Słupsku podniosła wieczornica poświęcona pamięci i poezji Anatoliusza Jurenia. Jego osobę i twórczość przybliżył zebrany profesor *Zbigniew Zielonka*, a jego wystąpienie wzbogacili swoimi refleksjami wspomnieniowymi także: *Zona Poety Olga Jureniowa*, Jego syn - *Tadeusz Jureń*, poeci - *Wacław Pomorski i Czesław Kuriata* oraz *Jan Szumski* - przewodniczący Rady Miasta. Uczniowie z d. „osiemnastki” przygotowani przez polonistkę *Bożenę Kolakowską* zaprezentowali bardzo pięknie wiersze Jurenia. Dopelnieniem był głos samego poety recytującego swoje teksty w jednej z dawnych audycji koszalińskiego radia.

Po wieczornicy wszyscy udali się na ulicę Wojska Polskiego pod dom z numerem 32, w który mieszka *Olga Jureniowa*. Odsłonięto tablicę upamiętniającą Poetę i działającą tam z jego inicjatywy pierwszą w powojennym Słupsku grupę literacką **Meduza**. Tablicę zaprojektował przyjaciel Jurenia - poeta i plastyk *Wacław Pomorski*

Pożegnanie Piotra Cieleckiego - organizatora Muzeum w Bytowie

W końcu października Muzeum Zachodnio - Kaszubskie w Bytowie odkryło się żałobą. Zmarł (przedwcześnie) organizator placówki i pierwszy długoletni dyrektor - *Piotr Cielecki*. Był znakomitym znawcą zagadnień z zakresu kultury duchowej i materialnej oraz - historii regionu. Współpracownicy w okolicznościowym Pośnaniu zamieszczonym w *Kurjerze Bytowskim* napisali m. in.: *Piotrze, byłeś dla nas nauczycielem i zawodowym autorytetem, przewodnikiem po zbiorach i życiu. Byłeś autorem wielu wspaniałych, niezapomnianych wystaw i mistrzem w ich aranżacji (...) Pozostały zgromadzone zbiory, pisane Twoją ręką notatki, wykonane przez Ciebie fotografie, dokumentacja (...). Pozostaniesz w pracy, w każdym z nas po drobinie, we wszystkim czego dokonałeś. Pozostaniesz w tym Zamku, w każdej sali, w każdym zaułku...* Muzeum w Bytowie jest znaczącą placówką oświatową. W Muzeum odbywały się liczne spotkania, także te adresowane do młodzieży.

Joanna Jank lauretką konkursu poetyckiego

Główną nagrodę w ogólnopolskim konkursie poetyckim *O Różę Płońską* zdobyła Joanna Jank - uczennica SP w Dębnicy Kaszubskiej. Rok temu - także w Płońsku przyznano jej drugą nagrodę. Jest też laureatką słupskich konkursów literackiej twórczości dzieci. *Gratulujemy!*

Final XXXV Krajowej Olimpiada Pielęgniarstwa

Szkola medyczna w Słupsku była organizatorem zawodów finałowych. Stały się one z części praktycznej i teoretycznej. V miejsce - zajęła słupszczanka - *Adela Napieraj*, natomiast miejsce I. oraz wolny wstęp na uczelnię, nagrody rzeczowe i pieniężną w wysokości 1000 zł otrzymała *Renata Wiśniewska* z Włocławka. W dwudniowych finałach uczestniczyło dziesięć zawodniczek - słuchaczek studiów policealnych, zwyciężczyń zawodów wojewódzkich.

W Zespole Szkół Medycznych w Słupsku zorganizowano z okazji Czwadziestolecia oraz 132. urodzin Patronki - *Marii Skłodowskiej - Curie*, wystawę kronik szkolnych, poczynając od pierwszej z 1959 roku zapisanej przez uczniów powstałego wtedy Państwowego Liceum Pielęgniarskiego. Uroczystość połączona była ze ślubowaniem klas I. oraz z wręczeniem nagród wyróżniającym się uczniom. Nagrody otrzymali: *Grzegorz Piekarski* (LO) - reprezentował Słupsk w Sejmie Dzieci i Młodzieży, *Patrycja Gburzyńska* (LO) i *Piotr Krupiński* (Technikum Analizy Medycznej) - są stypendystami Premiera RP, *Grzegorz Pieniek* (LO i PS Muz.) - zdobył II miejsce i nagrodę prezydenta Białegostoku w IV Ogólnopolskim Konkursie *Wokół Witolda Lutosławskiego*.

W MDK w Słupsku

Zorganizowano wystawę prac z XIII Ogólnopolskiego Konkursu Twórczości Plastycznej Dzieci i Młodzieży w Białymstoku. Wystawa w Słupsku propaguje osiągnięcia plastyczne uczniów z całej Polski. Zespół *Zig-Zag* z MDK (instruktor: Teresa Czyżewska) zdobył Grand Prix na I Słupskich Spotkaniach tanecznych. Nagrodzono również zespoły *Pląs* i *Wesoła Gromadka* - także z MDK. Dobrze zaprezentowały się także zespoły z MDK w Lęborku oraz z Ogniska Pracy pozaszkolnej w Miastku. W Spotkaniach uczestniczyło 18 zespołów z województwa pomorskiego.

Ogólnopolski konkurs z okazji 60. rocznicy powstania Polskiego Rządu Emigracyjnego

Konkurs zorganizował Krajowy związek Byłych Żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. W finale w Warszawie zwyciężyła *Malwina Leskiewicz* z SP w Dretyniu, przygotowana

przez nauczyciela *Mariusza Łuczycy* (w nagrodę otrzymała komputer); II miejsce przyznano *Justynie Kiewlicz* z SP Nr 2 w Miastku. Przygotowała ją nauczycielka *Ewa Prymus-Przychodniak*, IV miejsce zajęła uczennica ze SP Nr 11 w Słupsku przygotowana przez nauczycieli - *Andrzeja Fijałkowskiego* i *Dariusza Dudę*, VI miejsce uczennica ze SP Nr 9 - *Idalia Adamczewska* przygotowana przez nauczyciela *Zbigniewa Steca*.

Konkurs i sesja „Jesień 1939 i jej konsekwencje dla Polski” w I Społecznym LO w Słupsku

Na konkurs uczniowie z liceów regionu słupskiego nadesłali 42 prace. Nagrodę główną (przewodniczącemu rady miasta - Jana Szumskiego) przyznano *Aleksandrze Chołody* z II LO w Słupsku za pracę „Wojna 1939 r. w literaturze. Laureatami zostali także: *Małgorzata Zawislak* (VLO w Słupsku), *Edward Prasnowski* (LO w Człuchowie), *Małgorzata Klamka* (Społeczne LO w Czarnem), *Michał Szczupaczyński* (II LO w Lęborku), *Andrzej Kijek* (III LO w Słupsku), *Juliana Szłapińska* (LO w Miastku), *Barbara Marciniak* (LO w Bytowie), *Agnieszka Niezgoda* (I SLO w Słupsku), *Jolanta Klawczyńska* (II LO w Lęborku), *Tomasz Chlib* (VII LO w Słupsku), *Michał Tyde* (Prywatne LO w Słupsku). Prace laureatów przedstawiono podczas sesji pokonkursowej. Mają być opublikowane.

Mistrzostwo w szachach

Natalia Maszota - uczennica z Lęborka - zdobyła na mistrzostwach w Częstochowie mistrzostwo Polski w szachach szybkich - w kategorii do lat 14. Oznacza to zakwalifikowanie się do mistrzostw Europy.

Laureat konkursu Colgate

Uczeń SP Nr 8 w Słupsku *Marcin Antoniuk* został laureatem światowego konkursu plastycznego Świat pelen szczęśliwych uśmiechów 1999.. Jego praca powstała w kółku plastycznym prowadzonym przez *Elżbietę Wojciechowską* w SP Nr 3 w Słupsku. Nagrodzony rysunek zamieszczaono w kalendarzu *My brigh smile* na rok 2000. Wcześniej ten sam uczeń zdobył I miejsce w konkursie z okazji 20 lecia pontyfikatu Ojca Świętego.

Stypendia Premiera

Stypendia w wysokości 170 zł (miesięcznie) otrzymało 4469 uczniów z województwa pomorskiego stypendia premiera otrzymało 228 uczniów . 87 spośród nich (w tym ze Słupska i z powiatu ziemskiego - 18, z Lęborka 10, z Bytowa - 9, z Człuchowa - 3) spotkało się II LO w Słupsku. Byli wśród nich: *Justyna Bialecka* (I LO w Słupsku), *Justyna Bagińska* (Technikum Leśne w Warcinie), *Kamila Tyborczyk* (z LO w Bytowie), *Iwona Donajska* (ZSR w Łodzi), *Anna Budna* (z LE w Człuchowie), *Piotr Kuźmiński* (SLO w Człuchowie), *Cezary Szary* (I LO w Lęborku), *Magdalena Łęga* (LE w Lęborku). W grupie tej znajduje się również *Marek Krysiak* z IVb w II LO w Słupsku, finalistą olimpiad: ekologicznej, geograficznej, nautologicznej. Otrzymał on także stypendium Ministra Edukacji Narodowej i Prezydenta Słupska. (Prezydent Słupska wyróżnił swoimi dyplomami i nagrodami 39 uczniów szkół podstawowych i średnich, tych, którzy osiągnęli średnią ocen powyżej 5,0).

Stypendia Dariusza Michalczewskiego

Stypendia otrzymali: trzynastoletni biegacz *Adam Strzelczyk* - uczeń SP w Głobinie oraz 17 letnia badmintonistka *Kamila Augustyn* - uczennica Sportowego LO w Słupsku.

LO w Ustce realizuje program „Młodość bez granic”

Autorski program opracowała anglistka - Katarzyna Ozimek. Unia Europejska przyznała na jego realizację 3 tys ECU. Do realizacji przyłączyły się - w ramach unijnego programu Socrates - Comenius - trzy licea z Villamartin w Hiszpanii, Ristiiny w Finlandii i Chios w Grecji. *Gratulujemy!*

Dzień Edukacji Narodowej

Nie możemy, niestety, opublikować w tym roku w miarę pełnej listy nauczycieli wyróżnionych nagrodami i odznaczeniami z okazji święta edukacji. Prasa zamieszczała informacje ze spotkań w powiatach, w gminach, także w Kuratorium Oświaty, ale są to informacje niepełne. Na spotkaniu w słupskim ratuszu obecny był wojewoda *Tomasz Sowiński*. Wręczył on m. in. Annie Bądyńskiej Fedorowicz, nauczycielce w SP nr 3 w Słupsku **Srebrny Krzyż Zasługi**. Ponadto wręczył 4 Złote Krzyże Zasługi, 7 srebrnych, 2 brązowe, 6 Medalii Komisji Edukacji Narodowej, 2 Odznaki za Zasługi dla Oświaty. Nagrodę Pomorskiego Kuratora Oświaty otrzymała *Maria Kozak* - konsultant w ODN, poprzednio wieloletni dyrektor naszej placówki. Młodzieżowa Rada Miasta wytypowała **Nauczycieli Roku**: Elżbietę Kryńską z Zespołu Szkół Drzewnych i VII LO, nauczającą chemii oraz Włodzimierza Michałowskiego z SP Nr 6, nauczającego historii i informatyki. W Bytowie Starosta nagrodził Janinę Badowską i Marię Kaźmierczak (PD Dz. w Bytowie), Mirosławę Kozyckowską (ZSE-R w Bytowie), Alinę Mazur (SOSW w Bytowie), Wioletę Piotrowską (Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Miastku), Urszulę Szycę (PP-P w Bytowie), Anitę Szwarz (ZSZ w Bytowie), Mirosława Batrucha ZSR w Łodziery), Andrzeja Ciechanowskiego (ZSZ w Bytowie), Antoniego Kaszczuka (ZSO w Bytowie), Waldemara Radeckiego (ZSM w Miastku). Wręczył też nagrody Kuratora: Henryce Szykulewskiej - Witkiewicz (ZSE_R w Bytowie) i Jadwidze Leyk (ZSO w Bytowie). W Gdańsku odznaczeni zostali: **Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski**: Florian Pasiński - emerytowany nauczyciel (za wybitne zasługi dla oświaty polskiej i tajne nauczanie w czasie okupacji hitlerowskiej); **Złotym Krzyżem Zasługi**: Liliana Krzyżaniak (Gdańsk), Jadwiga Sobstyl (Malbork), Bożena Telega (Gdańsk); **Srebrnym Krzyżem Zasługi**: Leszek Bober (Gdańsk), Nela Dudziec (Czarna Woda), Elżbieta Flis (Czarna Woda), Bożena Kulwas (Gdańsk), Zdzisława Lewczuk (Gdańsk), Kazimierz Pryczkowski (Kartuzy), Ryszard Sickerski (Malbork), Janina Widz (Skarszewy), Jadwiga Zalewska (Malbork), Bogusław Woss (Lębork), Krystyna Tomczyk (Gdynia), Maria Ziemblińska (Gdańsk); **Brązowym Krzyżem Zasługi**: Ewa Bonin (Osowo), Zofia Cieślakowska (Kwidzyn), Ewa Dulka (Gdańsk), Lucja Giedroję (Gdynia), Danuta Jędrzejewska (Gdańsk), Dorota Kaczmarczyk (Gdynia), Barbara Kiedrowska (Osowo), Halina Kus (Malbork), Mariola Nawrocka (Gniewino), Danuta Nojman (Pelplin), Elżbieta Poniewierka (Siemianice), Lucyna Stradał-Bugajewska (Malbork), Alicja Stryjewska (Gdańsk), Ryszard Szwoch (Starogard Gd.), Krzysztof Wojtysiak (Łebień), Antoni Zawadziński (Malbork), Wanda Zemrok (Gdańsk).

Złoty Jubileusz Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Słupsku

Spotkanie Jubileuszowe miało miejsce 16 października 1999 r. Rozpoczęło się mszą w kościele NMP oraz uroczystością w Teatrze Impresaryjnym. W murach szkolnych obecni uczniowie powitali absolwentów i nauczycieli programem artystycznym, a goście odwzajemnili się wspomnieniami i udziałem w akcji licytacyjnej różnych przyborów i pomocy do nauczania. Wzruszające były spotkania pó latach - absolwentów i nauczycieli. dawni uczniowie z radością powitali swoją ukochaną nauczycielkę - *Ninę Wilczewską*, która redaktorce - *Katarzynie Kwiatkowskiej* powiedziała: *Kochalam ich wszystkich. Ufałam im i broiłam przed*

niesporawiedliwością. nauczyciel to najpiękniejszy po lekarzu zawód. To możliwość kształtowania człowieka. Moi uczniowie byli dobrzy i mądrzy. Innych nie miałam. Jeden z dawnych uczniów - Leszek Kuroś powiedział: Mimo, że po maturze rozjechaliśmy się w różne strony Polski, to nie zerwaliśmy ze sobą kontaktów. To były trudne czasy, a przyjaźń była prawdziwą wartością. Jubileusz zakończył się balem.

Szkołę w ciągu pięćdziesięciu lat ukończyło 5010 osób. Obecnie liczy ona 22 oddziały - klasy. Od 1995 roku realizowane są programy autorskie (filmowo-teatralny, dziennikarski, przyrodniczy, matematyczno- informatyczny, ekonomii stosowanej) W rankingu liceów „Mickiewicz” zajął w ubiegłym roku czterdzieste miejsce wśród setki najlepszych. Placówka należy do Stowarzyszenia Szkół Aktywnych. W zjeździe absolwentów wzięło udział ponad 500 osób. hasło szkoły - to cytat ze Zdań i uwag Adama Mickiewicza: „*Mądrość musisz sam z siebie własną dobyć pracą*”. Dyrektor Romuald Machaliński, obchodzący także swój jubileusz dziesięciolecia kierowania szkołą, podkreślił w wywiadzie prasowym, uzupełniając niejako słowa Wieszcza: „*Nie wystarczy być mądrym, trzeba też być dobrym. Uczniowie (...) pracują na rzecz ludzi niepełnosprawnych. Nie zamykają się tylko w swoim świecie. Uczą ich szacunku do wszystkich ludzi*”.

Trzydziestolecie Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Tursku

Podczas jubileuszowej uroczystości 26 listopada 1999 r. wychowankowie pokazali swoim i gościom, że potrafią pięknie śpiewać, tańczyć, recytować i tworzyć. Ilustracją była wystawa prac dzieci oraz zdjęcia z różnych lat. Historię Ośrodka królestwa turskiego) przedstawił kabaret *Zolta* prowadzony przez *Zuzannę Józwiak*. Zespół Marionetki (prowadzący: Marian Sołtyśnik) zaśpiewał *Dumkę na dwa serca* oraz *Przeżyj to sam*, a grupa taneczna *Iwony Krajewskiej* wykonała różne tańce. Obecni byli: nauczyciele, pierwszy dyrektor *Zdzisław Rakowski*, goście z kuratorium, starostwa bytowskiego, gminy Miastko.

W Ośrodku przebywa obecnie ok. 60. dzieci z upośledzeniem w stopniu lekkim i umiarkowanym. Dyrektorem Ośrodka jest *Witold Piekarski* związany z placówką od wielu lat jako wychowawca.

Dziesięciolecie Towarzystwa Przyjaciół Wilna i Grodna w Słupsku

W listopadowe popołudnie i wieczór w Teatrze Impresaryjnym w Słupsku miała miejsce sympatyczna uroczystość rocznicowa z udziałem Bernarda Ladysza, koncertmistrza (skrzypka) orkiestry symfonicznej z Litwy - Zbigniewa Lewickiego (wystąpił ze słupską Orkiestrą Kameralną) oraz artystów z Wilna i ze Słupska. Publiczność i artyści wspólnie śpiewali słowa piosenki której słowa napisał Aleksander Śnieżko, a melodię podali Zbigniew Lewicki i Marian Wojtkiewicz: *Choć lata nam płyną/Zza Buga dociera wciąż głos. Tęsknota za ziemią rodzinną/ Na wieki obdarzył nas los. / Dom nad Słupią znaleźli Wilnianie, Ręką losu z kolebki wyrwani - / Szlakiem orla wracają do gniazd! / Choć ziemię i wolność tu mamy, / Daj Matko znad Ostrej nam Bramy: / Opięki i ciepła Twych łask.*

Niejako równolegle w lęborskiej galerii *Strome Schody* czynna była wystawa *Co kryły walizki repatriantów*. Autorką tej ekspozycji była *Wiktoria Blacharska* - kierownik oddziału etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku

(J.T)

Jubileusz 50 – lecia pracy twórczej pani Wandy Chotomskiej

*“Pisarz, którego wierszy dzieci łatwo nauczyć się mogą,
nie będzie od ludzi zapomniany” (J.I. Kraszewski)*

Człowiek, który Dzieciom tyle Serca ofiarować potrafi i szacunku okazać – do Słupska radośnie i często zapraszany będzie. Pani Wanda wtopiła się już niemal w nasz nadmorski krajobraz i kojarzy się z wiosną. Od wielu lat już – i tą z listkami i nadzieją, i tą Literacką.

Tym razem jednak rzecz dotyczyła jesieni i pięknej imprezy, którą pani Wandzie Chotomskiej urządziło grono wiernych przyjaciół w Opolu – pod przewodnictwem duchowym dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. E. Smółki w Opolu. Nasze zaproszenia odebrałyśmy więc jako wielki zaszczyt, zwłaszcza, że pochodziły z prywatnej listy pani Wandy.

Gdybyśmy nie znały – i to od wielu lat autorki tylu znanych książek, audycji i słuchowisk radiowych, nie uwierzyłybyśmy, że ta atrakcyjna, młoda, żywiołowa, tańcząca na scenie ze słynnymi “Łejerałami” “dusza towarzystwa” – właśnie obchodzi pięćdziesięciolecie swojej pracy twórczej.

Na dość obszerną uroczystość, która odbywała się 8 listopada 1999r. W Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu przyjechało wielu znamienitych gości – prof. Joanna Papuzińska, Emilia Waśniowska, Edward Lutczyń, który budził zachwyt dowcipnie portretując nie okazując żadnej powagi należnej szacownym jubilatkom – panią Wandę.

Wszystkie – w założeniu poważne – wystąpienia np. prof. Papuzińskiej czy Emilii Waśniowskiej przybierały po chwili żartobliwy, radosny wierszem podawany ton. Te tworzone prawie na żywo wiersze – poprzez częste wtrącenia i komentarze pani Wandy nie dało się inaczej – były naprawdę udane, a i bardzo obszerne. Przesympatyczne okazało się niezaplanowane wystąpienie Ciotki – Klotki czyli Ewy Chotomskiej, która zrobiła mamie niespodziankę przyjeżdżając z ekipą Tik-Taka i mówiąc na scenie o niedoli i smutkach dzieciństwa dziewczynki, której mama zawsze i wszędzie używała wiersza.

Radosna uroczystość przeplatana była inscenizacjami scenek z wierszy Wandy Chotomskiej, profesjonalnymi wystąpieniami poznańskiego zespołu “Łejery” – śpiewającego świetnie zaaranżowane wiersze pani Wandy, życzeniami i gratulacjami władz opolskich, nauczycieli, bibliotekarzy i dzieci delegowanych chyba ze wszystkich miejscowości województwa opolskiego. Pani Wanda podkreślała wielokrotnie, że najdłużej i najsympatyczniej związana jest z Opolem i ... Słupskiem (Słupsk to wszystkie miejscowości naszego byłego województwa).

Organizatorzy wręczyli jubilatce przepiękną mapę z miejscowościami województwa opolskiego, które pani Wanda przez ostatnie 50 lat odwiedziła. Były to oczywiście wszystkie miejscowości, nawet te najmniejsze – odwiedzane zresztą wielokrotnie. Uśmiechom, uściskom, serdecznościom i dowcipom nie było końca. Specyficzny humor pani Chotomskiej nie pozwalał na lży. Musimy przyznać, iż nigdy nie widzieliśmy tak radośnie i urokliwie zorganizowanego jubileuszu – i to w końcu bardzo poważnego.

Niech więc powstające na gorąco wierszyki Edwarda Lutczyń, wszak nie – poety, kreslącego rymowane słowa między pierwszym a piątym portretem jubilatki i samej pani Wandy – dziękującej za klimat opolskiego spotkania – oddadzą nastrój uroczystości, w której miałyśmy zaszczyt uczestniczyć na prawach przyjaciół i wśród Jej przyjaciół – bardzo wielkich, bardzo otwartych i bardzo Skromnych Ludzi.

Maria Pietryka
Mariola Lukasiuk

Słupska Wiosna na przełomie tysiącleci godnie ugości tak znamienitych jak Chotomska, Waśniowska i Lutczyń gości.

WYWIAD

Raz Pania Chotomska

Żurnalista spytał

Głosem drżącym:

- A jak się Pani czuje

(WOW!!!) po pięćdziesiątce?

- Ja pięćdziesiątkę ważę sobie lekce!

Wene mieć będę

I po pierwszej i

Po drugiej setce

Tu reporter przytomnie

Krzyknął:

- Wiwat! Wiwat!

I taka konkluzja

Spuentował swój wywiad:

- Jest wielu autorów

Od Oslo do Omska

Lecz żadna tak nie pisze

Jak Wanda Chotomska.

Wszystkie marzą o Noblu,

Nawet te, co w Andach.

Cóż, pewniak jest jeden tylko

- to CHOTOMSKA WANDA!!!

Edward Lutczyń

JUBILATKA O SOBIE

*Jak Państwo dobrze wiecie -
jestem osobą skromną.*

*Siedziałam jak mysz pod miotłą,
myślałam, że zapomnę.*

*Myślałam, że zostawię
te wszystkie kalendarze
i dat nie zacząć liczyć*

bo ja im przecież nie każę.

*A może - jeśli zaczną,
liczenie im się pogmatwa?*

*Może ich słabą stroną
też w szkole była matma?*

Może nie zająrą w zyciorysy

Może nie zrobią lustracji?

*Może mi wstydu oszczędzą
i de- mumifikacji?*

I co? I wszystko na nic.

Gmerali po papierach

i wyszła pięćdziesiątka.

Skonczyła się konspira.

50 lat z okładem!

Ratujcie mnie, doktorzy,

ten okład to na głowę

należy mi położyć.

50 lat minęło -

fiuu - piórneto -

jak na skrzydłach.

I ja naprawdę Państwu

dotychczas nie obrzydłam?

Nie mogę się nadziwić -

Dziękuję Wam za wszystko

I jeszcze - chcę coś wyznać

nim się pokłonię nisko.

Choć z matmy miałam dwie

ale z polskiego piątkę,

więc liczę, że zaliczę

następną pięćdziesiątkę!

Wanda Chotomska

8 XI 1999r.

EDUKACJA REGIONALNA - wybór materiałów ze zbiorów PBW.

□ OPRACOWANIA METODYCZNE :

WYDAWNICTWA ZWARTE.

1. Angiel Joanna, Repsch Ewa. Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie : program autorski [DKW-4014-69/99].- Wwa : C. I.O.F.F., 1999.
2. Berne Irena. Zajęcia w terenie. Poradnik dla nauczycieli geografii. - Wyd.2 zm. - Wwa : WSiP, 1984. - 252 s.
3. Bliżej regionu i ucznia / red. tomu Edward Mazurkiewicz. - Gdańsk : Wydaw. Uniwersytetu Gdańskiego, 1993.
4. Człowiek bliżej Ziemi : o teoretycznych podstawach nauczania geografii i ich praktycznym zastosowaniu : praca zbiorowa / pod red. Marii Z. Pułinowej. - Wwa : WSiP, 1996. - 229 s.
5. Dydaktyka geografii w szkole podstawowej : praca zbiorowa / pod red. Anny Dylikowej. - Wwa : WSiP, 1990. - S. 285-313 : Świtalski E. Zajęcia w terenie w nauczaniu geografii.
6. Edukacja morska w systemie oświaty szkolnej : poradnik dla nauczycieli. - Gdańsk : ODN, 1986.
7. Edukacja morska w systemie oświaty szkolnej : poradnik dla nauczycieli / praca zbior. pod red. T. Górskiego. - Gdańsk : Wydaw. Albatros, 1993.
8. Edukacja regionalna : dziedzictwo kulturowe w regionie : program dla szkoły podstawowej (kl.1-6)[DKW 4014-33/99] / Piwońska Zofia i 3 in. - Rzeszów : Wydaw. Ośw. FOSZE, 1999.
9. Geografia : Z.12 : Region w którym żyje : (materiały metodyczne do nauczania geografii w szkole podstawowej i ponadpodstawowej) : praca zbiorowa / pod red. Anny Tuderek. - Zielona Góra : IKN-ODN, 1988. - 69 s.
10. Hoffa Zygmunt. Wychowanie regionalne w pracy nauczyciela polonisty : na przykładzie własnych doświadczeń dydaktycznych. - Poznań : ODN, 1987.
11. Krzyżewski Henryk. Regionalizm w nauczaniu historii. - Wwa : PZWS, 1962. - 83 s.
12. Ludymia Władysław. Wybrzeże Gdańskie : teren geograficznych i krajoznawczych wycieczek szkolnych. - Wwa : WSiP, 1988
13. Maternicki Jerzy, Majorek Czesław, Suchoński Antoni. Dydaktyka historii. - Wwa : Wydaw. Naukowe PWN, 1993. - S. 192-198 : Historia regionalna i lokalna.
14. Miejsce i rola historii w wychowaniu młodzieży / pod red. Zofii Serwy. - Kraków : IKN-ODN, 1988. - S. 96-103 : Różycka Krystyna. Wychowawcze walory historii regionalnej w praktyce szkoły podstawowej.
15. Muzeum w nauczaniu historii / pod red. Alojzego Zieleckiego. - Rzeszów : Wydaw. WSP, 1989. - 168 s.
16. O lepsze wyniki w pracy nauczyciela historii : zbiór odczytów pedagogicznych / pod red. Krystyny Kuligowskiej. - Wwa : PZWS, 1968. - S. 75-114 : [trzy odczyty na temat nauczania historii własnego regionu].
17. Problemy wychowania morskiego w szkole : materiały posesyjne - 31. 05.1986 r. - Słupsk : KoiW; ZW TWP, 1987.
18. Regionalizm w nauczaniu języka polskiego w szkole średniej : zbiór prac pod redakcją Edmunda Rosnera. - Wwa : WSiP, 1975.
19. Sitkowska Helena, Świtalski Edward. Obserwacja bezpośrednia i ćwiczenia terenowe w nauczaniu geografii w klasie IV szkoły podstawowej. - Toruń : IKN-ODN, 1986, 45 s.
20. Wiedza o regionie na lekcjach języka polskiego : Pomorze Środkowe / red. Janina Wojciechowicz. - Słupsk : WOM, 1992. - (Małe Formy Metodyczne z. 1).
5. Binkiewicz-Kołodziej Danuta. Opowiem ci o mojej małej Ojczyźnie : wyszukiwanie informacji na określony temat. Poradnik Bibliotekarza 1997 nr 6 s. 28-29
6. Bleszyńska Maria. Wychowanie dla demokracji a kształcenie mniejszości etnicznych, narodowych i religijnych we współczesnej Polsce. Psychologia Wychowawcza 1994 nr 4 s. 344-350
7. Bobiński Witold. Kim ma być dziś "Polak mały"? Język Polski w Szkole 1996/1997nr 1 s. 36-46
8. Bobrowska Mirosława. Kształcenie i wychowanie regionalne. [wkładka] Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 1995 nr 8 s. 12-14
9. Borawska Marianna. Twórczość Amy Łajming w wychowaniu dla "małych ojczyzn". Informator Oświatowy. 1998 nr 1-2 s.18-20
10. Borek-Bojan Bolesław. Regionalizacja nauczania. Oświata i Wychowanie 1987 nr 1 s.16-19
11. Brzeska Elżbieta. Program nauczania historii Pomorza w klasach IV-VIII szkoły podstawowej. Informator Oświatowy. 1997 nr 11-12 s. 4-7
12. Cafińska Urszula. Regionalizm w pracy polonisty. Oświata i Wychowanie 1988 nr 16 s. 18-21
13. Chen-Winława Małgorzata. Regionalizm jako postulat dydaktyczno-wychowawczy w nauczaniu historii. Wiadomości Historyczne 1980 nr 2 s. 93-99
14. Chen-Winławska Małgorzata. Z badań nad poziomem wiedzy historycznej u uczniów o swoim regionie. Wiadomości Historyczne 1983 nr 1 s. 66-70
15. Chmurzyńska Wanda. Pedagogika Celestyna Freineta a edukacja regionalna. Życie Szkoły. 1998 nr 4 s.204-205
16. Deda Sławomir. Skąd pochodzimy, kim jesteśmy? [Walory i problemy regionu, w którym mieszkam-lekcja geografii na przykładzie Beskidu Niskiego] Wszystko dla szkoły. 1998 nr 3 s.3
17. Denek Kazimierz. Ojczyzna- podstawowa wartość edukacji, kultury, krajoznawstwa i regionalizmu. Wychowanie na co dzień. 1998 nr 1-2 s.3-8
18. Drozdowska Józefa. Edukacja regionalna : zestawienie bibliograficzne wybranych artykułów z czasopism. Poradnik Bibliotekarza. 1997 nr 10 s.18-19
19. Dudziak-Przybytek Ewa. Obrzędy i obyczaje ludowe. Wychowanie w Przedszkolu 1997 nr 3 s. 169-171
20. Dymek Krystyna. Budzenie i rozwijanie zainteresowań uczniów w kl. I-III własnym regionem. Życie Szkoły 1986 nr 7/8 s. 416-421
21. "Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie"- program autorski dr Joanny Angiel i mgr Ewy Repsch. Część I. Geografia w Szkole. 1999 nr 4 s.230-236
22. Gancarz Maria Aleksandra. Granice regionalizmu. Wszystko dla szkoły. 1998 nr 3 s.2
23. Grablewski Mariusz. Nauczyciel regionalista w szkolnictwie zawodowym. Szkoła Zawodowa. 1999 nr 1 s.34-37
24. Grzelakowska Elżbieta, Walenta Gabriela. Lekcja w muzeum. Wszystko dla szkoły. 1999 nr 7-8 s.23
25. Ickiewicz Kazimierz. Projektowane zmiany w szkole.[edukacja regionalna w Zespole Szkół Kolejowych w Tczewie] Dyrektor Szkoły. 1998 nr 10 s.19
26. Jacher Czesław. Regionalne uroczystości rocznicowe i ich znaczenie dla wychowania. Szkoła Zawodowa 1996 nr 2 s. 17-20
27. Jackowski Aleksander. O małych ojczyznach i lokalnych tradycjach. [wkładka] Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 1995 nr 8 s. 7-9
28. Jakubowska Bożena. Problemy regionalizmu na lekcjach języka polskiego w szkole podstawowej. Język Polski w Szkole 1989/1990 nr 4 s. 430-433
29. Jaworowska Marta. Regionalizm w nauczaniu początkowym. Życie Szkoły. 1996 nr 9 s.526-527
30. Jaworowska Marta. Regionalizm w pracy szkoły. Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 1996 nr 5 s. 39-40
31. Karta regionalizmu polskiego uchwalona na V Kongresie Regionalnych Towarzystw Kultury [Wrocław 25.09.1994 r.] (fragmenty) Wszystko dla szkoły. 1998 nr 3 s.16
32. Kordas Krystyna. Poznawanie krajobrazu najbliższej okolicy nie tylko na lekcjach geografii. Geografia w Szkole 1995 nr 5 s. 275-276
33. Kulwikowska Mariola. Elementy edukacji regionalnej. Życie Szkoły. 1997 nr 7 s.400-402
34. Lemisiewicz Krzysztof. Rozważania na temat regionalizmu. Informator Oświatowy. 1998 nr 11-12 s.20-22
35. Lipski Tadeusz. Program nauczania języka kaszubskiego w klasach IV-VIII szkoły podstawowej oraz tematyka kaszubska w nauczaniu języka polskiego. Informator Oświatowy. 1997 nr 11-12 s.7-10

ARTYKUŁY Z CZASOPISM.

1. Angiel Joanna (oprac.). Dziedzictwo kulturowe w regionie: założenia programowe. Geografia w Szkole. 1996 nr 2 s.77-80
2. Angiel Joanna. Jak realizować lekcje o regionie. Geografia w Szkole 1993 nr 5 s. 282-286
3. Angiel Joanna. Moja ziemia na Ziemi- "Mała ojczyzna" : warsztaty dla nauczycieli geografii. Geografia w Szkole. 1996 nr 3 s.143-146
4. Atamańczuk Kazimierz. Wykorzystanie walorów regionu na zajęciach fakultatywnych w grupie humanistycznej. Nowa Szkoła 1992 nr 3 s. 153-155

36. Lebecka Grażyna, Mańka Lilianna. Innowacyjna propozycja kształcenia regionalnego w nauczaniu wczesnoszkolnym. *Życie Szkoły*. 1998 nr 10 s.655-661
37. Maleta Edward. Przez poznanie własnego miasta do poznania ojczystego kraju. *Geografia w Szkole* 1992 nr 3 s. 168-170
38. Malinowski Jan. Krajoznawstwo w edukacji wczesnoszkolnej. *Wychowanie na co dzień* 1995 nr 4/5 s.20-22
39. Malinowski Jan. Mała ojczyzna-skarbnią kultury : rozmowa z Witoldem Chmielewskim-dyrektorem Akademii Małych Ojczyzn Fundacji Kultury. *Wychowanie na co dzień*. 1997 nr 1-2 s.4-6
40. Marszałek Agnieszka. Kaszubska szkoła na Głodnicy. *Dyrektor Szkoły*. 1998 nr 7-8 s.62-64
41. Nocoń Halina, Sopot-Zembok Barbara. Edukacja regionalna w ujęciu interdyscyplinarnym (na przykładzie programu nauczania dla klasy VII pt. "Ziemia Pszczyńska - dawniej i dziś"). [wkładka]. *Wychowanie na co dzień*. 1998 nr 7-8 s. I-VIII
42. Nocoń Halina. Innowacyjne propozycje łączenia tematyki programowej z tematyką regionalną na lekcjach języka polskiego w klasach IV-VI : cz.I. *Język Polski w Szkole* 1996/1997 nr 5 s. 105-117
43. Oksiejczuk Urszula Ewa. Teoretyczne podstawy edukacji regionalnej w programie nauczania klas początkowych. *Życie Szkoły*. 1997 nr 9 s.528-530
44. Pajka Stanisław. Miejsce regionalizmu w edukacji szkolnej. *Ruch Pedagogiczny* 1990 nr 3-4 s.76-95
45. Paszkowski Marcin, Szymański Tomasz. Muzea w edukacji szkolnej : regionalizm w nauczaniu : wybór literatury od roku 1990. *Wszystko dla szkoły*. 1998 nr 3 s.8-9
46. Piosik Joanna. Programy edukacyjne w skansenach i muzeach – ogólnopolskie konwersatorium. *Geografia w Szkole* 1994 nr 5 s. 314-315
47. Pomorska Krystyna. Sztuka ludowa w pracy z grupą sześciolatków. *Wychowanie w Przedszkolu*. 1997 nr 6 s.350-353
48. Rakowska Ewa, Pałasińska Beata. Twórczość ludowa w przedszkolu. *Wychowanie w Przedszkolu*. 1996 nr 4 s.219-221
49. Rodzół Jolanta. Uwagi o podręcznikach do nauczania geografii regionalnej. *Geografia w Szkole* 1994 nr 4 s. 230-235
50. Schlender Grażyna. Konkurs regionalny- nowa forma współpracy z młodzieżą. *Poradnik Bibliotekarza*. 1997 nr 12 s.7-9
51. Schlender Grażyna. Regionalizm w bibliotece. *Poradnik Bibliotekarza*. 1996 nr 2 s.26-27
52. Skotnicka Gertruda. W fantastycznym świecie małej pomorskiej ojczyzny. *Polonistyka*. 1998 nr 5 s.288-293
53. Sopot-Zembok B., Nocoń H.. Edukacja regionalna w szkole. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. 1997 nr 9 s.18-25
54. Sopot-Zembok Barbara, Nocoń Halina. Wartości a edukacja regionalna. *Wychowanie na co dzień*. 1997 nr 10-11 s.29-30
55. Starnawski Jerzy. O możliwościach realizowania aspektu regionalnego na lekcjach języka polskiego. *Polonistyka*. 1990 nr 1 s.38-53
56. Stefańska Kazimiera. Lekcje dziedzictwa kulturowego w regionie : sugestie metodyczne na temat lekcji plenerowych i muzealnych. *Język Polski w Szkole dla kl. IV-VIII* 1997 z. 3 s.62-71
57. Strumidło Maria. Nauczyciel, bibliotekarz- animator wychowania regionalnego. *Biblioteka w Szkole*. 1997 nr 1 s.5-6
58. Synowiec Helena. Gwara w edukacji regionalnej. *Polonistyka*. 1998 nr 5 s.276-282
59. Szczepański Marek S., Nawrocki Tomasz. "Ludzie bez ojczyzny prywatnej", I edukacja regionalna. *Polonistyka*. 1998 nr 5 s.260-264
60. Szostak Maria. Rola muzeum szkoły w edukacji regionalnej. [wkładka] *Wiadomości Historyczne*. 1998 nr 3 s.47-48
61. Ślesiański Zbigniew. Regionalizm w pigułce. *Poradnik Bibliotekarza* 1996 nr 5 s. 14-16
62. Theiss Wiesław. Edukacja środowiskowa. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*. 1996 nr 10 s.3-9
63. Turowski Stanisław. Próby edukacji regionalnej : na przykładzie Szkoły Podstawowej nr 1 w Gubinie. *Nowa Szkoła*. 1996 nr 8 s.15-17
64. Wild Jan. Międzynarodowa konferencja historyków : Początki miasta Słupska. [bibliogr.]. *Informator Oświatowy*. 1998 nr 11-12 s.24
65. Ziółkowska Sobecka Marta. Kaszubska szkoła w "Europie bez granic". [Kaszubskie Liceum Ogólnokształcące w Brusach] *Nowa Szkoła*. 1993 nr 9 s.553-555
66. Żurawski Stefan. Przemiany ludnościowe i gospodarcze w Słupsku w latach 1945-1994. *Informator Oświatowy*. 1996 nr 4-6 s.8-13

□ LITERATURA POMOCNICZA

- Bałtyk Południowy : praca zbiorowa / pod red. Bolesława Augustowskiego. - Wrocław ; Gdańsk : Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1987.
- Boras Zygmunt. Książęta Pomorza Zachodniego. - Wyd.III zm. i poszerz. - Poznań : Wydaw. UAM, 1996. - 393 s.
- Bukowski Andrzej. Regionalizm kaszubski : ruch naukowy, literacki i kulturalny : zarys monografii historycznej. - Poznań : Instytut Zachodni, 1950.
- Bukowski Zbigniew. Bytów : wszystko o - Bytów : REPRO STUDIO, 1995 r.
- Cieślak Edmund, Biernat Czesław. Dzieje Gdańska. - Wyd.III popr. i uzupełn. - Gdańsk : Fundacja Rewaloryzacji Zabytków Gdańska, 1994. - 678 s.
- Ciurzyński Zdzisław. Konieczność ochrony polskiego wybrzeża. *Geografia w Szkole*. 1996 nr 5 s.290-293
- Co warto wiedzieć o przyrodzie województwa słupskiego / pod red. Katarzyny Woźniak, Wojciecha Górskiego. - Słupsk : Wojewoda Słupski, 1997.
- Czerner Marian. Latarnie morskie polskiego wybrzeża. - Wyd. 3 zm. - Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1986.
- Domachowski Roman. Gdańskie. - Warszawa : WSiP, 1997.
- Dzieje Gdyni / pod red. Romana Wapińskiego. - Wrocław, Gdańsk : Zakład Narodowy im.Ossolińskich, 1980. 338 s.
- Dzieje Łęborka : praca zbiorowa / pod red.Józefa Lindmajera i Teresy Machury. - Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1982. - 296 s.
- Dzieje Pomorza Nadwiślańskiego : od VII wieku do 1945 : [praca zbiorowa] / [koordynacja Waclaw Odyniec]. - Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1978. - 547 s.
- Dzieje Ziemi Bytowskiej : praca zbiorowa / pod red. Stanisława Gierszewskiego. - Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1972. - 474 s.
- Dzieje Ziemi Człuchowskiej : praca zbiorowa / pod red. Hieronima Rybickiego i Eugeniusza Z.Zdrojewskiego. - Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1975. - 449 s.
- Dzieje Ziemi Miasteczkiej : praca zbiorowa / pod red. Hieronima Rybickiego. - Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1971. - 304 s.
- Ellwart Jarosław. Kaszuby : przewodnik turystyczny. - Gdynia : Wydaw. "Region", 1999. - 357 s.
- Ellwart Jarosław. Pomorze Środkowe : przewodnik turystyczny. - Gdynia : Wydaw. "Region", 1999. - 356 s

ciąg dalszy w następnym numerze.

INFORMATOR OŚWIATOWY NR 10-12/99 ISSN 1505-0904

REDAKCJA: Jan Tyborczyk, Dorota Iwanowicz.

współpraca: Eucja Knop, Lech Kowalewski, Małgorzata Kowalska, Maria Kozak, Mariola Łukasiuk, Ewa Misiewicz, Barbara Major-Milewczuk, Alicja Nykiel, Jerzy Paczkowski, Maria Pietryka, Elżbieta Pliszka, Alina Rabowska, Adam Sasiuk, Maria Grażyna Wieczorek

SKŁAD KOMPUTEROWY: Dorota Iwanowicz. KOREKTA: Maria Grażyna Wieczorek

WYKONANIE TECHNICZNE: Anna Lipa.

Wydawca: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Szczecińska 60A, tel. (059) 848-35-472, w. 39

fax. (059) 84-37-943, www.odnpr-inf.słupsk.tpnet.pl; e-mail: odn.pr-inf@slupsk.tpnet.pl

NAKLAD: 300 egz. Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów. Numer zamknięto 16.12.1999r.

